BROŞURA II

CORESPONDINÇA SECRETA

ŞI

ACTE INEDITE

ALLE

CAPILORU REVOLUTIUNII ROMANE

DE LA 1848

ADUNATE SI EDITATE

DE

C. D. ARICESCU

PREȚUL 2 FRANCI

BUCURESCI

TYPOGRAPHIA NAȚIONALĂ, ANTREPRENORŬ: C. N RADULESCU

1874

TABLA DE MATERII

PREFAÇA

Scopulŭ acestei prefeçe este a esplica câte-va din scrisorĭ şi actele coprinse în acéstă a duoa broşură.

Incepemŭ cu scrisórea No 1 a reposatuluĭ Ştefan Golescu.

Pe la Octombre 1838, Domnitorulŭ Alexandru Ghica, simţindŭ trebuinça a se duce la băile din Austria pentru întremarea sănĕtăţiĭ, cum se esprimă în ordinulŭ sĕŭ către consiliulŭ de ministriĭ de la 28 Octombre 1838 *), a însărcinatŭ pe ministriĭ sĕĭ cu gerarea affacerilor publice; iar pe fratele sĕŭ, Banulŭ Mihail Ghica, ministru de interne şi preşedinte allŭ consiliuluĭ, l'a însărcinatŭ în parte şi cu privigherea ordineĭ publice, accordându'ĭ dreptulŭ ce Regulamentulŭ Organicŭ accorda Domnitoruluĭ prin art. 58.

Tot d'odată a însărcinatŭ confidenţial pe Stefan Golescu, adjutantŭ domnescŭ, şi favoritulŭ Prinçuluĭ, ca să'ĭ comunice orĭ-ce neorânduele séŭ abusurĭ din partea cellorŭ însărcinaţĭ cu administraţia ţĕrreĭ, în lipsa sa din ţérră.

Din scrisórea No. 1, lectorulŭ se póte încredinţa în ce chipŭ Stefan Golescu s'a achitatŭ de delicata sa missiune. Acea epistolă face onóre memorieĭ illustruluĭ repossatŭ; în ea se vede sentimentele de iustiçie şi de patrie alle acelluĭ bărbatŭ ce era chematŭ de Providençă a lua uă parte aşa de activă atâtŭ în mişcarea regeneratorie de la 1848, cum şi la

*) Veḑĭ *Bulletinulŭ Officialŭ* din anulŭ 1838, No. 70.

reformele sociale de la 1857 încoa; ast-felŭ că prin serviciele emminente adduse ţĕrreĭ, Stefan Golescu, ca şi fraţiĭ sĕĭ, aŭ bine meritatŭ de la patrie, dobândind necontestate titlurĭ la recunoscinça şi veneraţiunea Românilor.

Décă la 1864, unindu-se cu amiciĭ sĕĭ politicĭ, Stefan Golescu a refusatŭ a da concursulŭ sĕŭ luĭ Vodŭ-Cnza pentru deslegarea cellorŭ duoĕ marĭ chestiunĭ sociale, acésta nu va să ḑică că Stefan Golescu nu voia sinceramente nicĭ lărgirea legiĭ electorale, pe care o susţinusse tot-d'auna, şi maĭ alles în comissiunea Centrală *), nicĭ împroprietărirea sătenilorŭ, pe care Goleściĭ se încercară a o realisa, fără succesŭ, înainte chiar de Revoluţiunea de la 1848; abţinerea sa la 1864 a provenitŭ póte din neîncrederea ce'ĭ inspira primulŭ Ministru allŭ dictatoruluĭ de la 2 Maiŭ, cum şi din convingerea că asemenea cestiunĭ delicate ar fi fostŭ maĭ bine să se resolve prin representanţiĭ ţĕrreĭ, cari în fine, chiar în ḑioa de 2 Maiŭ, şi aderasseră la acésta. Stefan Golescu s'a bucuratŭ în sufletulŭ sĕŭ că, bine séŭ reŭ, s'a resolvatŭ în fine acéstă chestiune.

Bucuria şi temerea sa le-a esprimatŭ, puçin după 2 Maĭŭ, reposatulŭ Stefan Golescu în auḑulŭ unorŭ bărbaţĭ onorabilĭ fiindŭ façă şi suscrisulŭ; elŭ ḑicea : «Cu tótă neîncrederea ce'mĭ inspiră D. Cogălnicénu, care va compromite aceste duoĕ cestiunĭ vitale, mĕ bucurŭ sinceramente că s'aŭ luatŭ din mâna streinilor ş'a partidelorŭ aceste duoĕ arme, ce putéŭ deveni fatale, nu numaĭ instituţiunilorŭ liberale, dèrĭ chiar esistinţeĭ nóstre naţionale.»

Esperiença a dovedit că dictatorulŭ de la 2 Maĭŭ a parodiat *votulŭ universalu*, ş'a decretatŭ o împroprietărire care n'a îmbunătăţitŭ definitiv sórta plugaruluĭ, lăsândŭ încă în voia sórteĭ pe preoţĭ şi pe însurăţeĭ; ast-felŭ că acéstă chestiune se póte considera încă pendinte, lucrarea dictatoruluĭ de la 2 Maiŭ fiind *pripită şi incompletă*.

---

*) Veḑĭ discursulŭ sĕŭ din Comissiunea centrală, publicatŭ în *Romănulŭ* No. 44, din anulŭ 1860.

Acéstă părere aŭ împărtăşit'o şi alţĭ Românii cugetătorĭ. D. G. Misail, de esemplu, a esprimat acéstă părere în opera sa *Epoca luĭ Vasile Lupu* (pag. 60) dicênd :

«Vodă-Cuza la 15 August 1864 a fost maĭ mare de câtŭ Stefan şi Mihaiŭ; a fostŭ provedinça a 4 mil. de ţĕrranĭ; dér suntŭ şi *geniĭ relle* pe lângă provedinçe bune; ş'o rea aplicare a legiĭ rurale este a da cellor mângâiaţĭ şérpe în loc de pesce...

«Trebue déră revisuită legea de la 15 August 1864; ş'a o revisui *sincerŭ* este a face putinciósă cullegerea ródelor ostenelelor séle etc.»

Venim la epistola No. 4, totŭ a luĭ Stefan Golescu către Prinçul Stirbeĭ.

In acéstă epistolă se vede şi maĭ lămuritŭ caracterulŭ şi patriotismulŭ illustruluĭ reposatŭ, care maĭ multŭ cugeta şi lucra de cât vorbia şi scria; iar când lua pénna ca să scrie, scria ast-felŭ încât să inspire respectŭ chiar adversarilorŭ sĕĭ politicĭ; dovadă, epistola în cestiune, plină de logică, de adevĕr, şi d'o fineçe ironică care o face şi maĭ interesantă.

Acéstă epistolă, de şi a fost publicată în diarulŭ francesŭ *l'Assémblée nationale* de la 17 Februarie 1850, şi trassă şi în căte-va broşure, déră atâtŭ broşure câtŭ şi diarulŭ în cestiune aŭ fost citite numaĭ de bărbaţiĭ diplomaţĭ aĭ Puterilor binevoitóre, şi de parte din emigraţiĭ românĭ; astfelŭ că maĭ toţĭ Româniĭ din Dacia n'o cunoscŭ; étă de ce am inserat'o între actele inedite alle capilor mişcăriĭ nóstre de la 48.

Scrisórea No. 2 şi 3 tot alle luĭ Stefan Golescu, nu'lŭ recomandă maĭ puţin în ochiĭ Românilor, ca patriotŭ sincerŭ şi neinteresatŭ; în fine, atât epistolele luĭ Stefan Golescu cât şi alle frate-sĕŭ Alex. Golescu, sunt oglindă fidelă a unorŭ sufflete nobile, cari iubéŭ patria şi libertatea numaĭ pentru amorulŭ sincerŭ către patrie şi libertate; ast-fel că, cu drept cuvênt, s'aŭ numit fraţiĭ Golescĭ *Grahiĭ Românieĭ*; căcĭ eĭ sacrificară pentru patrie şi libertate maĭ multŭ de cât averea şi viaça, sacrificară *privilegiurile de castă*, pentru cari alţĭ boerĭ s'aŭ făcutŭ instrumente vile şi passive alle Despotismuluĭ mos-

scovitŭ ș'alle Ciocoismuluĭ regulamentarŭ, in prejudiciulŭ naționalitățfĭ chiar.

E de prisosŭ a adăoga că Stefan Golescu, și ca representantŭ allŭ maĭ multorŭ collegiurĭ electorale *) și ca membru în Comissiunea Centrală și ca capŭ de Cabinetŭ în duoĕ rîndurĭ (1861 și 1868), în fine ca patriotŭ **), ș'a făcutŭ détoria în consciinçă; și déca va fi greșitŭ, ca omŭ politicŭ, acea greșală o datoresce numaĭ mareĭ încrederĭ în amiciĭ sĕĭ politicĭ..

Ceea ce distingea maĭ cu sémă pe Stefan Golescu și 'lŭ făcea iubitŭ de toțĭ, era maĭ ales nobleçea sufletuluĭ și tăria sa de caracterŭ cari însufla respect însușĭ adversarilorŭ sĕĭ. Stefan Golescu a lăsatŭ suvenire nesterse în inimele tuturorŭ; și pierderea sa a fostŭ sinceramente regretată de toțĭ, fără distincțiune; astfel memoria frațilorŭ Golescĭ va fi venerată și de urmașĭ ca de contimporanĭ.

Epistola No. 8 a D-luĭ P. Cernătescu a fostŭ provocată de nisce attacurĭ neleale din *Proprietarulŭ Românŭ* (No. 45, 46 și 48 din 1861) fóie allŭ căria redactorŭ se crede că era I. Eliad Rădulescu, de și articoliĭ în cestiune suntŭ suscrișĭ de unŭ D. Cumpănășescu. Intre alte neesactitățĭ ***), se men-

*) Vedĭ în *Românnl* No. 263 din 1862, adressa de mulțumire a luĭ Stefan Golescu către allegătoriĭ diu Tecucĭ, cari in duoĕ rĕndurĭ l'aŭ onoratŭ cu increderea lorŭ ca deputatŭ in Cameră, deosebitŭ de allegerile continue din partea allegĕtorilorŭ din Muscellŭ.

**) Vedĭ adressa de mulțumire (făcută prin inițiativa luĭ Stefan Golescu) către Lordul Gladston, ca din partea Românilorŭ, pentru susținerea causeĭ nóstre în parlamentulŭ Anglieĭ (*Românulŭ* No. 41 pe anulŭ 1858).

***) De esemplŭ, hârtia dupĕ muriĭ Sărindaruluĭ, de care am vorbitŭ în broșura I a acesteĭ collecțiunĭ (pag. 89—92) Eliade o attribuia luĭ Rosetti, când în realitate era însășĭ fapta luĭ Eliade; ș'apoĭ conchidea Eliade la 1861 (cum conchidea și D Rosetti la 1849 în privinça Gen. Tell) că Rosetti a cugetatŭ prin acésta a vinde Turcilor autonomia, ș'a le ceda și câte-va porturĭ după marginea Dunăriĭ.

EDIT

ţiona în acea fóie şi de arestarea D. Cernatescu ş'a luĭ Stefan Golescu la Rusciuc, în anulŭ 1854.

Provocatŭ de suscrisulŭ, în *Romăuulŭ* No 302 din 1861, a se esplica în privinça acésta, D. Cernătescu 'mĭ-a trimisŭ epistola ce o publicăm în acéstă broşură; D. Rosetti însă (redactorulŭ *Românuluĭ*) a refusatŭ a o publica, sub cuvêntŭ că prin acea epistolă se attacă onórea amiculuĭ sĕŭ, reposatulŭ V. Mălinescu.

Comunicând acestŭ refusŭ luĭ Stefan Golescu, căruia 'ĭ-am cititŭ epistola D-luĭ Cernătescu, acellla a respunsŭ:

«In relaţia D-luĭ Cernătescu este esactulŭ adevĕru; şi rĕŭ «a facutŭ Rosetti că n'a publicat'o, maĭ alles când a fostŭ «provocată chiar de dênsul, déca a consimţitŭ a se publica «în ḑiarulŭ sĕŭ. Rosetti e *parţialŭ*; dér adevĕrurile istorice «nu potŭ sta ascunse pênĕ în sfêrşitŭ.»

In opera *Suplément à l'histoire de Régnault*, de Russo (D. N. Locusténu) autorulŭ se silesce a disculpa pe Eliad d'acea accusare, ḑicênd că arestarea Golesculuĭ ş'a D-luĭ Cernătescu a fostŭ provŏcată de nesupunerea acestora la ordinulŭ luĭ Omer Paşa, care notificasse Românilorŭ a nu se maĭ arăta în lagărulŭ turcŭ, fară voia espressă a generalissimuluĭ *).

Venim la epistolele No. 9 10 şi 11.

Aceste epistole ni s'aŭ comunicatu de unŭ anonimŭ, în urma publicăriĭ primeĭ broşure a acesteĭ collecţiunĭ; şi eraŭ însoţite d'unŭ billetŭ cu următórea coprindere ·

Dnmnule Aricescu,

«'Mĭ-aŭ căḑutŭ în mâna allaturatele treĭ epistole, tot prin«tr'o *fericită întêmplare*, cum 'ţĭ-a căḑutŭ şi D-le corespondinça secretă d'êntre Ion Ghica cu Filipescu (curcanulŭ). Creḑŭ «că nu te veĭ îndoi de autenticitatea lorŭ Epistola cea fără final «nu potŭ şti de cine este; D-ta veĭ fi póte maĭ norocitŭ a

*) Veḑĭ opera citată, pag. 136—137, şi 166—169 — Veḑĭ şi arricolul D. P. Cernătescu din *Românul* No 66 din 1859.

«afla pe autorulŭ eĭ; trebue să fie unŭ *diplomatŭ d'aĭ noştri*; «negreşitŭ, unulŭ din capiĭ Revoluţiuniĭ de la 48. Adaogă ş'aceste treĭ epistole la dossiera procesuluĭ revoluţionarŭ de la «48, cum dice D. Bolliac; căcĭ revarsă lumină ş'asupra actorilor «ş'asupra drameĭ politice din acea epocă.

«Câtŭ despre numele meŭ, nu e nevoe a'lŭ afla»

Salutare!

X... ..

Epistolele sub No. 12 şi 13 completésă rapportulŭ commisiuniĭ publicatŭ în prima broşură, la pag. 61—74.

Epistola No. 14 şi comptulŭ No. 15, credem că n'aŭ nevoe de comentariĭ. In broşura a treea, unde vom publica multe scrisorĭ confidenţiale alle luĭ Eliade în chestiunea *Uniriĭ Moldo-Valachieĭ*, ne vom permite, în interesulŭ adevĕruluĭ, maĭ multe observaţiunĭ asupra unor scrierĭ şi fapte echivoce alle fondatoruluĭ limbeĭ naţionale; căcĭ de şi acele scrierĭ şi fapte se potŭ considera ca nisce *pete in sóre*, nu sunt maĭ puçin blamabile în ochiĭ Istorieĭ

Scrisórea de la No. 21, justifică şi completésă epistola Golesculuĭ de la No. 4, şi tot d'o-dată este o oglindă fidelă a aceleĭ epoce de durerósă memorie!

Lista de sub No. 22 completésă lista de sub No. 6 (pag. 93) diu prima broşură; o publicăm ca o satisfacere morală dată cellor ce aŭ suferitŭ pentru principiile salvatorii de la 1848, cum şi ca o încuragiare pentru ceĭ ce vor voi a lua în viitor *Crucea arestuluĭ ş'a exiluluĭ pentru libertate şi dreptate*; în fine, pentru că ceĭ maĭ mulţĭ dintr'ênşiĭ trăescŭ, concetăţeniĭ lorŭ vor putea, cu modulŭ acesta, compara conduita lorŭ de la 1848 pênĕ adĭ, spre a se vedea câţĭ din eĭ aŭ remasŭ fidelĭ sacrelorŭ principiĭ pentru cari aŭ suferitŭ maltratărĭ şi aresturĭ din partea Caiafelor şi Irodilor din România, din timpulŭ invasiunelorŭ de la 1848—1854.

Venim acum la importantele acte de sub No. 17.

In privinça publicităţiĭ acestorŭ acte, n'am făcutŭ de câtŭ a ne conforma consiliuluĭ D luĭ Bolliac, care, în fóea sa de la 23 Decembre anulŭ espiratŭ, susţinea, cu dreptŭ cuvêntŭ:

„Că totŭ ce apparţine istorieĭ, trebue a fi datŭ celleĭ maĭ întinse publicităţĭ.»

Déca ni s'ar observa c'asemenea acte aŭ unŭ caracter maĭ multŭ personalŭ de câtŭ istoricŭ, vom respunde totŭ cu D. Bolliac, care, combătêndŭ la 1859 într'unŭ articolŭ din *Românulŭ* (No 144) conduita luĭ Eliad de la 1854 şi pên'atuncĭ, se esprima ast-fel: *«Eliad s'a băgatŭ slugă la Turcĭ şi la Boerĭ pentru parale»*, şi'ĭ observa încă: «că *omulŭ represintă principie*; şi că acelle principiĭ nu trebue profanate prin acte condamnate de morala publică.»

Acesta este sensulŭ acelluĭ articolŭ, care a fost atuncĭ approbatŭ de publiculŭ intelliginte.

Apoĭ nu óre tot D. Bolliac susţinea în No. din *Trompetta* citatŭ maĭ susŭ?

«Trebue să ne grăbim a ne mărturisi pĕcatele, noĭ «celŭ puçin, ca luptătorĭ de la 48, ca să putem trepas-«sa maĭ uşorĭ; şi ca sĕ putem fi maĭ purĭ spre res-«punsŭ bunŭ la înfricoşatulŭ judeçŭ alŭ luĭ Hristos «Dumneḑeuluĭ nostru.

«Bine ar face cine possedă vre-unŭ actŭ attingĕtorŭ «d'acea epocă, **în bine séŭ în reu,** *să se grăbéscă a'lŭ «publica, pênă când maĭ suntem câţĭ-va contimporanĭ «în viaçă; spre a se putea disculpa cellŭ innocent ş'a «se lămuri verdictulŭ, ca să se pótă pronunça istoria.»*

Pênĕ dér maĭ este în viaçă D. Bolliac, dupĕ cum singurŭ ḑice, grăbéscă-se a se justifica în privinça graveĭ accusărĭ ce ;ană asupra sa.

Grăbéscă-se D. Bolliac a publica ori-ce acte possede spre justificarea sa, maĭ alles scrisórea ce ne-a arĕtat'o şi nouĕ la 1867; dér, **în întregulŭ eĭ**; şi originalulŭ depuie'lŭ la administraţiunea **Trompetteĭ** pentru încredinţarea cellorŭ bănuitorĭ

Alt-fel, cu totŭ talentulŭ sĕŭ emminentŭ ca publicistŭ, cu

tóte serviciele emminente adduse litteratureĭ, patrieĭ şi libertăţiĭ, acea accusare gravă, de nu va fi nimicită *legalmente*, este uă pată pe care nimic n'o va putea sterge, fiind *unŭ delictŭ ordinarŭ*, pe care tóte legile divine şi umane îllŭ stigmatisésă, după cum merită; şi ar fi trist a vedea uă asemenea illustraţiune purtând pe memoria sa asemenea *négră pată!*

Àncă unŭ cuvêntŭ, ş'am terminatŭ.

Déca n'am tradusŭ în românesce epistolele reproduse aci în limba francesă, causa nu este altŭ de câtŭ costulŭ tiparuluĭ *); ş'apoĭ lectoriĭ nostriĭ cunoscŭ toţĭ limba francesă astfelŭ că scopulŭ nostru va fi pe deplinŭ ajunsŭ şi fără traducerea actelorŭ în cestiune.

C. D. Aricescu

---

*) Profităm de occasiune a esprima gratitudinea nóstră D-luĭ C. Rădulescu, antreprenoru *tipografieĭ naţionale*, care a consimţitŭ a i se plăti costulŭ tiparuluĭ prin ratte lunare de câte 30 fr; cu modulŭ acesta vom putea continua publicarea maĭ multor acte şi epistole alle Capilor Revoluţiuniĭ nóstre de la 1848.

EDIT

Scrisórea luĭ Stefan Golescu către Domnitorulŭ Alexandru Ghica.

Bucarest, ce 1 Janvier, 1839.

Monseigneur,

Honoré de la confiance dont Votre Altesse a daigné plus d'une fois me rendre l'objet, comblé de ses bienfaits, quel autre témoignage puis-je lui donner comme l'expression de ma plus profonde reconnaissance, qu'un dévouement absolu à Sa personne? Le dévouement je l'ai dépuis long temps senti, il vit et vivra éternellement dans mon cœur; néanmoins quelle preuve ai-je donnée jusqu'à ce jour à Votre Altesse et de son existence et de sa force? Et pourrais-je me prévaloir, quelque peu que ce soit, comme d'une preuve suffisante, et de mon assiduité dans le travail, et de ma soumission à remplir la moindre de Ses volontés? Non, certes; car chacun à ma place en aurait fait autant, et plus encore, pour toutes les faveurs que j'ai reçues de Votre Altesse, et qui ont payé avec usure mes faibles services. Il n'est, mon Prince, qu'un seul témoignage qui ne saurait être revoqué en donte, sans être méconnu, et que je suis heureux de pouvoir offrir aujoud'hui à Votre Altesse; ce témoignage c'est l'abnégation de tout intérêt personnel, l'oubli de soi. Daignez Monseigneur, lire avec attention cette lettre; peut être est-elle destinée à me rendre ou l'objet d'un intérêt plus brillant encore, on m'éloiquer pour jamais de Sa présence et me fermer tout accès à son bon cœur. Sous le poids d'une disgrâce encore recente, il est sans doute bien mal à moi de venir par cette démarche ajouter une autre à celle-ci; mais mon devoir, mon Prince, parle plus haut, et

l'emporte sur toute autre considération personnelle; je le remplirai avec cette conviction intime qui doit servir de règle de conduite à tout honnête homme, et qui sera constamment la mienne dans toutes les actions de ma vie, quand même, je le répète, je devrais de nouveau succomber sous le poids d'une disgrace, non plus de quelques jours, mais de la durée de toute mon existence. Votre Altesse en décidera selon son cœur; et je me soumettrai, soit avec joie, soit avec résig nation, à son arrêt quelqu'il puisse être. Du moins j'aurais gagné de me séparer de cette classe d'individus qui, ne consultant que ses propres intérêts, sont incapables de se sacrifier à leur devoir, quand même ce devoir serait dicté par la plus vive reconnaissance; et qui, fermant la bouche à leur conscience, de peur qu'elle ne vienne les embarasser par ses cris et ses remords, dans leurs coupables intentions, se hâtent de rompre bien vite avec lui, toutes les fois que ce devoir parait en opposition avec le sentiment de leur vaniteuse personnalité. Que Votre Altesse daigne également me pardonner si quelques expressions viennent frapper de toute leur sévérité sur des affections précieuses et qui naissent avec nous, mais que les devoirs qui imposent au Prince les destinées d'un peuple dont le bonheur lui est confié, nous forcent, malgré nous, de ne pas consulter; et nous obligent même, si notre dévouement est sincère pour lui, à former des vœux pour les voir modifiés dans lenr vivacité.

Je conçois qu'il puisse parfois exister de motifs qui, pour quelque temps, rendent possible une espèce de froideur entre des frères, et qu'alors les sentiments d'une douce fraternité se taisant, une humeur momentannée vienne prendre leur place; mais que l'on puisse sacrifier à cette mauvaise humeur et cette affection de frère et tous les devoirs qu'un même sang nous impose; mais que l'on puisse se respecter si peu soi même au point de vouloir rendre le public confident de cette division intérieure de famille; et que l'on pousse l'aigreur jusqu'à se déclarer ouvertement le désaprobateur des actes de son frère, surtout lorsque ce frère se trouve être le chef du gou-

vernement; voilà, Monseigneur, ce que ma faible raison ne peut nullement concevoir, et que ma conscience me fait cependant un penible devoir de vous apprendre. C'est le cœur navré de douleurs et soulevé d'indignation, que j'ai su, mon Prince, que M-r le grand Vornic en présence d'un aide-de-camp de Votre Altesse, d'un horloger, et d'un employé subalterne de la police (personnages peu propres par leurs qualités à être les confidents de ses pensées) s'est laissé dominer par sa mauvaise humeur jusqu'à blamer les derniers actes de Votre Altesse, nommément les promotions; à déprécier Votre caractère, à demasquer le but de votre voyage, en se servant de termes peu convenables et défavorables au résultat que chacun des moins intimes de Votre Altesse attend cependant avec plaisir; et que M-r Ghika, sachant mieux que tout autre, et comme frère et comme l'ami de Votre confiance, combien Votre Altesse y attachait une partie de son bonheur, devait respecter du moins par son silence et le but de ce voyage, et les moyens qu'elle avait choisis pour arriver à ce bonheur. Cette aigreur, mon Prince, perce à chaque instant; tout le monde en est instruit; et chacun se demande quelle peut être la cause de cette division qui s'est élevée, d'une manière aussi brusque et avec si peu de ménagements, entre Vous, Monseigneur, et M-r le grand Vornic? Si Votre Altesse peut compter peu d'amis et peu de dévoués autour d'Elle, disons-le franchement, M-r Ghika n'en a point; et si on l'entoure de quelque considération, c'est parcequ'il est le frère de Votre Altesse. Cette conduite ne peut donc nullement lui profiter dans l'opinion publique; elle ne peut que nuire, quoique faiblement, à Votre Altesse; et donner matière à jaser à vos ennemis, qui s'empresseront sans doute de saisir toute occasion pour jeter le blâme sur Vous, mon Prince. Ceux qui sont dévoués à Votre Altesse ne peuvent que souffrir de cet oubli des devoirs, aux quels M-r le grand Vornic aurait dû cependant se soumettre, et comme frère et comme le fonctionnaire le plus haut placé dans l'administration du pays, par la confiance que Votre Altesse a mise en lui; M-r Ghika, avec toutes les rai-

sons de son côté, avait encore dû renfermer en lui toute espèce d'indisposition contre Vous, mon Prince; et laisser encore moins percer une désapprobation des actes de Votre Altesse. Il m'est bien pénible de venir ainsi troubler les plus saintes affections de Votre cœur, et mettre le doute et le découragement dans l'âme du meilleur des frères, qui a toujours été, pour chacun des membres de sa famille, le parent le plus tendre et le plus généreux; et qui s'est toujours enquis, avec une sollicitude vraiment paternelle, et de leurs soucis et de leurs besoins. Mais je dois, Monseigneur, Vous dirè la vérité; je Vous la dois comme je la devrais à mon père, si Dieu me l'avait conservé; comme je la dois à ma mère; et ce n'est pas, lorsque pour la première fois j'ose la soutenir devant Votre Altesse, et en présence d'incidents si graves, que j'irai la ternir des couleurs de la dissimulation, pour la rendre, il est vrai, moins blessante et moins âpre, mais aussi moins brillante et moins pûre. La famille de Votre Altesse, comme dominant toutes les autres par son rang et sa position dans notre ordre social, aurait dû, dans son propre intérêt, offrir l'exemple de l'union la plus parfaite de l'amour fraternel le plus désintéressé, de cette force morale que donne la vertu et qui en impose aux grands comme aux petits. Ces exemples ne sont salutaires et ne profitent à la société, qu'autant qu'ils sont donnés par des individus plus haut placés, et qui se trouvent par cela même plus directement intéressés à la moralité publique: ainsi M-r le grand Vornic et M-r le grand Spatar auraient dû, par la prévenance, le bon accueil, l'affabilité l'amour pour le bien, s'attirer l'estime et l'affection de leurs compatriotes; et, forts de ces avantages, venir les déposer aux pieds de Votre Altesse, et devenir en quelque sorte les interprètes de vos sentiments bienveillants à l'égard de la nation. Occupant les premiers emplois du pays, jouissant de toute la confiance de Votre Altesse, certes il leur restait bien peu à faire pour parvenir par de tels moyens à se rendro utiles à leur patrie, et servir dignement et le Prince et le frère; mais tout au contraire, c'est le Prince qui les soutient au-

jourd'hui; et s'ils jouissent encore de quelque considération, ils n'ont qu'à rendre grâce aux liens de fraternité qui les lient à Votre Altesse. Une espèce de blâme pèse sur tous deux; la famille de Votre Altesse est dépréciée; elle n'est plus d'aucun poids dans la morale publique; la force seule ou la crainte pourrait encore lui ramener en quelque sorte cette estime, il est vrai, non plus réelle, mais du moins factice dont chaque famille qui veut régner en a besoin, et qu'elle doit entretenir avec un soin religieux, comme étant une condition expresse de son existence et de sa suprématié morale. Mais que ce moyen de contrainte, Mon Prince, est bien faible pour forcer au respect, et qu'il est dur de se trouver dans la nécessité d'y avoir recouru! Et cependant ce pénible résultat n'est ammené que parcequ'il n'y a pas d'union dans la famille de Votre Altesse, parceque la division a toujours su trouver quelques aliments pour s'y maintenir; parcequ'elle n'a pas été exempte de cette immoralité d'actions qui frappe, qui tue et qui s'ôte tout droit à l'estime et au respect; parceque ces exemples se sont reproduits plus souvent et avec plus de force et d'évidence dans son sein que partout ailleurs; et on tient toujours plus aux grands qu'aux petits; qui gouverne une nation n'est plus un homme ordinaire; il ne doit plus se laisser guider par les mêmes considérations qui agissaient sur lui avant cette époque; il se doit entièrement à cette nation: se consacrer exclusivement à son bonheur, à ses espérances; ce doit être la pensée de tous ses instants; il doit se défendre de tout sentiment qui serait contraire au bieu être de cette nation. Ce qui est vertu dans l'homme privé, c'est un défant dans l'homme public; et ceci est encore plus vrai à mesure que l'on monte les derniers dégrés de l'echelle sociale. Chacun admire la bonté de Votre cœur, mon Prince; mais en même temps on lui reproche l'eccès d'indulgence. On voudrait qu'Elle fût plus sévère; il faudrait que Votre Altesse renonçât pour quelque temps à cette bonté qui fait le fond de son caractère; il faudrait qu'elle se décidât à punir sévérement, et sans distinction aucune ceux qui, au mepris de ses bienveillantes inten-

tions, commettent des abus tant dans la partie administrative que dans la partie judiciaire; qui vexent le paysan et le pressurent par tous les moyens en leur pouvoir. Il suffirait de quelques exemples seulement pour donner une direction salutaire à la marche de l'administration; mais ces exemples ne seraient d'aucun résultat favorable s'ils ne frappaient que les petits employés; il faut qu'ils pèsent plus directement sur les fonctionnaires haut placés; il faut que ces messieurs apprennent enfin qu'il y a une justice égale pour tous qui atteind les grands comme les petits, et qui récompense de même. C'est le vœux. mon Prince, de tous ceux qui vous sont entièrement dévoués, et de ceux qui n'attendent pour le devenir que de voir la vénalité punie et la probité récompensée. Vainement Votre Altesse compose avec tous ces boyards rebus de l'humanité; vainement Elle les comble de ses bontés et de ses attentions. Vous les gorgeriez d'argent, qu'ils seraient les premiers à se montrer traîtres envers Vous et le pays, sitôt qu'ils n auraient plus rien à espérer de Vous, mon Prince; plus ils s'humilient, plus ils rempent aujourd'hui aux pieds de Votre Altesse, et plus demain ils se redresseront de toute leur arrogance pour insulter à Vos bontés; leurs protestations et leurs flatteries ne sont qu'astuce et perfidie. Il en est cependant parmi ceux-ci quelques uns qui se séparent avec honneur de la masse de ces indignes: ceux-là Votre Altesse se les attachera pour toujours dès qu'Elle le voudra. C'est de la jeunesse qu'elle devra s'entourer à l'avenir; c'est en elle seule qu'Elle pourra encore compter; et c'est en elle seule qu'Elle peut placer un reste d'espérance. Actuellement, plus heureuse dans son intérieur, Votre Altesse pourra facilement j'ose croire, en suivant cette marche, donner une nouvelle impulsion et une nouvelle vie à l'action du gouvernement, et mériter ainsi les bénédictions de ce peuple digne encore de vos soins, et qui vous aurait reconnu plutôt pour son père, sans les iniquités et les exactions de ces hommes avides d'argent, qui en s'interposant entre Votre Altesse et lui, Vous designent à ses yeux au profit de leur cupidité.

Mon Prince, pardon si j'ai pu, soit par mes expressions, soit par mon audace, blesser en rien Votre Altesse; et s'il en est ainsi, je jure devant Dieu que le seul coupable c'est mon cœur; mais que ce cœur, mon Prince, a dû souffrir pour forcer ma main de rendre par son organe Votre Altesse confidant de ses impressions tristes et pénibles; peut-être est-il vrai que ces expressions sont inconvenantes dans la bouche d'un aide-de-camp, et peut-être aurait-il mieux fait de les renfermer en lui plutôt que de les laisser paraître au jour; à tout ceci je n'ai rien autre chose à dire, pour ma justification, si ce n'est que mon devoir et ma conscience parlaient plus haut que tous ces ménagements d'intérêt et de convenance, incompatibles avec le dévouement absolu dont je suis pénétré; et que j'ai pensé qu'il pourrait être permis de rendre compte de leurs vices, comme aussi leurs vertus inspirent plus d'admiration et brillent d'un plus grand éclat; parceque dernièrement encore, M-r le G-rd. Vornic, en reprenant une femme sur laquelle pèse à juste titre une réprobation générale, s'est placé plus bas dans l'opinion publique; parcequ'enfin, le dirai-je, M-r le G-rd Vornic et M-r le G-rd Spatar n'ont jamais senti pour Votre Altesse ni cet amour de frère, ni ce dévouement de sujet à Prince; s'il en était autrement, ils auraient compris tout d'abord que la gloire de Votre règne leur reviendrait un jour en partie, tandis que leurs injustices et les résultats funestes de leur négligence retombent entièrement sur vous, mon Prince; et alors ils auraient embrassé avec bonheur tous les moyens possibles pour arriver au premier de ces resultats, et auraient évité, comme une flétrissure, de tomber dans le second. Loin de là, ils n'ont fait que suivre les inspirations de leur intérêt personnel, en se plaçant en dehors du cercle des devoirs de frères et de serviteurs fidèles. Ces vérités, Monseigneur, sont dûres; elles font mal à les dire et à les entendre; et je sens, à la peine que j'éprouve en les signalant, combien je serais coupable envers Vous, mon Prince, si elles n'étaient que des aberrations d'un esprit malade, ou des insinuations perfides de quelque malveillant. Dieu m'est

témoin que j'aurais souhaité de tout mon cœur cette indisposision mentale pour moi, que j'aurais renoncé sans regret à une partié de mon bonheur, ne fut-ce que pour apprendre que ces vérités sont inadmissibles et injustes dans l'application que je leur donne; plutôt que de savoir que Votre Altesse souffre de cette douleur qui nous saisit au cœur, lors que la déception dans la réciprocité d'une affection pure et intime, comme celle de frère à frère, vienne nous désillusionner sur nos plus chères espérances, et mettre à leur place le dégoût et le néant. Malheureusement, les faits parlent trop haut; ils sont à l'appui de la vérité que j'ennonce; et à moins de fermer les yeux au jour, il n'y a pas moyen de se méprendre sur l'existence de ces faits. Votre Altesse en jugera par elle même. — L'action du chef du Département de l'Intérieur sur ses employés étant plus directe et plus immédiate, que celle de toute autre branche de l'administration, il est essentiellement de son essence de pouvoir également donner une direction salutaire à l'esprit de justice de ses subordonnés, et de les préserver plus facilement contre l'appas du gain illicite, par des exemples frappants de sévérité et de justice; et si le paysan est molesté, si des véxations se commettent, c'est que probablement le chef du Département aura manqué de bonne volonté; et que soit par son indifférence, soit par sa néglıgence, il aura autorisé de pareils abus. M-r le grand Vornic ne peut ignorer, ou plutôt il est de son devoir de connaître, que le plupart des sous-administrateurs se font en avançant pour le moins une somme de cinq cent ducats; qu'il est tout naturel alors qu'on tolère à ceux-ci toute espèce d'exactions qui ne frappent directement que le paysan, pour se mettre à couvert de cette dépense, devenue en quelque sorte légitime; que parmi les administrateurs il y en a qui, pour faire leur fortune, s'abaissent sans honte à accepter jusqu'à un sfantzig; que les fonctionnaires les plus subalternes de la police sont rétribués de cinq jusqu'à quinze ducats. Ces abus se commettent tous les jours; depuis long-temps ils ne sont plus un mystère; il suffit de prêter l'oreille pour en être

instruit; et cependant, loin de les réprimer, M-r le Grand Vornic ne fait que les tolérer. Serait-il de moitié dans ces iniquités? Du moins il le donne à penser par son indifférence à les redresser; la Police perd de jour en jour et de sa force, et de son activité, et de son ascendent sur l'esprit du public; c'est une vérité qui perce de plus en plus; et les regrets sont en faveur de l'ancien chef. Dernièrement, lorsque les rues depuis une dizaine de jours étaient devenues impracticables, à cause de la grande quantité de boue qu'on y laisse s'accumuler, il à fallu que M-r Ruckman s'en melât; c'est à haute voix, en présence de plusieurs personnes, qu'il a affecté de dire que c'est parceque depuis deux mois il avait céssé de faire des remontrances et de crier haut, que les rues étaient parvenues en si mauvais état; et qu'il allait exiger que, dans l'espace de vingt quatre heures, elles fussent netoyées. En effet, l'ordonnance consulaire a été exactement exécutée; et nous avons eu la honte de devoir la propreté de notre ville aux réprimandes d'un agent étranger mais puisque la chose était possible â faire, pourquoi ces fonctionnaires haut placés ne roujissent-ils pas qu'un étranger les rappelle à leur devoir? Et pourquoi n'ont-ils pas ni assez d'amour propre ni assez de juste orgueil pour que du moins, dans l'intérêt de leur propre autorité et de leur considération, ils ne se laissent pas ainsi dégrader? Il en est de même de la milice; cette institution, mon Prince, n'est plus ce qu'elle était lorsqu'elle avait le bonheur d'être sous les ordres immédiats de Votre Altesse; aujourd'hui on la néglige, on la déprécie; les officiers sont maltraités; ils sont employés tantôt pour surveiller, comme fermiers, les intérêts d'une terre de tel officier superieur, tantôt on les voit présider à l'échafaudage d'une illumination; oui, Monseigneur; on a même vu qui aidait à allumer les lampions devant la porte de M-r le Spatar le jour de la fête Saint-Nicolas; ce zèle était de trop; aussi les officiers n'entrent plus au service comme autrefois, par sentiment de nationalité mais parcequ'ils ont besoin de vivre, et que c'est un moyen tout comme un autre; et ce-

pendant souvent ils sont bien cruellement déchus dans cette dernière espérance, puisqu'ils sont forcés d'attendre quelques fois huit mois pour recevoir leurs gages. En attendant, M-r Banoff spécule leur argent, et tous les moyens lui sont permis pour se faire une fortune aux dépens de la milice; et s'il n'a que trop bien réussi jusqu'aprésent, c'est grâce à l'insouciance du chef de l milice. Tels sont les faits à l'appui des vérités que j'ai signalées plus haut; et ce ne sont pas les seules; je pourrais citer bien d'autres; je me borne à ne relater que ceux-ci; et je ne craindrais pas d'être démenti par aucun de ceux qui sont dévoués à Votre Altesse, qui ont intérêt à les porter à votre connaissance, et de qui tous ces abus et ces injustices ne peuvent être ignorées. Il résulte de tout ceci, Monseigneur, je le répéte avec douleur, que M-r le G-rd Vornic et M-r le G-rd Spatar n'ont jamais eu pour Votre Altesse ni cette affection de frère qui nous lie étroitement à tout ce qui intéresse ce frère, et qui nous pousse à nous saisir avec ardeur de tous les moyens propres à faire et son bonheur et sa gloire; ni du moins cet orgueil de famille qui nous oblige à le seconder dans ses efforts généreux pour le bien qu'il veut faire : puisqu'une partie de la considération et de l'estime qu'il s'attirera devra naturellement retomber sur chacun des membres de la famille. Mais, non; ils ont été froidement égoistes; ils ont entendu les plaintes de la masse, et ils n'ont pas fait justice, ou plutôt ils n'ont pas voulu entendre ses plaintes; n'ayant rien à craindre pour eux, ils sont restés impassibles; car tout le mal ne rejaillit que sur le chef de l'administration. Le peuple n'examine pas si tel ou tel fonctionnaire supérieur a bien ou mal rempli ses devoirs, ou si les ordres donnés par le chet de l'administration ont été contrairement exécutés; mais il en demande raison au Prince et de ses souffrances et des injustices dont on l'accable, comme aussi il le bénit pour le bonheur qu'il lui donne et la protection qu'il lui accorde. Il est temps, Monseigneur, que ces abus et ces iniquités cessent; il est temps de mettre un frein à cette cupidité déhontée des employés de toute espèce, qui

a envahi en tous sens ce pauvre pays Si, pour atteindre à ce but tant désiré, et dont la récompense sera pour Vous, mon Prince, l'amour de la nation et la gloire de Votre règne, Votre Altesse peut concilier et ses affections de frère et ses devoirs comme père d'un peuple dont les destinées lui ont été confiées, et dont Elle répond devant Dien qui l'a placé à la tête de son administration, certes, rien de plus heureux ne saurait arriver à Votre Altesse; mais s'il y a incompatibilité d'action entre ces deux vertus, également précieuses, mais dont la première n'est que relative, tandis que la dernière devient tout-à-fait obligatoire, de quelque manière qu'on la considère, Votre Altesse ne saurait alors balancer un seul instant pour embrasser l'une plutôt que l'autre; et elle se rendrait bien coupable aux yeux de la société, si elle sacrifiait les moindres intérêts de ses administrés aux plus tendres affections de parenté. Il a osé dire la vérité, celui qui fait des vœux pour Son Prince, et qui s'estimerait bien heureux de le voir, non seulement comme aujourd'hui à la tête d'une nation dependant d'une suzeraineté et d'une protection, mais d'une nation libre et forte ou dedans, estimée et respectée au déhors. Tels sont mes souhaits les plus fervents que je fais aujourd'hui, mon Prince, pour Votre Altesse, après ceux plus intimes que j'ai adressés au tout. Puissant pour Votre bonhenr individuel. Puissent les uns et les autres êtr bientôt exaucés! et je me soumettrai du reste à tout ce qu'Elle voudra bien ordonner de moi, soit pour punir, soit pour récompenser la pensée qui a dicté cette lettre.

Etienne C. Golescu.

No. 2.

Stefan Golescu către C. D. Aricescu.

Bucurescĭ, 1. Februarie 1858.

Domnulu meu,

În înţellegere cu fraţii noştriĭ Moldovenĭ, foştĭ deputaţi am hotărîtu sĕ trimitem la Congresul de la Paris protestaţia aci alláturată, pe care, de credeţí că facem bine, sunteţĭ rugaţĭ sĕ o suscriţĭ din preună cu cei-lalţĭ fostì deputaţĭ din acellŭ districtŭ, şi cărora veĭ bine voi sĕ daĭ citire epistoleĭ melle; şi îndată, fară întârḑiere, sĕ 'mĭ înapoiaţĭ protestaţia, dându-o sub plicŭ pecetluitŭ tot la persóna de la care vei priimi epistola acésta. Într'acestŭ chipŭ numaĭ putem fi siguri şi uniĭ şi alţiĭ că protestaţia nu se va retăci prin mâinĭ streine.

Frate, nu creḑŭ că póte fi unŭ singurŭ omú cu inimă română care sĕ nu fi fostŭ coprinsŭ de durere şi de indignaţie la citirea celluĭ din urmă firmanŭ, în care ţérra nóstră este assimilată cu o provincie ce face parte integrantă a imperiuluĭ ottomanŭ; şi daca unŭ simplu cetăţianŭ bine cugetătorŭ simte aşa, cum óre ceĭ ce aŭ avutŭ încrederea allegĕtorilorŭ s'ar putea ca eĭ numaĭ sĕ nu simţă în inimele lor române că este de a lor neapărată datorie sĕ protestese contra acestuĭ firmanŭ care attacă drepturile nóstre strĕmoşescĭ, cu unŭ dispreçŭ mult maĭ tare de cât în timpiĭ trecuţĭ când eram necunoscuţĭ de Europa civilisată; de şi se muncescŭ uniĭ, ca sĕ scuze temerea saŭ apatia lor, sĕ accuse pe Puterile garante, şi sĕ ḑică că acestŭ firmanŭ fiindŭ venitŭ cu consimţul lor, suntem nevoiţĭ a'lŭ priimi fără a face nicĭ o protestaţie

Asemenea, frate. aceĭ cari pretindŭ că, de vreme ce printr'unŭ firmanŭ Divanurile ad-hoc aŭ fostŭ convocate, logíca cere ca tot printr'unŭ firmanŭ sĕ fie şi desfiinţate, aceĭ rigoristĭ, după părerea mea, sĕ înşallă fórte tare, ca sĕ nu întrebuinţeḑŭ o espressie maĭ nemerită în privinţa Dumnélor, şi ḑicŭ că noĭ, ca Românĭ, bine cugetândŭ, nu trebue să pu-

nem nicĭ unŭ temeiŭ pe asemenea închipuirĭ séŭ pretesturĭ

În adevĕrŭ, daca Românii aŭ pututŭ sufferi firmanurile de convocarea Adunărilor ad-hoc, ei sperau cu dreptŭ cuvêntŭ, precum sĕ esplică fórte bine în protestaţia acésta, precum s'a demonstrat şi în Memorandum, şi în tóte desbaterile ambelorŭ adunărĭ, că după arătarea pe largŭ a drepturilorŭ autonomice alle Principatelor, drepturĭ recunoscute adĭ de Puterile semnătóre tratatuluĭ de la Paris, şi chiar de Europa întrégă, Românii sperau că regimulŭ firmanelor cel puçin va înceta cu totulŭ; când dér le face adĭ o nouĕ violare acestor drepturĭ, mi se pare că nu este temeiŭ a dice, fiind-că Românii aŭ toleratŭ o violaţie, că trebue, pentru plăcerea d'a fi consecuenţĭ, sĕ tolerese în urmă şi tóte cele-lalte violărĭ.

Acéstă logică póte fi fórte plăcută şi mult gustată de ceĭ ce se dicŭ şi sĕ credŭ a fi ómenĭ politicĭ saŭ diplomaţĭ; dér vaĭ de ţérra aceea care va cugeta asemenea; căcĭ ea se va perde pentru tot d'auna. Şi vai d'aceĭ ómenĭ cari, ca sĕ fie logicĭ, precum dicŭ Dumnélor, sĕ vĕdŭ siliţĭ sĕ suffere şi sĕ încuviinţede chiar tóte violările, pînă şi la cea din urmă, numaĭ ca se pótă trece în ochiĭ diplomaţilor că sunt ómenĭ de consecuinţă.

Ar fi fost mult de dorit, fraţilor, ca tótă ţérra sĕ fi protestat contra acesteĭ din urmă violărĭ ce ni se face, o maĭ repetŭ, cu atâta dispreçŭ, în faça lumiĭ desteptată acum prin desbaterile adunărilor ad-hoc, şi luminată asupra drepturilor nóstre strĕmoşescĭ; dér cunósteţĭ, ca şi noĭ, în ce împrejurări ne aflăm adĭ; şi sciţĭ că acéstă faptă maréçă, şi demnă de vechea bărbăţie a strebunilor nostriĭ, nu se póte îndeplini adĭ de ţérră; însă noĭ cel puçin, cari am fost deputuţĭ, noĭ care am avut încrederea naţieĭ, sĕ ne împlinim şi acum acéstă datorie; şi sĕ fim plinĭ de încredere că nu vom pĕcătui nicĭ cum în faça omeniriĭ prin acéstă faptă; de şi póte uniĭ ne vor dice că am compromis saŭ că vom compromite viitorul patrieĭ nóstre; căcĭ acestora nu trebue, precum am dis maĭ sus, sĕ le dăm nicĭ unŭ credĕmêntŭ, ca uniĭ ce sunt, după părerea mea, pe callea ce conduce la retăcire.

Asteptând cu nərăbdare protestaţia subscrisă de Dumnéta şi de ceĭ maĭ josŭ însemnaţı, fostı deputaţı,

Sunt al D-le sincerŭ frate,

Stefan Golescu.

No. 3.

D-luĭ C. D. Aricescu.

Bucurescĭ, 16 August, 1858.

Iubite frate,

Ne am pusŭ înaintea Europeĭ ca naţie ce 'şĭ cunósce demnitatea sa, ş'a căria stare şi trebuinçe necessitésa unu locu între statele ce se bucură d'un liberŭ essersiciŭ al drepturilor lor.

Prin otărîrile ce s'aŭ luat în Conferinçele de la Paris, Puterile garante, induse negreşit în amăgire de ceĭ carĭ 'şĭ au creat interese opuse desvoltăriĭ nóstre naţionale, se dovedeşce că elle se îndoescŭ âncă că naţia română ar fi demnă de sórta ce represintanţiĭ lor ne-aŭ cerut prin celle patru punturĭ; însă nu ni se închide cu totul drumul legal de a le dovedi, printr'un şirŭ de acte, că s'aŭ înşellat în appreţuirea lor, ş'a putea astfel pregăti sórta ţĕrrilor nóstre pentru unŭ viitorŭ ce Provedinça ne reservă negreşit.

Unul din aceste acte, prin care ne putem manifesta iarăşĭ Europeĭ, şi cel maĭ de frunte, este allegerea Deputaţilor ce aŭ să dea unŭ şefu Statuluĭ, ş'a 'l conduce şépte anĭ pe drumul cel nuoŭ ce se deschide Românilor.

Insă nicĭ o acţie, nicĭ o lucrare sănĕtósă nu se póte face fară unire şi fără organisare.

Inemiciĭ causeĭ naţionale aŭ simţit'o şi sunt în permauenţă; afară de datoria nóstră, esemplul lor chiar să ne stimule; căcĭ

într'altfel biruinça va fi assigurată lor, avînd a birui numaĭ individĭ isolaţĭ.

Eaca, iubite frate, ce ne îndémnă şi ne face o datorie să te conjurăm ca sĕ formaţĭ îndată unu comitetŭ electoralŭ provisoriŭ (nu însă publicŭ) care sĕ astérnă numaĭ de cât o listă de toţĭ proprietariĭ din acel judeţŭ de la 50 galb. în sus, şi de toţĭ orăşaniĭ cu unŭ capitalŭ de 3000 galb; însemnând tot de o dată câţĭ sunt *d'aĭ nostriĭ*, şi câţĭ remân în partea opposită.

O copie după acéstă listă ni se va trimite îndată; iar Dumnéta, iubite frate, veĭ veni fără zăbavă aicĭ, unde, într'o unire cu ceilalţĭ fraţĭ din deosebitele districte, vom hotărî celle de făcut pentru allegeriie viitóre.

Daca însă o impossibilitate materială te-ar popri d'a veni, atuncĭ un altul care ar putea să'ţĭ ţie locul, sĕ plece fără póte, ca la 30 alle acestia să se afle aicĭ, de nu şi maĭ curênd.*)

Aĭ Dumitale fraţĭ iubiţĭ:
Stefan Golescu
Ioan Brătianu
C. A. Rossetti.

*) Epistola e scrisă de reposatul Stefan Golescu.

No. 4

UN MOT

SUR LE

MANIFESTE DE M. STIRBEY,

PRINCE RÉGNANT DE VALACHIE.

Plusieurs journaux ont reproduit nn manifeste princier, publié dans le jonrnal semi-officiel de Bucarest, et dans lequel M. Stirbey, prince régnant de Valachie, incrimine de nonvean les hommes que les événements de 1848 ont jetés loin de leur pays en même temps qu'ils frayaient à M. Stirbey le chemin de la principauté.

Quand le ridicule se joint à la calomnie, l'on est par là mêmə dispensé d'y répondre; et, à ce titre, la tâche que nous nous imposons peut sembler superflue. Mais les faits dont il s'agit s'agitent dans une sphère tellement lointaine, et tellement en dehors des préoccupations ordinaires de la politique de l'Occident, que l'opinion publique en Europe pourrait être facilement égarée et se laisser prendre aux artifices, quoique grossiers, du manifeste de M Stirbey. C'est pourquoi nous le considérerons un instant comme une chose sérieuse, et le discuterons article par article.

Nous commencerons par le citer textuellement et en entier:

Actes Officiels.

Nous, Barbo Démètre Stirbey.

Notre constant désir a été, comme il l'est encore, d'ouvrir nos bras à tous sans exception, et d'appeler chacun successivement à prendre part au service de l'Etat. Nous avons employé à cet effet tous les moyens de conciliation, ainsi qu'il est de notoriété publique, et avons donné des preuves irré-

cusables de la sincérité de nos intentions et des sentiments qui nous animent.

Nous avons ouvert aussi l'accès de leur patrie à ceux qui en avaient été éloignés à la suite des événements de 1848, pensant qu'à la vue des plaies encore saignantes du pays, ils déploreraient l'égarement qui lui avait attiré tant de maux, et qu'ils considéreraient une conduite irréprochable comme leur premier devoir.

Malgré tous nos efforts, nous voyons avec regret qu'il y a des individus qui se font un jeu du repos public, et s'attachent à le compromettre par toutes sortes de manœuvres.

Notre sollicitude paternelle et les avances faites à tous de notre part ont été prises pour de la faiblesse; et loin de chercher à répondre à l'attente de gouvernement et à meriter sa confiance, ils ne cessent de se donner du mouvement à l'effet de jeter le pays dans des nouvelles convulsions.

Comme chef de l'Etat et comme Valaque nous ne saurions prolonger l'indulgence en présence de pareilles menées; et dans l'intérêt de la tranquilité publique, dont nous aurons à rendre compte devant Dieu déclarons que nous nous ferons un devoir de prendre dorénavant des mesures énergiques contre tous ceux, à quelque classe qu'ils appartiennent sans distinction, qui oseraient troubler le repos public, et en faire le jouet de leurs intrigues et de leurs machinations.

Signé : *Barbo Stirbey.*

Contre-signé : Le Secrétaire d'Etat. *J. A. Philippesco.*

Ce que nous tenons à prouver ici c'est que les prétendus griefs articulés contre les hommes du mouvement national de 1848 ne sauraient soutenir d'examen sérieux, et qu'ils se réduisent, en réalité, à une pure invention qui n'a pas même le mérite de la nouveauté. Mais, avant tout, que M. Stirbey nous permette de l'avertir qu'il tombe dans une grave erreur, ou bien qu'il raisonne par anticipation d'apres l'intention qu'il aurait pu avoir, mais que certes il n'a pas eue lorsqu'il affirme «qu'il a ouvert *aussi* l'accès de leur patrie

«à ceux qui en avaient été éloignés à la suite des événements «de 1848.»

Car il est de notoriété publique que c'est précisément après son avénement à la principauté de Valachie que le nombre des proscrits a été porté à trente-six par une addition toute bénévole aux précédentes listes, et qu'un firman même de Sa Hautesse a été rendu public à cet effet; et nous ne sachions pas que jusqu'à présent un autre firman ait rapporté la teneur du premier, autrement nous n'eussions pas manqué, comme immédiatement intéressés, d'en être informés les premiers.

Ce qui est encore de notoriété publique, et que M. Stirbey ignore encore moins, c'est que plus de vingt exilés se trouvent internés à Broussa; et nous pourrions affirmer qu'il n'a fait aucune démarche pour obtenir la cessation de cet internement que rien ne justifie.

Quels sont donc ceux auxquels M. Stirbey, dans sa sollicitude toute paternelle, a ouvert l'accès de leur patrie? Nous serions vraiment plus que curieux de savoir les nous de ces hommes coupables aux yeux de M. Stirbey; et s'il en était ainsi, ils le seraient non moins aux nôtres, de n'avoir pas voulu croire à la sincérité de ces intentions.

Que M. Stirbey nous permette de lui dire maintenant que lui tout le premier ne croit pas un mot de son manifeste, lorsqu'il dit que «malgré tous ses efforts, il a vu avec regret qu'li y a des individus qui se font un jeu du repos public, et s'attachent à le compromettre par toutes sortes de manœuvres.» En effet, il serait bien embarrassé si on le sommait de nommer, parmi les hommes du par i national, ceux qu'il croit assez simples pour considérer comme un bienfait l'occupation permanente de leur patrie par les armées étrangères, pour tendre conséquemment à ce but par toutes sortes de manœuvres. A piene y a-t-il quatre on cinq émigrés qui ont pu rentrer dans le pays, sans avoir, du moins, nous le pensons, renié les principes de la Révolution, principes qu'ils nourrissent au fond de leur cœur comme dans un sanctuaire où les profanes ne doivent pas pénétrer Ils se seront sans doute,

bien gardés de donner le moindre prétexte à l'autorité pour aggraver leur position de ci-devant révolutionnaires; nous pensons donc avec raison que M. Stirbey, en parland dans son manifeste de quelques individus, ne fait nullement allusion à ceux-là. D'ailleurs, nous en sommes certains, M. Stirbey pense tout à fait comme nous, qu'aujourd'hui dans le pays, sous le poids d'une double occupation, aucun individu ne saurait se faire impunément «un jeu du repos public et en faire le jouet de ses intrigues et de ses machinations,» si ce n'est ceux qui sont patronés par le protectorat; et nous ne pensons pas que ce soient précisément les hommes de la Révolution qui puissent jouir de cet heureux privilége, ainsi que du bénéfice non moins heureux qu'il rapporte. Mais n'anticipons pas sur nos conclusions.

Quant à nous et à nos frères proscrits ou exilés, qui, depuis deux ans vivons à l'étranger, accablés de douleur, mais l'espoir encore dans le cœur, nous affirmons que jusqu'à présent, chacun selon ses moyens, nous n'avons fait qu'éclairer les peuples amis et les gouvernements libres sur la justice de notre cause, sur nos droits imprescriptibles, sur les empiètements de la soi-disant cour protectrice, et sur la faiblesse de la cour suzeraine, à nous protéger, en se renfermant, elle la première, à la stricte observation de nos anciens traités. Et si, parfois, nous nous sommes adressés à ce peuple, à la fois si bon et si brave, si fier et si doux, si digne du sort que la Providence lui réserve, nous en avons l'intime conviction, ce n'a été que pour l'engager à la patience, pour l'affermir dans ses croyances, pour lui dire enfin d'avoir toujours son cœur haut, et, sans courber la tête, de laisser passer cette dernière épreuve à laquelle Dieu, dans ses desseins immuables, l'a soumis, sans doute pour la dernière fois, jusqu'au jour où, nouveau Christ, il ressuscitera du tombeau, tenant d'une main la justice et de l'autre la fraternité; que, comme lui aussi, il devra pardonner une fois encore à ceux qui, non contents des avertissements qu'ils viennent de recevoir d'en haut, insultent aujourd'hui encore a sa misère, et arrachent l'enfant du sein

de la mère pour forcer celle-ci à la corvée, tandis que l'autre meurt faute de nourriture. Ce n'est cependant pas ce langage qui pourrait convenir à ceux qui voudraient aujourd'hui la prolongation de l'occupation étrangère, et nous défions qui que ce soit, et au besoin M. Stirbey lui-même, de prouver que nous ayons cherché autrement à fomenter des troubles dans le pays, ainsi qu'il le fait entendre dans son manifeste.

D'ailleurs, nous rendons trop pleinement justice à l'habilité et à la finesse de M. Stirbey, pour supposer un seul instant que, dans cette circonstance, elles lui eussent fait défaut, s'il y avait eu la moindre matière à faire naître un délit.

Certes, alors, au lieu d'un manifeste à l'adresse de tout le monde et de personne, il aurait spécifié, il aurait cité des noms, et c'est précisément ce que nous aurions désiré qu'il fît dans cette occasion. Mais alors, nous dira-t-on, à quoi bon ce manifeste si bruyant, suivi de la démission presque en masse du ministère? Nous répondrons très-naivement que ce n'est là qu'une mystification de plus que les gouvernements tiennent en réserve à l'usage de leurs gouvernés, afin qu'ils puissent édifier parfois ceux-ci sur les mille et une faces de leur savoir-faire et de leur capacité machiavélique; que M. Stirbey se pique surtout d'honneur à prouver jusqu'à la dernière évidence qu'il a été instruit à bonne école; et qu'ainsi que l'a si spirituellement dit un correspondant du *National*, dans une récente lettre, M. Stirbey veut, ni plus ni moins, mourir orthodoxe russe. En effet, à qui voudrait-on faire accroire que MM. Cantacuzène, C. Soutzo, A. Ghika et Campiniano, tous membres du ministère démissionnaire, étaient moins sympathiques à la politique russe que ceux qui viennent de leur succéder? et alors pourquoi les changer? A qui, surtout, voudrait-on persuader que ces personnages, si haut placés, non dans l'estime, mais dans la hiérarchie consulaire des agents russes, ont pu avoir quelque velléité de patriotisme, au point de conspirer à la face de l'armée protectrice? Certes, ce n'est pas nous qui croirions à un tel miracle, et on nous persua

derait plus facilement que la terre a cessé de tourner sur elle-même.

L'exacte vérité donc, sur le vrai motif du manifeste, la vérité évidente, c'est que prince, ministres et tout ce parti de gens vulgairement appelés *ciokoi*, qui dans la magistrature vend la justice aux enchères, donne sa signature au riche et dépouille le pauvre du peu qui lui reste; qui, dans l'administration, prêté son appui aux forts contre les faibles, c'est-a dire aux privilégiés contre les paysans, aux possédants contre ceux qui ne possèdent pas; qui, en un mot, depuis le plus petit jusqu'au plus haut fonctionnaire, à de rares, mais honorables exceptions près, ne vit que de prévarications, de spoliations, et suce la substance du paysan; ce parti là, disons-nous, veut à tout prix la prolongation de l'occupation russe, à l'abri de laquelle a jourd'hui, plus que jamais, il s'est livré aux plus révoltants abus, avec une audace inouie et dans un esprit de vengeance et de cupidité. Il est certain, d'ailleurs, que, du jour où la Russie serait obligée d'évacuer les principautés, il se verra forcé ou de renoncer à tout jamais à ces moyens illicites, qui, mis en pratique pendant quelques années seulement, suffisent, et au delà, pour faire la fortune de l'individu qui n'a rien ou presque rien (et comment renoncer de soi-même à une si riche proie ?) ou bien de devenir victimes de ses méfaits, s'il continue encore à s'y livrer; car le paysan, dans son désespoir, oubliant alors les principes de justice et de fraternité qui, de tout temps, ont germé dans son cœur, et que la révolution n'a fait que réchauffer en lui, se vengera en exerçant des représailles terribles, justifiées amplement par la conduite aveugle des premiers, sans s'inqiéter de ce que pourra être plus tard son propre sort. Ainsi l'occupation russe étant pour la classe gouvernementale, pour cette classe dépourvue de tout sens moral et honnête, non seulement une question de sûreté, mais encore une question d'argent, une continuation d'abus, elle est et sera disposée toujours à tout faire pour prolonger, quand meme, cette occupation.

D'un autre coté, la Russie elle-même est non moins intéressée à ce que l'évacuation se fasse le plus tard possible; car elle sent chaque jour davantage que, malgré une occupation de deux années, ou plutôt à cause même de cette occupation, elle ne pourra plus exercer à l'avenir cette influence prépondérante qu'elle avait dans les Principautés avant la Révolution de 1848, par la présence seule d'un consul général; et qu'il lui faut, pour conserver cette influence même amoindrie, peser de tout le poids d'une occupation indéfinie, espérant user ainsi, par la fatigue et la lassitude de tout un peuple, la résistance morale que lui ont suscitée les principes de justice et d'indépendance qui ont surgi du sein de la Révolution roumaine, et à laquelle elle ne peut pardonner de l'avoir démasquée aux yeux de l'Europe dans ses projets de convoitise, et d'avoir réduit à néant un siècle de mensonge et d'hypocrisie.

La Russie, ayant donc même intérêt que la gent bureaucratique qui exploite le pays, rien n'était plus facile que de s'entendre sur les moyens, honorables ou non, propres à faire naître le prétexte d'une occupation plus prolongée. Chacun à l'envi se mit à l'œuvre, et grâce à l'ardeur multiple des intéressés, on enfanta bientôt un vaste complot, dont les ramifications devaient s'étendre jusqu'en Transylvanie et dans le Banat; c'était une révolution, à ce que l'on disait, comme en font les peuples, révolution de liberté et d'indépendance, et non de parti. On mêla, il est vrai, des noms qui juraient de se trouver ensemble; ainsi, a côté du nom d'un conseiller intime de Sa Majesté l'autocrate, et de quelques-uns des membres composant le ministère démissionnaire, on citait le nom de quelques-uns des membres du Gouvernement provisoire. M. Magherro se vit obligé de quitter dans les vingt-quatre heures la Transylvanie, où cependant il ne s'était rendu que depuis peu, du consentement même du gouvernement autrichien; d'autres, qui payaient l'hospitalité qui leur avait été accordée en France par une vie tranquille, on les faisait voyager par monts et par vaux, toujours dans la même direc-

tion et pour le même but. On fit ainsi pièce de tout, d'autant plus qu'on avait intérêt à compromettre aux yeux de l'étranger les hommes du parti avancé, les hommes de la nation. Enfin, quand on crut la machine suffisamment montée, et qu'on eut sonné au préalable cor et trompette, afin que chacun se tînt pour averti, M. Stirbey partit pour la petite Valachie, où il allait recevoir des couronnes; et le lendemain, en se réveillant, la capitale apprit, à son grand étonnement peut-être, mais à coup sûr à la grande satisfaction de tout le monde, que le ministère avait aussi pris la clef des champs. A ce qu'il paraît, le danger avait paru bien grand à ces messieurs du ministère: puisque eux, qui jadis tremblaient de se voir seulement en face d'un simple consul général russe, aujourd'hui qu'ils étaient assistés par M. Duhamel en personne, flanqué de quelques milliers de cosaques, au risque de se voir durement menés par les représentants incarnés du protectorat, avaient préféré se retirer dans leurs terres, au milieu de ces mêmes paysans qu'ils maltraitaient et qu'ils pillaient; et quand cela? au moment où une révolution, si elle éclatait, ainsi qu'on se plaisait à le répéter, aurait fait d'eux les premières victimes. J'avoue que cette panique ministérielle, examinée de près, paraît tout au moins hasardée.

L'allégresse générale de la capitale en se voyant débarrassée, pour quelques jours au moins, d'un gouvernement si peu sympathique, a été prise pour de l'agitation; et le commandant russe de la capitale crut necessaire, dans l'intérêt de la tranquillité publique, ou pour prévenir l'explosion tant redoutée, de doubler les postes; ce à quoi le commisaire turc s'opposa, dit-on, fort judicieusement. M. Stirbey, à son tour, se crut obligé de revenir en toute hâte, pour tranquilliser la capitale, abandonnant ainsi couronnes et fleurs, arcs-de-triomphe, transports frénétiques des populations sur son passage, et tout ce qui accompagne d'ordinaire princes, rois, empereurs, depuis que le monde existe, dans les péregrinations qu'ils font pour le plus grand bonheur de leurs sujets très-fidèles. Alors parut ce manifeste qui fera époque dans la vie politique de

M. Stirbey, et aussitôt après le ministère fuyard reçut l'invitation de se retirer presque en corps.

Concluons :

Que la Russie aura tout le profit de cette mascarade en plein jour, et occupera quelque temps encore les Principautés, sauf à recommencer plus tard le même jeu; à moins que l'Angleterre n'y mette fin d'avance, ce que nous n'avons pas lieu d'espérer.

Que les hommes de 1848, n'étant pas assez simples pour pousser aujourd'hui à une révolution (qui d'ailleurs, dans l'état actuel des choses, ne saurait profiter qu'à notre mortelle ennemie), ce n'est plus certes les hommes du parti spoliateur qui se seraient essayés à ce jeu là; ils se seraient au contraire bien gardés d'approcher la paille en feu de la poudrière. D'ailleurs on ne fait pas tous les jours des révolutions, et n'en fait pas qui veut: les révolutions étant comme des météores qui apparaissent à des époques fixes, marquées par le doigt de Dieu et destinées à apporter de nouvelles lumières au monde.

Qu'il n'y a eu qu'une toute petite intrigue ourdie dans cette famille sainte, composée du Père représenté par M. Duhamel, du Fils représenté par M. Stirbey, et du Saint-Esprit représenté par la somme des intrigues et des machinations du parti de la réaction, y compris les quelques membres du ministère démissionaire dont nous nous empressons d'excepter M. J. A. Philippesco.

Que ces quelques membres ne peuvent être nullement considérés comme en disgrâce ; bien au contraire, ils doivent s'attendre à des récompenses: car ils ont tout le mérite incontestable de faire, comme l'on dit proverbialement, d'une pierre deux coups, ayant servi d'un côté l'intérêt russe, c'est-à-dire l'occupation prolongée, et s'étant préparé ensuite la succession du ministère qui vient de les remplacer, et à laquelle ils arriveront plus tard, poussés peut-être par le parti turc comme des hommes éminemment patriotes; car pour quelque

temps au moins les portes du paradis consulaire russe leur seront fermées.

Que le nouveau ministère, formé en partie des mêmes individus qui composaient le ministère Bibesco, et que le vent populaire emporta en 1848, est tout aussi dévoué à la politique russe que le premier, ayant sur lui cependant l'avantage incontestable, nous devons en convenir pour rendre hommage a la vérité, d'avoir activé par leurs méfaits les germes de la révolution. On peut donc dire avec assurance qu'ils sont des habiles; et que, ayant puisé dans leur retraite de nouvelles forces et une nouvelle ardeur, ils seront plus aptes que les premiers à préparer a un moment donné un nouveau complot, qui aura le mérite d'être mieux ourdi pour être mis au service de leur idole.

A propos de la réapparition sur la scène politique de ces mêmes individus, une réflexion involontaire sur cette loi de la nature que les mêmes causes produisent toujours les mêmes effets, m'oblige à une disgression que le lecteur me pardonnera, et qui explique peut-être pourquoi M. Haynau, ayant reçu quelques coups de poing un peu rudes à Londres, et son gouvernement s'étant cru en devoir de le récompenser pour ce fait par de nouveaux honneurs, pourquoi, disons-nous, M. Stirbey, subissant à se qu'il paraît la conséquence logique de cette même loi, s'est cru également en devoir d'appeler à de hautes fonctions M. Jean Mano, traité par les habitants de la ville de Giourgevo d'une manière non moins gracieuse que celle du maréchal; et, chose curieuse à constater, c'est que cette leçon ou plutôt cette politesse lui a été faite par des hommes qu'il patronait, et qui jouissaient de sa faveur. En tout cas, ce qu'il y a de certain dans cette reproduction du même fait, c'est l'immense popularité que M. Stirbey va recueillir par suite de la judicieuse pensée qu'il a eue de confier le ministère dans les mains de ces mêmes individus qui ont aidé à dépopulariser son frère, le prince Bibesco.

Dira-t-on peut-être que M. Stirbey n'a agi ainsi que dans l'intention bien arretée de braver et d indisposer contre lui

l'opinion publique; parce qu'il est admis en principe gouvernemental que ce n'est qu'en agissant ainsi qu'on peut prouver qu'un gouvernement est fort et solide sur sa base? Quant à nous, nous sommes plus portés à croire que M. Stirbey, ayant toujours ses regards tournés vers cette divinité du Nord, qui l'éblouit et le fascine malgré lui, il s'inspire, en fidèle croyant, de ses propres pensées, suit en tout et partout ses mouvements, ses moindres volontés; et exécute ponctuellement, sans déroger à une virgule, ce qu'on lui ordonne de faire.

De tout ceci il résulte comme conclusion définitive, que le manifeste de M. Stirbey n'est, ainsi que nous l'avons dit plus haut, qu'une simple et innocente mystification; et que si ce dernier est destiné à parcourir les sept années de son règne, selon la convention mémorable de Balta-Liman, ce ne sera pas la dernière mystification qu'il réserve à son pays et à son suzerain, à moins toutefois que le ministère de S. H. ne se décide à regarder de plus près; car j'avoue que nous avons besoin qu'un autre nous explique quel rôle en définitive a joué le commissaire de S. H. dans cette comédie, qui n'a eu pour but que la prolongation de l'occupation russe, c'est-à-dire la continuation de la violation de nos droits solennellement garantis par nos aieux, et que la cour suzeraine devait respecter et protéger?

Stéphan Golesco.

Ce 15 Octobre, 1850.

No. 5.

Alex. C. Golescu către Rucăreni și C. Aricescu

16. Aprilie, 1856.

Fraților !

Lupta acum e mare; rĕŭ-voitoriĭ întrebuințéḑă tóte mijlócele lor celle vechĭ ca să aibă cât se póte maĭ mulțĭ deputațĭ d'aĭ lor în Divanul ad-hoc. Ghica, Bibescu și Știrbeĭ aŭ mare partidă, și eĭ dispunŭ de tóte puterile cu influinçă asupra cellorŭ slabĭ; noĭ însă avem numaĭ principiele celle frumóse și sanctitatea causeĭ naționale; de aceea urméză cel puçin ca să ne concentrăm, să ne înțellegem, și să ne unim în darea voturilor nóstre.

Sprijinitŭ de patriotismul și buna voinçă a D-v, sperŭ că unul din ceĭ duoĭ frațĭ aĭ meĭ, Stefan saŭ Nicolache, va putea fi allesŭ deputatŭ acolo.

Vĕ scriŭ nu ca frate al lorŭ, ci ca Românŭ; facețĭ ce vețĭ putea să se alégă unul din duoĭ la Mușcelŭ. Nu credŭ să fie cineva de buna credinçă între allegĕtorĭ care să se pótă îndoi în conștiinçă despre sentimentele lorŭ; acésta o ḑicŭ, o maĭ repetŭ, nu ca frate, ci ca cetățianŭ : pentru că încercările cu cari s'aŭ luptatŭ atîția anĭ în streinătate, nu le a muiat nicĭ caracterul lorŭ nicĭ nu le aŭ schimbatŭ sentimentele. Eĭ sciŭ să prețuiască posițiunea de astăḑĭ a țĕreĭ; și sunt convinșĭ că patrioțiĭ ceĭ bunĭ trebue să tragă câtŭ se póte maĭ multe folóse pentru țéra lorŭ din împrejurările aceste favorabile, lăsândŭ la o parte orĭ ce ar putea sĕ'ĭ adducă vre unŭ reŭ.*)

Sunt al D-v, frate și amicŭ,

Alecu C. Golescu.

*) Concetățeniĭ meĭ n'avéŭ nevoie d'asemenea recomandațiunĭ; căcĭ serviciele emminente adduse patrieĭ de acestĭ Grahĭ aĭ Românieĭ eraŭ atâtea titlurĭ la stima și recunoștinça concetățenilor meĭ; astfel că eĭ s'aŭ simțit onorațĭ încredințând adesea mandatul lor, maĭ alles la 1857 și la 1859, illustruluĭ reposatu Stefan Golescu EDITORUL.

P. S.—Mes chers amis! Un mot encore. J'aurais voulu pouvoir disposer de mon temps, et d'un seul bon œil, à défaut de deux yeux, pour vous dire en long et en large bien des choses; mais cela m'est impossible, matérielement impossible; je me contenterai donc de vous dire en substance ce que je crois de plus essentiel au succès de notre cause.

D'abord je vous rémercie, au nom du comité, de vous être ralliés au programe tel quel; sans doute il est loin d'être parfait; mais ses imperfections, quelles qu'elles soient, sont peu de choses à côté de la grande imperfection qu'il en serait résulté si chaque district avait eu son programe à part. Le pays n'est que trop désuni, les partis se le disputent en tout sens; partis redoutables, puisqu'ils ne font appel qu'à l'homme animal, qu'à tout ce qu'il y a de plus sordide dans le coeur humain, l'intérêt, et l'intérêt réduit à sa plus hideuse expréssion, celle de perpétuer dans le pays le vol, le pillage, toutes les iniquités, toutes les bassesses du régime fanariotique.

De l'union! De l'union, mes cher amis! A cette seule condition le pays pourra sortir victorieux de la lutte; l'âme de la Roumanie pourra se dégager de desous les décombres pestilentiels, où ses ennemis espéraient l'avoir à tout jamais enterrée.

Et pour mieux réussir dans notre sainte entreprise, nous n'avons qu'à profiter de deux mois qui nous restent encore pour propager aux autres les quelques idées essentielles au succès de notre cause. Une de ces idées essentielles, c'est la mauvaise foi des autres lorsqu'ils parlent d'union et d'un prince étranger; car s'il étaient de bonne foi, pourquoi n'adhéreraient-ils à notre programe qui met en évidence ces deux points? Pourquoi surtout ne veulent-ils pas du mandat impératif? seul moyen de nous assurer les uns vis-à-vis des autres de la sincérité de nos voeux; aussi devons-nous insister plus que jamais: 1. sur l'adhésion de nos consitoyens à notre programe; 2. sur la nécessité d'exiger de nos canditats, et de ne donner

nos voix qu'à ceux qui veulent, par amour pour leur pays, se soumettre au mandat impératif.

Ce sont des sophistes ceux qui, comme M-r Bibesco, disent qu'un homme d'honneur ne peut accepter un mandat impératif; car il n'a été inventé qu'en vue des malhonnêtes gens qui abondent dans tous les partis, et surtout dans le leur, et non en vue des honnêtes qui sont en minorité.

Insistez plus que jamais sur le mandat impératif: c'est une inspiration celeste, et non, comme ils l'appellent ces Messieurs, une invention infernale; c'est notre âncre de salut!

Engagez aussi les électeurs à aller s'inscrire au plutôt sur les listes électorales.

Adieu, mes chers amis! Je suis obligé de m'arrêter, le courrier devant partir dans peu.

Adieu! Et courage iusqu'au bout!

Votre tout dévoué
Al. C. Golescu.

No. 6.

Al. C. Golescu către C. D. Aricescu.

1857.

Mon cher Aricescu! C'est le quatrième billet que j'écris, mais c'est la moindre des choses. Toute la nuit je n'ai fait que copier, et maintenant je vieus d'éteindre les bougies; il fait grand jour, et je succombe de fatique et de sommeil.

Roata vous dira de vive voix tout ce que j'avais à vous comuniquer par écrit; ayez confiance entière en lui; et puis mettez vous à manoeuvrer de votre mieux pour réussir dans l'entreprise; car, croyez moi, avec Caracaşĭ*) et les autres Campolongeni, puis Turnavitu avec les Pitesteni, et enfin Cre-

*) Prefectŭ la Muşcel în timpul allegerilor Divanuluĭ ad-hoc.

tzènusch avec Petrescu et les Tirgovisteni, vous ferez beaucoup de bien; de là dépendera aussi un revirement dans la politique de Messieurs les Commissaires. Ils s'imaginent que nous sommes un troupeau qu'on peut mener comme on veut. A nous à leur prouver le contraire, à les convaincre qu'ils ont à faire avec un peuple qui, quoique arriéré, a toute fois un excellent gros bon sens, qui souvent vaut toutes les sciences politiques du monde.

Mon cher Caracaschi! Si je ne vous écrit pas à part, c'est pour mille raisons que vous devinez déjà; mais la meilleur de toutes c'est que vous êtes là-bas comme nous autres ici, un tas *de desculţi*, tous bon à pendre. Pourquoi alors deux billets? Un seul ne remplit-il pas le même but? Manoeuvrez-moi de votre mieux là bas; et qu'à leur retour, les commissaires se disent: «ces diables de Valaques sont-ils entêtés, une fois qu'une idée leur entre en tête; ils ne démordent pas du Prince étranger, comme du mandat impératif.»

Adieu à tous deux! Je vous embrasse cordialement, et suis votre tout dévoué ami.

Alexandru C. Golescu.

No. 7.

D. Ioan Brătianu către cetăţeniĭ din Muscellŭ.

30 Oct. 1858—Pitescĭ.

Fraţilor Muscellenĭ,

Convenţia de la Paris ne face o posiţiune în Europa; şi de şi ea nu este precum am cerut'o, însă este o posiţiune pusă sub garanţia credinçeĭ publice europeane, şi ne assigură stabilitatea necessariă uneĭ societăţĭ; ea ne deschide încă unŭ drumŭ legalŭ de reparaţiune şi de regenerare.

Intenţiunele puterilor garante, că voescŭ negreşit să eşim din caosulŭ, din nearhia, din starea de silă şi de arbitrariŭ

în care ne aflâmŭ, este manifestată în articolele Convenţieĭ ce atingŭ organisarea nóstră din năuntru, şi care sunt dogmele legilor ce trebue se însufleţeḑe România.

Pînă la promulgarea Convenţieĭ, tótă acţia şi respunderea era pe séma puterilor garante; elle aŭ făcut ce le-aŭ ertatŭ cunostinça chestieĭ nóstre, interesele şi puterile lor.

De la promulgare însă încoace, destinele Românieĭ sunt încredinţnte în mâinele nóstre; şi tótă respunderea viitoruluĭ uneĭ naţiĭ cade asupră-ne Europa ne privesce sĕ vaḑă cum o sĕ debutăm în cariera nóstră de popolŭ de sineşĭ purtător; generaţiile viitóre îşĭ gătescŭ glasul sĕ ne binecuvinteḑe séŭ sĕ ne blesteme.

Cea d'ântêiŭ datorie a nóstră este d'a apăra Convenţia care ne-a constituit; daca vom (nedescifrabil) bărbaţĭ într'acéstă apărare, voitorii de reŭ vor fi amarâţĭ, şi viitorul assiguratŭ.

Pe acestŭ tĕrrêmŭ, facem astăḑĭ apelŭ patriotismuluĭ vostru. Care este ţelul Căimăcămieĭ? Ea este chemată sĕ aplice Convenţia; ea se manifestésă în tóte actele eĭ; ea voesce ca şi în trecut ca instituţiile nuoĕ sĕ nu fie de cât nisce paravanurĭ în dosul cărora sĕ fie ertatŭ uneĭ classe sĕ facă tóte jafurile şi tóte nelegiuirile. De la obstésca adunare viitóre astéptă ea acestŭ resultatŭ.

Elecţiile dar o preocupă; şi destituind pe funcţionarĭ, şi puind pe alţiĭ, speră sĕ sugrume de la început suveranitatea naţională; dar şi chiar daca destituirile n'ar produce acestŭ efectŭ, elle sunt cea d'ântêiŭ călcare a Convenţieĭ, şi care ar autorisa pe tóte celelalte călcărĭ.

Noĭ din Argeşŭ protestăm, şi trimitem protestarea printr'o deputaţie; sperăm că şi D-v. o sĕ urmaţĭ asemenea; şi că o sĕ ne faceţĭ plăcerea ca deputaţia D-v. sĕ vie să se unéscă cu a nóstră, şi sĕ înainteḑe la Bucurescĭ.

Vĕ însémnŭ în fuga mare aceste liniĭ din partea locuitorilor d'aicĭ, carĭ se unescŭ cu mine, şi vĕ îmbrăţişăm *)

I. C. Brătianu.

---

*) Originalul olografŭ allŭ acestei epistole îl possedăm noĭ.

EDITORUL.

No. 8.

Epistolă a Domnuluĭ Petre Ioan Cernătescu către C. D. Aricescu.

Amice!

N'am fostŭ surprinsŭ de locŭ de provocarea ce'mĭ aĭ făcut prin scrisórea adressată mie în ḑiarulŭ «Românulŭ» la 29 Octombre, în respectulŭ arestăriĭ D-luĭ Sfefan Golescu şi a sub-scrisuluĭ la Rusciucŭ, în luna Augustŭ din 1854; însă forma eĭ cea atâtŭ de curtenósă din partea unuĭ omŭ atâtŭ de rigurosŭ ca D-ta, m'a surprinsŭ fórte Să'ţĭ spunŭ dreptŭ că, fără să fiĭ provocatŭ de D-ta, care totŭ-de-una aĭ făcutŭ ce aĭ ḑisŭ şi aĭ ḑisŭ ce aĭ făcutŭ, ceea ce este atât de rarŭ în ḑilele nóstre, séŭ fără vre o împrejurare impuitóre, nu m'aşĭ fi determinatŭ a ḑice nimicŭ despre ceea ce forméză subiectulŭ scrissóreĭ D-tale; cu tóte că, cu duoĭ anĭ înainte, când avémŭ maĭ puţină esperienţă de ómenĭ, amŭ respunsŭ, însă în scurtŭ, la unŭ articolŭ ce se atribuesce D-luĭ Eliade, care tracta despre subiectulŭ de façiă şi care apărusse într'o fóiă separată pe lângă ḑiarul «Naţionalu.» Amŭ auḑit că în «Proprietarul Românŭ» ce se ḑice că se redige de D. Eliade, arŭ fi apărutŭ în lunele trecute, cu sub-semnătura D luĭ Cumpănăşescu, unŭ ellevŭ din collegiŭ St. Savva, maĭ multe articole plîne de neadevărurĭ asupra acestuĭ subiectŭ; însa eŭ nu m'amŭ simţitŭ nicĭ tentatŭ de a le citi, ne cum de a respunde. Acum, de şi camŭ têrḑiŭ, din cause indipendinţi de voea mea, mĕ voiŭ încerca de a espune curatŭ şi simplu adevĕrulŭ; căcĭ nu maĭ consciinţa luĭ despre faptele ómenilorŭ póte instrui şi moralisa, maĭ allesŭ în politică; ḑicŭ în politică, pentru că din nefericire, dupĕ celle ce amŭ vĕḑutŭ de treĭ anĭ încoa, că a redusŭ pre lume, aicĭ la noĭ, să créḑă că este o mare utopiă, chiar c'unŭ regimŭ constituţionalŭ ca morala să fie baḑa şi căllăuḑa politiceĭ, ci, din contra că elle repumnă una altia; şi că, dacă cea d'ântêiŭ se pare a fi învocată de toţiĭ

ómeniĭ politicĭ fără distincţiune de principiile ce punŭ înainte că professéză, acésta se face numaĭ ca să amăgiască pre ceĭ creduli şi să întunece ochiĭ cellorŭ-l-alţĭ, spre a nu vedea pe cee-l-altă în tótă urîciunea eĭ.

Ca să facŭ espunerea mea maĭ înţeléssă, 'mĭ iaŭ voie, cu pericolulŭ de a fatigá şi póte a nemulţumi pre cititorĭ, a o începe maĭ de departe.

La annul 1853 Septembre, mĕ vĕḑuiŭ constrînsŭ de venirea armatelorŭ russe în principatele române, să părăsescŭ pentru a doua óră patria; duoĭ annĭ trecusseră de când reintrassemŭ în ţérră, adică în urma retrageriĭ armatelorŭ de occupaţiune turco-russă. De astă dată Ruşiĭ nu maĭ avéŭ plăcutulŭ pretestŭ că vinŭ sĕ restabiléscă ordinea turburată, ci dechiaraŭ în façia lumiĭ că secuestréză ţĕrrile nóstre ca provinciĭ alle Turcieĭ. Resimţiŭ tare umilinţa patrieĭ melle când vĕḑuiŭ cum fură priimiţĭ aceştĭ óspeţĭ, cu atâtŭ dreptŭ cuvêntŭ urîcioşĭ, ca cum ţérra întrégă 'ĭ-arŭ fi chiematŭ spre a se da în potestatea lorŭ! Sciindŭ pe Turcĭ incapabilĭ de a înaugura o politică salutarie spre a se măsura bărbăţesce cu astă ameninţare revoltătóre, şi avêndŭ puţină încredere în spiritulŭ politicŭ atuncĭ predomnitorŭ în Europa, îmĭ remăsesse puţină speranççiă că 'mĭ voiŭ maĭ vedea patria. Mĕ dusseiŭ déră la Paris cu scopŭ de a 'mĭ continua studiele, întrerupte din causa consecinţelorŭ resultate pentru mine din modesta parte ce luassemŭ la revoluţiunea din 1848, şi care mĕ condusseră în Transilvania, apoĭ mĕ tîrîră la Constantinopole, şi în fine mĕ aruncară în Brussa. Acéstă sórtă o avură maĭ mulţĭ din soçiĭ meĭ politicĭ compromişĭ, dintre carĭ, cumŭ ne demonstră timpulŭ, acestŭ mare maestru allŭ lumiĭ, puţinĭ aŭ fostŭ mişcaţĭ de simţimente curate şi de principiĭ sĕnătóse, în partea ce luară în acea memorabilă manifestare a ţĕrreĭ nóstre. — Dupĕ câte-va lunĭ de studiŭ şi de reşedere în Paris, vĕḑênd în fine că ocupaţiunea Principatelorŭ Române devine o causă europénă, şi că celle maĭ civilisate state intră în luptă în contra agressoruluĭ collosŭ de la Nordŭ, şi apoĭ şi maĭ multŭ, că aceia pe carĭ'ĭ cunoscémŭ atuncĭ maĭ sincerĭ şi maĭ devotaţĭ

patrioţĭ Românĭ din Paris se ducŭ în Turcia, ce se arăta atâtŭ de bine dispusă spre a recunósce vechiele drepturĭ politice alle Românilorŭ; sciindŭ în fine încă că èste în jocŭ essistenţa politică a Românilorŭ. póte chiar cea naţională, mĕ determinaiŭ, séŭ nu putuiŭ resiste tentaţiuneĭ, de a merge şi eŭ acolo. Din nefericire însă îndată începuiŭ a mĕ desamăgi de illusiunile ce 'mĭ făcussemŭ, vĕḑêndŭ desbinările dintre emigraţiĭ Românĭ, provocate maĭ allesŭ de ambiţiunĭ micĭ, egoiste, alle unora dintre eĭ. Turciĭ încă vĕḑêndŭ acestea începusseră a concepe proiecte funeste pentru ţĕrrile Române, la carĭ 'ĭ încoragiaŭ chiar uniĭ pretinşĭ patrioţĭ. Descurajatŭ déră, mĕ determinaiŭ de a mĕ întórce în ţérră, sciindŭ că Ruşiĭ, în urma tractatuluĭ încheiatŭ între Turcia şi Austria pentru o nouă ocupaţiune a ţĕrrilorŭ nóstre, începusseră deja a se retrage.

Cu o ḑi séŭ două înainte de ḑioa defiptă pentru plecarea mea din Constantinopole, D. Stefanŭ Golescu îmĭ spusse că va veni şi D-luĭ în ţérră, înpreună cu D. V. Mălinescu. Acésta 'mĭ făcu mare plăcere. Imbarcându-ne pe vaporŭ, dupĕ maĭ multe ore de navigaţiune, ajunsserămŭ şi desbarcarămŭ la Varna; căcĭ Dunărea fiindŭ închissă, voiam să facemŭ pînă în România mică drumulŭ pre uscatŭ. Aci stăturămŭ câtŭ-va, atâtŭ spre a visá passporturile nóstre, câtŭ şi spre a vizita castrele trupelorŭ englese şi francese, ce eraŭ înpregiurŭ. Intr'acea ḑi, pe când mĕ întorcémŭ cu D. Golescu de la officiulŭ passporturilorŭ, şi pe când contêmplamŭ urmele ce lăssase incendiulŭ de curîndŭ întêmplatŭ în cetate, D. Golescu mĕ întrebă dacă amŭ vĕḑutŭ pre D. Eliade, apoĭ îmĭ arătâ la óre-çare distanţă unŭ omŭ în uniformă turcă. Luând bine séma, abia îlŭ cunoscuiŭ; însă vĕḑêndu'lŭ în acea uniformă, pre D. Eliade, educătorulŭ naţiuniĭ, creatorulŭ limbeĭ, poetul patrioticŭ, mĕ simţiŭ reţinutŭ de a mĕ îndrepta către D-luĭ ca să 'lŭ salutŭ, să'ĭ vorbescŭ, ca cumŭ acea uniformă confirma tóte câte auḑissemŭ ḑicêndu-se despre uneltirile ce făcusse cu câte-va lunĭ maĭ 'nainte la Şumla, pre lûngă Omerŭ Paşa, în contra cellorŭ-l-alţĭ Românĭ. A doua ḑi luarămŭ caĭ

de poştă şi plecarămŭ; către séră ajunserămŭ la Şumla, unde nu remăsserămŭ multŭ; a doua ḑi de diminéţă purcesserămŭ. Aci vĕḑurămŭ pe popa Şapcă şi pre D. Dumitru Creţulescu, şi auḑiŭ într'adevĕrŭ pre D. Golescu ḑicêndŭ către aceştia că ar fi bine să nu se facă multă vorbă de trecerea nóstră pre aci, pentru că altŭ-felŭ buna cuviinţă ar fi cerutŭ să mérgă a vedé pe Omerŭ Paşa, cu care se cunóşte. In fine, dupĕ o călătorie lungă şi fórte necomodă, cum se călătoresce în Turcia, ajunserămŭ la Vidinŭ. Pe lîngă necomodităţi era să avemŭ şi neplăcerĭ: în pólele munteluĭ Balcanu, ni se spusse în maĭ multe rêndurĭ, că se aflaŭ lotrii, bandiţĭ de occasiune, cari ţinŭ drumul, nu numaĭ nóptea, ci chiar ḑioa; maĭ alles streinilorŭ. Intr'adevĕrŭ, vĕḑurămŭ semne destule ce ne făcură să dămŭ creḑĕmêntŭ unorŭ asemenea vorbe. In aceste împrejurărĭ, D. St. Golescu arătă sânge rece, iar câtŭ despre D. Mălinescu nu potŭ afirma totŭ asta; cu tóte că era fórte bine armatŭ. Mórtea miserabilă, cum ḑicea D-luĭ, îlŭ făcu să 'lŭ perdemŭ din vedere maĭ bine d'o oră, pênă ce eşirămŭ din nisce locurĭ puçinŭ sigure.

Ajungând la Vidin, merserăm la Samil-Paşa, guvernatorul ţinutuluĭ, care ne priimi cu multă politeçă, şi ne învita să prênḑim la dênsul. La masă vorbirăm maĭ alles despre politică, ce se discuta în Crimeea cu armele; venind apoĭ vorba despre lupta de la Calafat între Ruşi şi Turci, spusserăm Paşeĭ că am dori să vedem întăririle făcute aci; la care Paşa ne respunse ca vom merge împreuna cu dênsul când va avea timpŭ. Despre acésta numaĭ deschiserăm vorba, vĕḑênd că nicĭ ellŭ numaĭ ḑice nimic; cu tóte că'lŭ vedeam des, şi maĭ prênḑirăm la dênsul. Afară d'acestea, maĭ observarăm că maĭ totd'auna Paşa ne întreţinea pênĕ înserat la dênsul; şi când era apoĭ să ne întórcem la hanŭ, unde trăssesem, ne da Cavazĭ saŭ dorobanţĭ Turci de ne însoţiaŭ, sub pretest ca să nu ni se întâmple vre un neajuns. Aflarăm încă de la îngrijitorul hanuluĭ că în tóte nopţile remânéŭ câte duoĭ treĭ prin prejur. Acestea ne-aŭ datĭ prepus că Turciĭ aŭ temerĭ despre noĭ, şi că ne priveghéḑă d'aprópe. Samil Paşa ne spussese încă, din

ḑioa d'ântêiŭ a venirii nóstre, că a priimitŭ o ştafetă de la Omer Paşa din Şumla, în care'ĭ scria, prevenindu'lŭ tot d'o-dată de venirea nóstră, ca să ne invite din parte'ĭ spre a merge la Rusciuc, unde are să vie şi ellŭ cu armata: căcĭ are necessitate de noĭ, şi vom putea intra cu dênsul în ţérră. Eŭ din parte'mĭ mĕ oppuseiŭ acesteĭ propunerĭ, sub cuvêntŭ că nicĭ nu sunt cunoscut luĭ Omer Paşa, nicĭ nu 'ı pot fi de nicĭ uŭ folos; şi că voescŭ, dorind să'mĭ vĕḑŭ famillia, a merge în ţérră ş'a mĕ duce la Craiova; că nimenĭ n'are dreptul a mĕ opri, nefiind nicĭ chiar emigrat de la 1848. Paşa nu ḑisse nimic, ci m'amână maĭ multe ḑille pênĕ să'mĭ vizeze paşportul. În fine intraiŭ în ţéră, ajunseiŭ la Craiova, de unde lipséŭ o mulţime de locuitorĭ. Părinţiĭ meĭ se îngrijară mult vĕḑêndu-mĕ; pentru că Ruşiĭ, dupe ce deşertaserĕ România mică, se opriserĕ la Slatina; şi d'aci Cazacii făcéŭ dese incursiunĭ pênĕ aprópe de Craiova. Asemenea mĕ temuiŭ şi eŭ ca nu cum-va presenţa mea în acelle împrejurărĭ să le aducă vre un neajunsŭ; şi mĕ decisseiŭ a mĕ întórce la Vidin, cu scopŭ de a maĭ remânea pe acolo pênĕ ce se vorŭ depărta Ruşiĭ. Cu mine maĭ veniră câţĭ-va junĭ din Craiova, cari a doua ḑi se întórserĕ îndărătŭ. Aci aflarăm numaĭ pe D. Stefan Golescu; căcĭ D. Mălinescu, cum mi se spuse, plecasse la Rusciucŭ. A doua saŭ a treea ḑi de la întórcerea mea, atât dupe stăruinţa Paşeĭ, cât şi pentru că n'avémŭ ce face aci, ne determinarăm sĕ plecămŭ şi noĭ la Rusciucŭ. Pe vaporŭ aflarămŭ şi pe D. Colkum, consulul englesŭ din Bucurescĭ, care mergea tot la Rusciucŭ,

Cândŭ ajunserămŭ la Vidin dedesemŭ aci peste duoĭ emigraţĭ românĭ: D. Niţă Magheru, care se afla în armata turcă, şi D. N. Russu, care acum îşĭ schimbase numele în Rousso, un devotatŭ cu totul al D-luĭ Eliade.

D. Magheru fusese espeduitŭ la Rusciucŭ de unde nu se maĭ întórse la Vidin. Ajungând la Rusciucŭ, îndată merserăm la cuartierul luĭ Omer Paşa, atât ca să'l vedem, cât şi maĭ cu sémă ca să'ĭ dăm o scrisóre cu care ne însărcinase Samil Paşa; însă, dupe ce de răm scrisórea, un ajutantŭ, ce avea şi o

carte cu numele nostru, ne spuse să maĭ aşteptămŭ, fiind-că Omer Paşa era ocupatŭ în acelŭ momentŭ. Dupe ce adăstarăm ca o jumătate de oră, fiindu-ne fóme, pentru că nu prînziserăm, ne duserăm la prînzŭ, avêndŭ intenţiunea să revenimŭ îndată; însă întorcêndu-ne ni se spuse că aŭ eşitŭ.

A doua ḑi, pe la 9 ore diminéţa, pe când dejunamŭ la D. Niţă Magheru, veni un ajutantŭ ca să ne spue că Omer Paşa ne aştéptă la conacul luĭ Sadic Paşa, guvernatorul de aci. Noĭ însoţirămŭ îndată pe acelŭ oficerŭ. La pórtă vĕḑurămŭ duoĭ Cavazĭ care ne urmăréŭ; şi maĭ departe, din distanţă în distanţă, maĭ întâlnirămŭ câţĭ-va, cari se vedea că ne aştéptă, şi se alăturaiă lângă ceĭ-l-alţĭ. Intrând în curtea guvernatoruluĭ, conductorul nostru ne dusse susŭ într'o sală, unde ne mirarămŭ că nu vedemŭ pe Omer Paşa, ci numaĭ pe Sadic Paşa singurŭ. Acesta ne întrebâ cândŭ amŭ venitŭ în Rusciucŭ, şi dacă avemŭ paşaportŭ; la care vorbe îĭ respunserăm că am ajunsŭ în ḑiua trecută, şi că paşapórtele le-amŭ datŭ unuĭ omŭ de aĭ poliţieĭ. După aceste cuvinte ordină să ne aducă ciubuce şi cafele; şi apoĭ, după alte puçine vorbe schimbate, eşirămŭ fără ca Paşa să maĭ ḑică nimicŭ semnificativŭ. Oficerulŭ care ne condussese eşi împreunâ cu noĭ, ne invitâ în camera sa, care era aci alăturĭ, ne tratâ şi elŭ iarăşĭ cu ciubuce şi cafele; apoĭ eşirămŭ şi de aci. Dându-ne josŭ, cândŭ să eşimŭ pe pórtă, conductorulŭ nostru, care totŭ ne însoţea, ne ḑise să venimŭ dupe dênsulŭ; elŭ deschise, într'unŭ edificiŭ josŭ, o cameră unde nu vĕḑurămŭ nimicŭ în întru, nicĭ cea maĭ mică saŭ maĭ simplă mobilă; întrâ ellŭ, ne ḑise să intrămŭ şi noĭ, apoĭ eşi repede şi încuie uşa. Noĭ uimiţĭ unŭ momentŭ, pentru că nu înţelegeamŭ nimicŭ, începurămŭ a'lŭ întreba, a protesta; însă ellŭ nu voi să respunḑă nimicŭ, şi să depărtâ. Nesciindŭ la ce să atribuimŭ acéstă purtare ciudată a Turcilorŭ cu noĭ, credémŭ că eĭ îşĭ vorŭ recunósce îndată rătăcirea, şi ne vorŭ libera înainte de a însera. Dupe amiaḑĭ, D. Niţă Magheru, de la care fusesemŭ luaţĭ, vĕḑêndŭ că nu ne maĭ întórcemŭ, veni la conaculŭ Paşeĭ să cerceteḑe despre noĭ; şi aflândŭ de noĭ, se apropie de feréstra închisoriĭ.

Noĭ îĭ nararămŭ ce s'a întêmplatŭ; şi Domnulŭ Golescu îĭ ḑisse să mérgă a spune acésta D-luĭ Colkum, şi încă să afle care póte să fie motivulŭ acesteĭ arestărĭ? Către séră vĕḑurămŭ trecêndŭ pe uliţa spre care da o altă feréstră a închisoriĭ, pe D. V. Mălinescu, pe care încă nu'l revĕḑussemŭ în Rusciucŭ; şi cu tóte că noĭ ne arătarămŭ la acea fereastră şi 'ĭ făcurămŭ semne, însă Dumnealuĭ trecu făcêndu-se că nu ne vede. Amânduoĭ ne mirarămŭ de acéstă estremă prudinţă, maĭ allesŭ că D. Stefanŭ Golescu făcusse spesele drumuluĭ pênă la Vidinŭ; şi cândŭ făcurămŭ socotéla spre a vedea ce avemŭ să'ĭ întórcemŭ fie-care, D. Mălinescu declarâ că n'are banĭ, la care D. Golescu îĭ observă că acésta trebuia să o spuie din capulŭ loculuĭ. A duoa ḑi îmĭ propuseiŭ a scrie d'a dreptulŭ luĭ Omerŭ Paşa, prin care să'ĭ cerŭ că daca are vre unŭ motivŭ pentru arestarea nóstră, suntemŭ gata a priimì chiar judecată militară. Dedeiŭ prin urmare banĭ pe feréstră Cavazuluĭ care ne cumpărase în ḑioa precedentă de alle mâncăriĭ, ca să 'mĭ aducă necesariile pentru scrisŭ. Maĭ făcuiŭ o scrisóre şi către D. Eliade, despre care D. N. Magheru ne spusese că nu se aflà aci, pre câtŭ 'mĭ adducŭ aminte; îlu rugamŭ să 'mĭ comunice motivulŭ arestăriĭ; căcĭ Dumnealuĭ, ca secretarŭ, (cumŭ auḑisemŭ că se afla în acéstă calitate) a generalissimuluĭ turcŭ, urma neapăratŭ să stie.

Scrisórea cea către Omerŭ Paşa o trimiseiŭ la Guvernatorulŭ să i-o dea, iar pentru cee-l-altă rugaiŭ pè D. N. Magheru care venea des de ne vedea, fără ca să'lŭ ţie nimenĭ de rĕŭ. La acésta nu mi s'a datŭ nicĭ unŭ rĕspunsŭ. Cu Domnulu Eliade nu vorbissemŭ de maĭ 'nainte de 1848, pre cândŭ avémŭ multă stimă în Dumnealuĭ. D. Maghieru ne spusse numaĭ că D. Eliade 'ĭ ar fi comunicatŭ că a aflatŭ că Omerŭ Paşa are marı prepusurĭ asupră-ne, şi ar fi adaosŭ că D. Stefanŭ Golescu merita să fie împuşcatŭ dupĕ legile militare în vigóre în timpŭ de resbelŭ. Treĭ ḑile şi treĭ nopţĭ rĕmaserămŭ într'acéstă închisóre, când apoĭ veni unŭ adjutantŭ alŭ luĭ Omerŭ Paşa care, prefăcându-se că se miră vĕḑêndu-ne puşĭ într'o cameră atâtŭ de próstă, ne invitâ să mergemŭ cu dênsulŭ la casa po-

liţaiuluĭ, căruia îĭ recomandă să ne tratesse bine. Aci maĭ stăturămŭ treĭ ḑile; şi apoĭ unŭ altŭ ofiţerŭ veni să ne anunţe ca să fimŭ pentru adoua ḑi pregătiţĭ pentru a pleca la Constantinopole.

Auḑindŭ acésta, întrebaiŭ pe poliţaiŭ daca mi se póte da voie să iesŭ pentru puţinŭ să cumpărŭ ceva pentru drumŭ, şi să vĕdŭ pe cine-va dintre Românĭ; şi ellŭ, dupĕ ce sĕ dusse de întrebă pe Sadicŭ Paşa, îmĭ aduse respunsŭ că potŭ eşi, însoţitŭ de duoĭ Cavazĭ, fără să mĕ ducŭ însă la altŭ cineva afară de D. Eliade. Mĕ determinaiŭ dar, spre a puté eşi, să mĕ ducŭ la D. Eliade; şi aci vĕḑuiŭ maĭ mulţĭ Românĭ cari venisseră din Bucurescĭ, între carĭ 'mĭ aducŭ aminte că eraŭ DD. G Creţénu, Rotescu, Nenovicĭ etc. La intrarea mea în casă, D. Eliade istorisea maĭ multe fapte petrecute în ţéră la 1848, şi termina conchiḑêndŭ contra DD. Brătienĭ, Rosetache şi Goleştiĭ. Apoĭ vorbindŭ de sine, ḑicea că ţérra s'a arătatŭ ingrată cĕtre dênsul; că s'a sacrificatŭ pentru ea; că numaĭ vrea să maĭ vie a locui într'o aşa ţéră, şi că va lăsa ca nicĭ copiĭ sĕĭ să numaĭ calce pe tĕrîmulŭ eĭ; că în fine îşĭ va procura alle vieţeĭ lucrând pentru orĭ cine 'ĭ va plăti etc. Eŭ 'ĭ ceruiŭ voie a 'lŭ întrerumpe, rugându'lŭ să'mĭ spuie, că D-luĭ trebue să scie, care să fie motivulŭ purtăriĭ celleĭ atâtŭ de aspre a luĭ Omerŭ Paşa cu noĭ? D-luĭ se scusâ ḑicêndŭ că n'a pututŭ afla nimicŭ, cu tóte rugăciunele salle, şi c'a pututŭ obţine numaĭ promissiunea d'a ne trimite la Contantinopole.

Eşiŭ d'aci cu părere de rĕŭ că m'amŭ dusŭ să'l vĕḑŭ. Adoua ḑi căllătorirăm spre Constantinopole, însoţiţĭ d'unŭ curierŭ turcŭ şi de patru Cavazĭ. Aceştia se schimbaŭ din oraşŭ în oraşŭ pe unde treceaŭ.

Dupĕ 12 ḑille d'o calle fórte fatigósă, pentru că mergémŭ destul de tare, şi numaĭ duoĕ ḑille avurămŭ de repaosŭ, trecênd prin Tîrnova, apoĭ Balcaniĭ pe la Titolea, Adrianopolŭ şi Silimdria ajunserămŭ în fine la Constantinopole, făcênd unŭ mare ocolŭ, pe când pe la Varna callea era fórte scurtă. P'aicĭ mersese la Constantinopolŭ D. Mălinescu, care nu sciŭ cumŭ a făcutŭ spre a'şĭ atrage indulginţa şi a nu se espune rigoriĭ

luĭ Omer Paşa ca noĭ. Conductorulŭ nostru ne dusse la agintele luĭ Omer Papa pe lângă guvernŭ, care merse cu noĭ la ministerul de resbelŭ, şi ne presintă luĭ Riza Paşa. Acesta ne întrebă, arătând mirare pentru ce suntemŭ aduşĭ cu custodie? Noĭ îĭ respunserămŭ că speramŭ să aflămŭ aicĭ celu puçinŭ care putea fi culpa nóstră; pentru că luĭ Omer Paşa 'ĭ a plăcutŭ a ne aresta fără să ne spuie macar cuvêntul pentru ce. Atuncı ellŭ dete ordine spre a ni se da o cameră aci, la uşa căria ne pusse unŭ soldatŭ. Maĭ mulţĭ dintre amiciĭ nostriĭ politicĭ veniră să ne vaḑă, şi maĭ toţĭ acusaŭ pe D. Eliade despre acésta. După treĭ ḑille furămŭ liberĭ. Noĭ merserămŭ la Pórtă şi detterăm două protesturĭ luĭ Reşid Paşa, ministrul de esterne şi Vizirŭ, cerându'ĭ să ni se facă satisfacţiune. Reşid Paşa se mărgini a 'mĭ respunde: «că *arestarea a fostŭ o erroare. Omer Paşa a fostŭ amăgitŭ despre noĭ de Eliade şi de Sturzea»*, carĭ se aflaŭ pe lângă dênsul, unul ca secretar şi celŭ-l-altŭ în armată; şi că daca voescŭ, potŭ remânea în Constantinopole; iară de nu, mi se va da pasport să intru în ţéră. Eŭ insistaiŭ ca, pe lângă pasportŭ, să mi se dea şi o scrisóre către Omer Paşa, în care să i se facă remustrare de purtarea sa cu noĭ, spre a nu mi se maĭ întêmpla ceva din parte'ĭ, fiindŭ că se vede că D. Eliade calomniaḑă şi persecută prin orĭ-ce mijlóce pe aceia carĭ nu aprobéză faptele, şi nu participă la cugetările salle. D. Stefanŭ Golescu ceru şi i se dete unŭ pasportŭ pentru Françia.

Eŭ merseiŭ maĭ de multe orĭ la ministeriŭ ca să 'mĭ iaŭ pasportul şi scrisórea cerută; însă directoriul ministeriuluĭ mĕ totŭ purta cu vorba, sub diferite scuse, aşa în cât trecu maĭ multŭ d'o lună. Vĕḑênd acésta, mĕ maĭ duseiŭ odată la Reşid Paşa, şi protestaiŭ oralŭ contra acesteĭ purtărĭ către mine; şi'ĭ dechiaraiŭ că voiŭ fi constrânsŭ să am recursŭ la o altă putere spre a mĕ protege, la care ellŭ respunse că potŭ s'o facŭ. Dideiŭ dar o petiţiune la ambassadorul anglu în sensul acesta; şi peste puţinŭ fuiŭ chematŭ la ministeriŭ, unde mi se dete pasportul şi scrisórea către Omer Paşa.

Tóte aceste străgănirĭ mĕ făcură să urăscŭ atâtŭ de multŭ

pe Turcĭ şi Constantinopole, în câtŭ mi se părea că staŭ pe cărbunĭ aprinşĭ. Intrând în ţérră, veniŭ la Bucurescĭ; şi îndată mĕ duseiŭ să daŭ scrisórea luĭ Omer Paşa, care scrisóre era neînchisă. Elŭ, dupĕ ce'ĭ vĕḑu coprinsul, îmĭ ḑise că 'şĭ aduce aminte de acea neplăcută întêmplare; şi adaose ḑicêndŭ că pentru acésta amŭ să mulţumescŭ conaţionalilorŭ meĭ patrioţĭ, carĭ se aflaŭ atuncĭ pe lângă dênsul; că ellŭ în acelle împrejurărĭ n'a avutŭ timpŭ să cerceteze spre a se lumina despre noĭ.

Acésta este relaţiunea ce sunt dator a da, relaţiune penibilă chiar pentru mine; pentru c'aci e vorba maĭ numaĭ de persóne. Eŭ mĕ mărginescŭ aci numaĭ a nara; publicul saŭ maĭ bine ómeniĭ luminaţĭ carĭ aŭ principiĭ sănĕtóse, vorŭ trage concluziunele ce vorŭ crede maĭ raţionalĭ, maĭ logice, avêndŭ aicĭ premisele.

Priimiţĭ, vĕ rogŭ, sincerile şi frăţeştile melle salutărĭ.

Petre Ioan Cernătescu.

No. 9.

Alex. G. Golescu către membriĭ guvernuluĭ revoluţionar.

Paris, ce $^{9}/_{21}$ Sept. 1848.

Mes chers amis,

Faites bonne contenance. Ne désespérez ni de la France ni de la Turquie. Ne vous laissez pas abattre par ces retours de fortune qui ne peuvent en rien entamer nos droits, ni par ces lenteurs de la diplomatie qui a bien besoin de quelque temps pour se reconnaître.

Si nous nous étions pris à temps avec l'étranger, rien de ce qui arrive ne fût venu nous troubler dans le développement régulier de notre révolution; mais puisque nous avons mis des lenteurs dans notre propre cause, comment voudrions-

nous que la diplomatie étrangère n'en mette point dans les embarras inextricables où elle se trouve placée?

Courage donc, et tenez ferme. Recommencez avec Fuat-Effendi la série des évènements qui se sont passés avec Suleiman Pacha : *sans demagogie*, vous pouvez fort bien vous appuyer sur l'éclatante manifestation de la volonté du peuple. Tachez seulement que rien ne se fasse ni publiquement ni sous main contre les intérêts ou la dignité de la Turquie.

Dans les circonstances où se trouve actuellement l'Europe, nous ne pouvons gagner que par la Turquie : que votre seule politique soit donc de gagner du temps, afin de donner le temps aux cabinets d'agir sur Constantinople. Tachez au moins que rien ne se décide; en attendant, vous pouvez y arriver, si vous montrez beaucoup de fermeté.

Ne rejettez cependant pas les accomodements que vous proposerait Fuat-Effendi, car je crois bien qu'il sera aussi des notres*).

Peu importe qu'il y ait un seul lieutenant, ou même un Prince définitif, en place de la Lieutenance actuelle. Cédez à cet égard; cédez également pour le vote universel (à condition que tout citoyen, sachant lire et écrire, soit électeur); cédez aussi à une limitation de la presse en ce qui regarde l'éxterieur (l'inviolabilité du Sultan, par exemple); mais ne cédez jamais ni sur les monastères, ni sur la garde nationale; car ce sont là les seules ressources matérielles du pays. Quelques concessions suffisent pour amener un nouvel arrangement, si Euat-Effendi est favorable à notre cause. Ne cédez pas trop, pour avoir de quoi céder, s'il nous fallait subir une troisième et même une quatrième épreuve; car ne croyez pas que nous en serons sitôt quitte avec la Russie. Il est bien possible que les Cabinets ne prennent le parti de se mêler de nos affaires, que lorsqu'ils auront à opposer aux prétentions

*) S'a înşelatŭ D. Golescu, uitândŭ că Turcia atuncĭ era sub tutella Russieĭ, care era a tot putinte.

des Russie, à côté de nos droits, l'unanime persistance de la nation pour les points capitaux de la réforme, ainsi que sa bonne volonté, manifestée par de nombreuses et succesives concessions, dans le but d'amener une entente pacifique. Je ne veux point vous dire qu'on ne parlera pas avant; M-r Bastide m'a promis le contraire. Cependant je crois devoir vous rappeler l'affairé de Servie (1840), afin de ne pas vous désespérer des lenteurs qui pourraient venir de la part de la diplomatie, malgré le déclaration de M-r Bastide.

Il m'a assuré avoir envoyé toutes les instructions qu'il avait notées sous ma dictée. Cela se résume en ceci : *appuyer les demandes de la députation valaque à Constantinople, et surtout la reconnaissance de la constitution nouvelle, ainsi que de l'union des principautés.* En outre, 5000 fusils sont déja expédiés par le ministère (par Constantinople); c'est un acte assez significatif. Tout minime qu'en soit le nombre, ce sont toujours des fuisils.,....Ne faites pas *du tapage* avant qu'ils n'aient touchés le sol valaque. Ils devront être payés à Bucarest; c'est la condition *sine qua non* de leur expédition.

Je passerai aujourd'hui encore au ministère pour me bien informer si ces fusils sont bien partis; cela me semble encore une fable: tant je me sens au milieu d'une *république bourgeoise !*

M-r de Ségur du Peyron est nommé consul chez nous; il part dans deux ou trois jours par Constantinople, où il connait beaucoup de monde; il nous fera beaucoup de bien, mais il ne veut pas non plus qu'on annonce son arrivée comme un changement de politique en notre faveur. Toujours la *peureuse bourgeoisie!*

Le ministère est tres *chancellant*: il est possible qu'il tombe; mais, dans tous les cas, notre cause ne perdra rien.

Je fais parler les journaux autant que possible; mais je vous annonce que je n'ai pas le temps de faire des articles de fond, ni les rédacteurs non plus; il nous faut un homme spécialement chargé de cela. Je vous ai écrit officiellement à cet égard; vous recevrez la lettre par Constantinople.

Avez-vous envoyé un homme en Anglèterre? Vous êtes bien coupable si vous ne l'avez fait. Ghica devait quitter Constantinople pour cela, et laisser un autre pour le moment à Constantinople, où nous avons et nous aurons toujours besoin d'un agent très capable; mais Ghica devrait bien partir pour quelque temps à Londres, muni de bonnes recommandations.

Si l'Angleterre se montrait plus sympathique à notre égard, la France agirait incontestablement avec beaucoup d'énergie; il nous faut donc un homme à Londres.

J'ai reçu le dernier paquet de lettres que vous m'avez envoyé par le Consulat; mais je n'ai point reçu la lettre pour M-r le ministre des finances, dont me parle Voinesco dans la sienne; cependant la lettre pour M-r Lherbetta, qui était contenue dans le même paquet, M-r Lherbetta l'a reçue par la petite poste. Je n'y comprends plus rien. Vous m'avez envoyé copie des actes de Suleiman Pacha; mais ce n'est pas là tout ce que je vous avais demandé: c'est surtout les adresses du gouvernement provisoir pour les gouvernements de Vienne, Paris, Francfort, Londres, Constantinople et Petersbourg, que je vous ai demandées. Ici on prétend qu'on n'a point reçu d'adresses de Valachie.

Je vous avais demandé tout cela pour donner beaucoup de publicité aux faits et actes qui ont accompagné notre révolution; mais vous ne faites rien. Vous ne m'écrivez rien des affaires de la Transylvanie. J'ai appris que Lauriani avait été arrêté à cause de mes lettres interceptées: c'est bien de sa faute; il m'a donné une adresse qui n'etait pas bien sûre, à ce qu'il parait; mais qu'est-il arrivé après sa délivrance par 20,000 Valaques? Est-il possible que vous n'ecriviez rien à cet egard? — Encore une fois, faites donc un petit bureau pour la correspondance des journaux; et envoyez les articles à des adresses peu suspectes, avec prière pour ces personnes de jetter les lettres incluses dans la boite de Paris. Sans ces precautions, vous ne ferez jamais rien.

Votre ami,

A. G. Golesco.

No. 10.

Constantinople, ce 25/13 Avril . . . . .*)

*Mon cher . . . .***)

Il m'a été impossible de vous écrire par le dernier bateau; aujourd'hui encore j'ai bien peu de temps à moi pour causer avec vous; j'aï fait un voyage horrible à cause d'Eliade, de cette créature étrange, qui fait aujourd'hui beaucoup du tort à notre émigration; il s'est rendu ridicule sur le bateau à vapeur, du moins si le ridicule ne tombait que sur lui; mais il tombe sur tous, car il se disait représentant de l'émigration; il se disait philosophe, poéte, chef de la révolution, membre du gouvernement provisoir etc; il avait de plus à la boutonnière un ruban rouge de 2 pouces de long. Pauvre Eliade, il a été cependant un jour victime de la brutalité d'un Prussien, qui ne pouvait pas digérer (nedescifrabil) ses impostures poétiques et philosophiques; il lui a fait quelques objections qui ont derouté notre philosophe; celui-ci trouvant très déplacées les observations, lui dit qu'il devait écouter et croire; le Prussien le pria de lui permettre de continuer avec ses objections, qu'il adressait uniquement pour son instruction, de même que Socrate le permettait à ses disciples. En voila, j'espère, de la grossiéreté qui fit rougir le pauvre homme, qui se retira tout confondu. — Nicolas Golesco souffrait également avec nous du supplice que nous faisait endurer cet homme, qui n'a jamais été plus heureux que depuis qu'il est en exil. Enfin, arrivé à Smyrne, un parent à Eliad lui dit la même chose que Ghica lui avait écrit à Paris, de ne pas aller à Constantinople. N. Golesco s'est decidé de venir tout de même; sitôt qu' Eliade et Tell ont vu que Nicolas ne veut pas rester,***) ils ont voulu le suivre aussi, craignant toujours pour la Principauté. Si Nicolas seul était ar-

*) Din conținutul epistoleĭ pare a fi din anul 1850.

**) Numele e stersŭ în originalŭ.

***) Stersŭ în originalŭ.

rivé, c'eut été différent; tandis que tous les trois à la fois ont éffarouché les Turcs, qui leur ont enjoint tout bonnement de retourner La veille, le bateau de Galatzi avait amené 25 ou 26 jeunes gens, qui ont quitté la Transylvanie à l'approche des Russes, les Golesco, Zane, Negulitzi, Zossima et bien d'autres; cette coincidence a donné beau jeu à l'ambassadeur Russe; le gouvernement d'un côté, la nation de l'autre; et voila les Turcs forcés de faire un acte qui nous fait le plus grand tort; car ceux de la Transylvanie auraient pu venir par deux ou trois, et personne ne leur aurait rien dit, comme il y avait dejà, à deux ou trois reprises, qui étaient venus; et aujourd'hui encore ils continuent à rester ici. De l'autre coté, Ali-Pacha avait fait dire à Ghica*) il y a quelque temps, d'écrire à ces Messieurs à Paris de s'asbtenir pour le moment de venir ici, vu que le moment était très inopportun; Ghica leur en a donné avis; ils n'ont pas voulu l'écouter; les Turcs de leur coté agissent très mollement; ils seraient bien disposés à résister comme ils sont, mais l'appui en paroles des ambassadeurs anglais et français ne les arrangent nullement; je ne sais vraiment comment finiront les choses, mais j'en désespère; je n'attends plus rien de la France : elle est en décadence ! Lorsque le Despotisme aura fini avec tous les peuples des différentes parties de l'Europe, et qu'il n'aura plus sur les bras que les Français, alors nous verrons ce que fera cette nation, qui ne fait que se reposer sur les lauriers de ses ancetres ! Allons, je crois que cela ne tardera pas. Ici, à vrai dire, nous ne faisons rien de positif. Le général Graben est toujours ici; il presse par toute sorte de menaces la Turquie à conclure un traité d'alliance offensive et défensive avec la Russie et l'Autriche; cela ira parfaitement bien. A elles deux, ces puissances, avec la Prussie sûrement, tranquilles du côté de la Turquie, qui a toujours sympathisé et sympathise pour la civilisation occidentale, et nullement pour le Despotisme Austro-Russe, tranquilles, dis-je, de ce côté, et

*) D. Ion Ghica, fost Beĭ de Samos.

de plus, ayant les troupes turques pour reserve, pourront a leur aise mettre une fois pour toujours à la raison ces blagueurs de Francais, qui ne finissent plus avec leurs révolutions. Il ne faut donc pas vous étonner si vous apprenez un de ces jours que les défenseurs du Despotisme coalisés se portent sur Paris, pour faire subire à cette ville . . , .*) le même sort, et plus même qu'à Viènne, Prague Milan, Varsovie etc. . . La Turquie à beau crier et faire toute sorte de remontrances au général Graben sur les procédés illegaux de la Russie; pour toute réponse on lui dit que la question Moldo-Valaque est secondaire; qu'il y a d'autres questions plus importantes sur le tapis, celle p. e. d'extirper le mal dans sa racine, qui est à Paris; et que le peuple Valaque a besoin d'une legère punition pour quelque temps, pour s'être permis de suivre l'exemple des autres peuples révolutionnaires; il ne veut pas du ministère actuel, qui a fait son éducation à Paris et à Londres; le ministère resiste de toutes ses forces. Canning et Aupik prétendent vouloir l'appuyer; mais viendra bientôt l'ultimatum; Graben ou Titof viendront présenter au ministère d'une main le traité avec tous les accessoirs, et de l'autre main l'épée; le ministère sans doute, avant de répondre, s'enquerra auprès de ces deux Messieurs, anglais et français, du genre de leur appui; or, l'appui moral est un fluide impodérable, qu'on ne peut pas attraper et mettre dans la balance, en face de l'épée russe et autrichienne, et force (sera de)**).

---

*) Stersŭ în originalŭ.

**) Regretăm că nu possedăm şi finalul, care urméză a fi tot aşa de interesant. Din causa acéstă epistola n'are semnătură, fiind un fragment numaĭ; şi necunoscênd nicĭ scriptura, nu ne putem pronunça categoricŭ asupra autoruluĭ epistoleĭ. Lectorul curiosŭ o póte vedea la editorul acesteĭ opere; din coprinsul epistoleĭ se înţellege că este unŭ emigratŭ românŭ, care a jucatŭ unŭ rolŭ óre-care în mişcarea nóstră naţională de la 1848.

No. 11.

D. Ioan Ionescu către N. . . . .*).

Semlin în 25 Februar. 1848**)

Frate,

Il vaut mieux tard que jamais. Astă ḑisă a Francesuluĭ m'a îndemnat ca sĕ'ţĭ scriŭ. Dacă am întârḑiat sunt vinovatŭ, însă fiĭ sigurŭ că nu te-am uitat***) . . . .

Eŭ, de când ne-am despărţit, am trăit bine; şi am lucrat şi câte ceva. Am visitat Banatul, Ardélul, şi acum iată-mĕ 's iarăşĭ în Semlin, ca se mergŭ la Constantinopole, unde din ḑioa arestăriĭ nóstre m'am hotărîtŭ sĕ mĕ ducŭ; lipsa de banĭ m'aŭ împiedicat; iară acum am banĭ.

Frate, tu aĭ fost sfîşiatŭ de Eliad et Compagnie că escĭ de partida rusască; asemine aŭ fost şi Brătianu. Ce crimă commite acellŭ omŭ cu astfel de ideĭ ce le-aŭ propagat între aĭ nostriĭ şi între străinĭ. L'am combătut; şi pînă în minutul de acum eŭ te credŭ şi jurŭ că tu nu escĭ russolatru. Daca aĭ păcătuit ceva, daca aĭ sprijinitŭ vre unŭ prinţipŭ bunŭ care în aplicaţie nu aŭ respuns teorieĭ, pricina nu escĭ tu; ci aceĭ ce nu l'aŭ sciut preçui, şi carĭ sunt ca şi lemnulŭ cellŭ putredŭ, pe care, când îllŭ pällesce cineva cu toporulŭ ca sĕ crape, ellŭ în locŭ sĕ crape, şi sĕ facă din ellŭ ceva bunŭ, ellŭ, ḑicŭ, sĕ rupe; aşa îmĭ tîlmăcescŭ prinçipul înfrăţiriĭ aristocraţilor cu ţĕrraniĭ.

Pentru emancipaţia şi împroprietărirea ţĕrranilor, am tipărit unŭ articolŭ în fóea de *Transilvania* sub titlu *Româniĭ nu sunt comunistĭ*, care a făcut destul vuetŭ, şi care era să 'mĭ şi crepe capulŭ de către ipocritulŭ de Filipescu, ce ne aŭ jucatŭ în revoluţie. Acésta 'mĭ aŭ făcut onóre d'a fi cer-

---

*) Epistola e fără adressă; din coprinsul eĭ însă se vede a fi adressată unuia din secretariĭ Guvernuluĭ nostru revoluţionarŭ de la 1848.

**) Trebue se fie 1849; erróre provenită negreşit din distracţie.

***) Aicĭ suntŭ sterse în originalŭ duoĕ rîndurĭ.

cetat de Ruşĭ la venirea lor în Braşov; dér eŭ o spălassem de mult, chiar din ḑioa când am publicat acea apologie a revoluţieĭ nóstre sociale. Eŭ, în ḑioa aniversală a revoluţieĭ francese din anulŭ trecut, am aflat în Orşova că Ruşiĭ sĕ gătescŭ sĕ plece din ţérră ; şi unŭ negustorŭ, care ţine în ţérră o moşie în arendă, 'mĭ aŭ spusŭ că Ruşiĭ garantuescŭ pe 4 anĭ contracturile. Óre nu cumva acestŭ terminŭ este timpul transacţieĭ ce am propusŭ pentru deslegarea problemuluĭ proprietăţiĭ? Află, frate, că unŭ ţĕrranŭ baiaşŭ românŭ din Ardélŭ, lŏcuitorŭ în Zlagna, dupĕ ce a luat sciinçă de (că) Româniĭ nu sunt comunistĭ, 'mĭ aŭ dat 50 galb., cincĭ-ḑecĭ de galbenĭ, ca se tipărescŭ o carte în care sé punŭ tot ce s'aŭ făcut în revoluţie pentru emanciparea iobaguluĭ şi împroprietărirea luĭ.

Eŭ am şi făcutŭ: 1. proclamaţia; 2. tóte actele guvernuluĭ provisoriŭ şi a Locotenenţiĭ, publicate în *Monitorŭ* pentru proprietate; 3. seançele comissieĭ deputaţilor ţĕrranĭ şi boerĭ, la care îmĭ lipsesce seança cea maĭ dupĕ urmă*) şi seançele netipărite remase la Vinterhalder; 4. Tóte articolile melle din *Pruncul* şi *Poporul suveranŭ*; 5. dare de sémă cu proectulŭ ce am propusŭ pentru a deslega problemul proprietaţii; 6. o trataţie desvŏlind principiile din proiectŭ, trataţie pe care o am şi gătit în 15 cólle.

Năvălirea Ungurilor în Blajŭ, unde căpătassem încă 50 galb. în o ordinie (?) şi libertate în tipografie; m'am oprit de n'am tipărit acéstă carte, căria 'ĭ am dat titulă de *Românul moşnénŭ în ţérra sa.* Devisa: le sol c'est la patrie.

Eŭ mĕ ducŭ la Constantinopole unde, ca calomniat de Locotenençă şi de Brătianu, că am părtinit ţĕrranilor în funcţiunea mea, o sĕ apĕrŭ revoluţia nóstră socială, şi o sĕ scriŭ, ba încă o sĕ daŭ şi o *jalobă.*

Incă maĭ înainte de regulamentŭ, Constandin Golescu*), în căllătoria luĭ, însémnă ca lŏcuitoriĭ din Ungaria lucra pe anŭ

---

*) Aicĭ sunt sterse câte-va cuvinte.

*) Tata fraţilor Golescĭ.

104 ḑille; ceĭ din Ardélŭ, 198 ḑille pe anŭ, şi cu tóte acestea sunt maĭ fericiţĭ de cât aĭ noştriĭ, cariĭ lucraŭ numaĭ 12 ḑille. Care póte fi pricina de a fi în maĭ bună stare aceĭ carĭ muncescu altora peste 200 ḑille pe anŭ, de cât aceĭ ce lucra numaĭ 12 ḑille? La acéstă întrebare, tot Golescu respundea la 1824, 1825 şi 1826: că ţĕrranul, de cum se nasce şi pînă móre, nu este lipsit de a auḑi *ado banĭ*, cu felurimĭ de mijlóce prifăcute, în auḑire numaĭ drepte.

Vine regulamentul care, cu scopŭ de a curma aceste fĕlurite mijlóce, le reduce la celle maĭ simple; însă cu mult maĭ eficace de a sărăci pe ţĕrranĭ, în cât, în vécul nostru şi în Europa, când toţĭ caută de a stărpi sărăcia, la noĭ se pusse în lucrare introducerea eĭ. (Cu) acte o voiu dovedi.

Jaloba mea la împĕraţĭ are să fie ţesută camŭ în chipulŭ urmetorŭ, şi prin articole de jurnale voiu desluşi-o şi maĭ bine.

După mărturisirea deputaţilor proprietarĭ că regulamentul au fost o chirie, a urmat ca, pentru pămêntul boerilor, ţĕrraniĭ sĕ respunḑă chiria în muncá; aşa, pentru unŭ pogonŭ de pamêntu, ţĕrranul aŭ dat 12 leĭ 6 parale; séŭ pentru 9 pogóne şi 19 prăjinĭ aŭ luat boeriĭ 107 leĭ şi 10 parale; însă tótă taina aŭ fost de a lua în locŭ de banĭ muncă; prin urmare tot ce aŭ luat boeriĭ maĭ mult peste aceea ce aŭ trebuit sĕ ia, trebue sĕ dea înapoĭ.

Acésta am sĕ cerŭ în jaloba mea la Pórta turcéscă şi la Muscalĭ, căcĭ amênduoĕ aceste puterĭ aŭ iscălit regulamentul, pe basa socoteleĭ ce le aŭ dat boeriĭ; prin urmare şi Turciĭ şi Muscaliĭ trebuescŭ sĕ îndatoréscă pe boerĭ a da înapoĭ aceea ce aŭ luat maĭ mult peste cât s'aŭ fost legiuit.

Boieriĭ aŭ luat maĭ mult, boieriĭ aŭ furat rodul munceĭ ţĕrranuluĭ; prin luarea de muncă în locŭ de banĭ, boeriĭ aŭ sărăcit pe ţĕrranĭ; căcĭ pe când ţĕrranul era bătut ca sĕ muncéscà boerilor, ogorul ţĕrranuluĭ remânea nemuncit; aşa ţĕrraniĭ, pe când prăşiaŭ păpuşoiĭ boerescĭ, aĭ lor remânea în buruenĭ; şi când scăpaŭ de la praşilă, intraŭ în seceră, şi apoĭ în cóssă; şi câte odată tóte trebuia facute de odată, în

cât bărbatul la cóssă, femeea la seceră, şi băétul la prăşilă, eraŭ duşĭ de zapciŭ. De aicea aŭ urmat că pălele (?) boerilor tot-d'auua se făcéŭ, pe câud ţĕrrauiĭ remăuéŭ în lipsă şi în fómete, de care trebuiud sĕ scape, mergéŭ de cumpăraŭ pâinea de la boerĭ, şi sĕ îndatoraŭ; iar datoria o lua boerul iarăşĭ în muucă.

Eată cum regulameutul aŭ sărăcit, Sărăcia asta remâue sĕ o hotărască capetele celle maĭ marĭ, căcĭ eŭ uu o potŭ; însă aceea ce potŭ este rodulŭ muuceĭ ţĕrranuluĭ; pe acesta boeriĭ l'aŭ răpit, şi trebue sĕ'l dea îuapoĭ.—Ţĕrrauul era datorŭ să dea 107 leĭ 10 par. pe 9 pogóue şi 19 prăjiuĭ; cât aŭ dat maĭ mult este drept de a îuapoi. Eí aŭ muucit la pămêutŭ, şi ciue sémănă unŭ firŭ, ia 2, 4, 6, 8, 10 fire, adică sporesce semăuătura Dumueḑeŭ, şi muuca omuluĭ. Iusă se ḑicem, de pildă, că diu uua aŭ eşit 3; vrea sĕ ḑică ca în locŭ de 3 galbeuĭ, boerul luâud muuca, aŭ luat 9 galbeuĭ pe auŭ; scăḑêud 3 galbeuĭ ce se cuviue sĕ ia, remâu 6 galbeuĭ, luaţĭ maĭ mult pe auŭ, care de la 375,000 de familliĭ de pildă, formésă suma de 2,250,000 galbeuĭ, luaţĭ maĭ mult pe auŭ de la ţĕrrauĭ; acéstă hoţie ţiue de 17 auĭ, priu urmare de 17 orĭ aŭ furat boeriĭ câte 2,250,000 galbeuĭ, adică 38,250,000 galbeuı. Lasŭ pentru exauteça (exactitatea) ţifrelor sumeĭ, şi ḑicŭ că boeriĭ aŭ luat 40,000,000 galbeuĭ, patru-ḑecĭ mil. de galbeuĭ peste aceea ce aŭ trebuitu sĕ ia; şi acéstă sumă o ceru, împreuuă cu cât se va hotărî peutru sărăcia ţĕrrauilor Ce gîudescĭ? 40 mil. galbeuĭ! E o sumă buuă şi dréptă!

Cu îudestularea preteuţieĭ de sărăcie, căpătam bauĭ ca să împroprietărim pe clăcaşĭ priu rescumpărare; iar de preteuţia cellor 40,000,000 galb, óre cum se va îndestula ţérra; puçinĭ proprietarĭ vor remâuea (uedescifrabil); se va lua de la eı îuapoĭ tot ce aŭ îughiţit cu hapca.

Veĭ fi obosit citiudŭ, însă fiind că iubescĭ ecstremile, de aceea'ţĭ-am datŭ muuca ca sĕ'mĭ cĭtescĭ scrisórea; însă u'am sfîrşit; mais js vous fait grâce du reste; je ue badiue pas, je vais agir daus ce sens; uue plume et quelques feu lles de papier, voila toute la dépeuse d'exploitatiou; exploitaut douc,

tachez de chercher le filon d'or dans la localité où vous êtes; par ce moyen nous obtiendrons la *compation* (compensation) de tout le monde, en lui démontrant ce vol, cet esclavage. (Am stersŭ înjurătura ce'mĭ eşi din pană.)

M'am necăjit prea tare; şi când sunt necăjit, îmĭ adducŭ aminte de Voinescu. Ce face? Sănĕtosŭ e? Multă închinăciune! Tot este cum era pe ghimie *anti-Ionescu*, dupe cum a ḑis odată? Îllŭ dorescŭ; căcĭ eŭ nu sunt anti-Voinescŭ.

Dér ia sĕ'ţĭ spunŭ ceva de Ardélu, unde am trăitŭ, şi am căllătoritŭ. Hârtie tot maĭ este pênĕ josŭ, şi ar fi pĕcatŭ sĕ o lasŭ gólă.

Pe când noĭ eramŭ pe ghimie în dreptulŭ Vidinuluĭ pe la 18 Octombrie, Româniĭ din Ardélŭ, frământaţĭ de ideile adunăriĭ de la Blajŭ, îmbogăţiţĭ cu comisarĭ ardelenĭ ce fugiră în ţérră, se sculară în contra Ungurilorŭ, ca credincioşĭ împĕratuluĭ în contra rebelilorŭ; apucară armele, adică lăncile, îşĭ luară prefecţĭ în districte, şi tribunĭ, şi formară aceea ce se ḑice landsturmŭ, adică cum era în ţérră la noĭ pe vremile vechĭ ridicarea glóttelor, în contra Ungurilor carĭ propunéŭ libertatea cu spînḑurătorĭ şi arderĭ, Româniĭ se apucară de desarmat; şi pe ceĭ ce le sta contra, îĭ ardéŭ şi'ĭ spînḑuraŭ, Peste 10000 de Românĭ sunt morţĭ, o mulţime de orfanĭ şi vĕduve, peste 160 de sate sunt mistuite de flacĕrĭ, bucatele arse, vitele şi ómeniĭ fără nutreçŭ. Pagubele făcute de Românĭ Ungurilorŭ nu le ştimŭ încă; dér credŭ că trebue sá fie însemnate. Fómetea şi sărăcia, şi ommorurile desolésă Ardélul cel frumos. Ardélu ca cetate naturală, apărată de munţĭ, maĭ tare de cât de ziduri, are keĭ, carĭ păḑite, nimenĭ nu'lŭ póte strebate; de aceea şi Romaniĭ plătiră Dacilor birŭ; de aceea şi împĕratul Iosif ḑicea ca în zadar se apără în cetăţĭ Ardélul de duşmaniĭ ce aŭ trecutŭ prin cheĭ*), în Ardélŭ cheile aŭ fostŭ slobode Ungurilorŭ, şi armata s'a concentratŭ spre apărarea Sibiuluĭ şi Braşovuluĭ. Unguriĭ aŭ coprinsŭ ţérra, aŭ recrutatŭ, aŭ găsitŭ proviziĭ, şi aŭ mersŭ la Sibiŭ sub

*) Strîmtorile Carpaţilorŭ.

Bem; armata l'aŭ allungatŭ pênĕ la podulŭ Simeriĭ, însă acolo Bem aŭ învins-o; şi armata aŭ dat înapoĭ; atunce aŭ venit şi Muscaliĭ; acum lupta va fi între Ungurĭ şi Muscalĭ. Într'o mică cértă (luptă) Muscaliĭ perdură unŭ oficerŭ. Vom vedea ce va urma în lovirea ce se pregătesce.

Salutare şi frăţie!

I. Ionescu.

No. 12.

O epistolă a D-luĭ C. Bălcescu către I. Voinescu.

Martie, 1849.

Voinescule,

Am credutŭ tot-d'auna în prieteşugul tĕŭ maĭ multŭ de cât în al orĭ-căruia măcar, şi sunt sigurŭ că nu m'am înşelatŭ; prieteşugul este al inimeĭ iar nu al redonuluĭ; şi omul se înşală maĭ puçin cu inima de cât cu rezonul.

Aĭ dreptul să dicĭ că aĭ suferit în séra plecăriĭ tale, dar déca n'aĭ putut crede că sufletul meŭ nu este aşa de striçat în cât să n'aibă nimic de sacru, nu trebuia să cauţĭ să maĭ mĕ vedĭ?

Nu cred însă că când veĭ isprăvi de citit acest bilet veĭ maĭ fi de părere că trebuia saŭ că trebue să daŭ eŭ socotélă de baniĭ foştĭ asupră mĭ.

Când am plecat de la Bucurescĭ sciŭ prea bine că dupe disa tuturor trebuia să iaŭ baniĭ ceruţĭ de Laurian ca sĕ'ĭ daŭ; sciĭ asemenea că misia mea era pentru Serbia, pentru care am şi primit 200 galb. de cheltuélă, şi că asupra plecăriĭ mele mi s'aŭ dat şi însărcinarea de a merge în Galiţia cu Botmer.

Póte să'ţĭ aducĭ aminte că am făcut în Sfat propunere că nu o să'mĭ ajungă baniĭ de drum pentru amênduoĭ în misiile din douĕ punturĭ opuse, şi chiar Tell 'mĭ-a rĕspuns că din baniĭ ce voiŭ duce luĭ Laurian să opresc 300 galb. asupră'mĭ.

Póte să'ţĭ maĭ aducĭ aminte că chiar în Sfat am făcut cerere să se slobódă un decret pentru chipul luăriĭ acestor banĭ; căcĭ dupe cum îĭ luam, respunderea privea numaĭ asupră'mĭ, a căruia iscălitură figura; şi că tot odată am declarat că daca nu se va da decret, eŭ nu respuḑ baniĭ luĭ Laurian. Toţĭ' mĭ-aţĭ făgăduit că se va da decret; chiar tu de atâtea orĭ; şi cu tóte acestea nu aţĭ dat, şi ast-fel aţĭ lăsat a fi privită ridicarea acestor banĭ de mine ca în silnicie, în puterea funcţiilor mele.

Când am plecat din Bucurescĭ prevedém că o să întârḑiŭ câte-va lunĭ, şi că lucrurile nóstre n'o să mérgă aşa bine; dar nu mergém cu gôndul pênĕ unde aŭ ajuns; aşa dar am lăsat nevesteĭ ceva banĭ din ceĭ daţĭ mie de cheltuélă; am dat şi Botner 10 galb. şi l'am pornit pe altă cale, ca să ne întâlnim la Sibiŭ. Pe drum mi s'a rupt căruţa, şi am fost silit să cumpăr alta pe care am lăsat-o cu tot calabalîcul la Găescĭ; când am ajuns la Pitescĭ, în loc să apuc pe la Curtea d'Argeş la Câĭnenĭ, am apucat la Rômnic ca să vĕḑ şi Tabăra cea vestită a Magheruluĭ, să am ce spune Polonesilor şi Sêrbilor; a doua ḑi dupe sosirea mea mĭ-aŭ venit vestea de catastrofa Bucurescilor; şi ast-fel am fost silit să maĭ rĕmâiŭ ceva acolo ca să fac pe Magheru să proteste, şi să vedem ce să maĭ face cu voĭ ceĭ închişĭ. Dupe ce am isbutit a'l face să protestese, aflândŭ că Muscaliĭ aŭ intratŭ în ţéră, că Turciĭ aŭ pornit spre Statina, vĕḑênd ticăloşia în care era lagărul, desăvêrşita nedisciplină, şi lipsa totală de orĭ ce prevedere d'a fi surprinşĭ într'o nópte, vĕḑênd că sfaturile mele, ale bravilor băeţĭ Paleologu, Creţulescu şi Pereţĭ, şi chiar ale bĕtrânuluĭ Zablovski nu se pune în lucrare de Magherul, am trecut în Transilvania. La plecare'mĭ însă Magheru nu m'a lăsat pênĕ ce nu 'ĭ-am dat 1000 galb. Tot acolo, cam *zorit**) am dat şi luĭ Creţulescu şi Pereţ sfanţihĭ 935. Ajungênd la Sibiŭ, stam ameţit pentru că nu sciam nimic de sórta vóstră a tuturor; şi inima nu mĕ lăsa să daŭ restul de banĭ luĭ Laurian

*) Adică cu forţa, cam asigură alţĭ emigraţĭ onorabilĭ.

peutru că vedém că o sumă aşa de mică nu le este de maĭ uicĭ uu folos lor; le trebuia baui de arme; priu urmare milióue de leĭ, pe care şi de le-ar fi avut, tot u'ar fi făcut nimic, şi u'ar fi avut de uude să tréčă armele.

În vreme ce asceptam să věḑ ce se maĭ face în ţéră şi cu voĭ, sosesce Tell şi Eliad de la Braşov; venea să ia -şi aci laurĭ, dér tot d'o-dată şi bauĭ; — ca să ia laurĭ la Braşov, spusese maĭ uainte pe la uuiĭ alţiĭ că m'aŭ trimis pe miue să daŭ bauĭ luĭ Lauriau; o scrisóre a luĭ Pereţĭ către Bălăşescu pomeuea de couferiuţa ce aŭ avut cu Eliad şi Tell, şi elŭ aŭ venit la miue cerênd bauiĭ; întâluindu-mě cu Eliad şi Tel, le am cerut cuvêut de ce sě spuie luĭ Pereţĭ şi altora? şi saŭ îudreptat ḑicêud peutru că credea că eŭ am respuusŭ bauiĭ luĭ Lauriauŭ; dar când le-am propusŭ că eŭ mě vedeam atuucĭ silit se daŭ bauiĭ luĭ Lauriauŭ, ca sě uu am pe toţĭ Trausilvauiĭ în capu'mĭ, aŭ început cu gura pe mine, stăruiud ca sě uu'ĭ daŭ, ca se rěmâie peutru emigraţiĭ noştriĭ. Ne am învoit, dar se schimbăm bauiĭ diu sfauţĭ în galbenĭ; căcĭ uu era cu putiuţă uicĭ de păḑit; şi se formăm uuŭ comitet căruia să'ĭ încrediuţăm; aŭ cerut sě le daŭ o parte lor sě'ĭ schimbe, şi o parte sě rěmâie să'ĭ schimbŭ eŭ; le-am dat dar vr'o douěḑecĭ miĭ sfauţĭ aprópe, şi cusurul l'am schimbat eŭ. Dar dupě ce s'aŭ schimbat bauiĭ, cerêud eŭ să se facă Comitetul, am věḑut că propuu sě adăstăm pînă se scăpaţĭ şi voĭ diu arest, şi sě sosiţĭ la Sibiŭ, ca să ue chibḑuim cu toţiĭ. Pe de altă parte îmĭ cerea şi ceĭ-l-altı bauĭ, şi mě hotărîiŭ sě plecŭ şi în Galiţia. Iu vremea acésta sosi şi Magherul. Afară de mia de galbeuĭ ce'ĭ didesem, îĭ didesem şi cărţĭ de orîuduială de alte treĭ miĭ galbeuĭ de la judeţele diu Romănia mică, de la care îucepuse a priimi ce-va bauĭ; câţĭ-va ofiţerĭ îmĭ spusese că suma bauilor îu argiut, uumaĭ ce se věḑuse la Magheru la cercetarea vămiĭ de la Turuul Roşu, era ca la 3000 galbeuĭ. Tel 'mĭ-a ḑisŭ la cercetarea ce 'ĭ-am făcutŭ, că Magheruluĭ, dupě cum ia spusŭ elŭ, îĭ rěmăsese uumaĭ vr'o 1000 galbeuĭ; mie însă, mi a ḑisŭ Magherul că îĭ rěmăsese uumaĭ 400 galbeuĭ Magherul intrase cu o mulţime de tiuerĭ, ofiţerĭ şi civilĭ, care

luase parte la causă; ceĭ maĭ mulţĭ n'avea nicĭ ce se mănânce póte; am ḑisŭ de atâtea orĭ luĭ Tel sĕ'ĭ ajutăm cu ceva din banĭ; şi mi s'aŭ împotrivit, ḑicênd că nu potŭ cheltui din eĭ fără să se adune maĭ întêiŭ toţĭ la unŭ locŭ; neputênd suferi acésta, când eĭ cheltuia din baniĭ ce le dasem, silit fiind să plecŭ sĕ ajungŭ pe Botner la Cernăuţĭ, socotindu-mĕ singur rĕspunḑĕtor de tótă suma banilor luaţĭ cu mine la plecare'mĭ din ţérră, de vreme ce nicĭ unŭ decret nu s'aŭ dat pentru eĭ, am datŭ câţĭ-va banĭ pe la uniĭ alţiĭ; adică:

10 galbenĭ luĭ Hristopolu.
10 » luĭ Petri.
7 » luĭ Teulescu.
8 » luĭ Bestelei.

Şi am plecat din Braşov; am călătorit cu destulă primejdie prin Banat, Ungaria pînă în Austria; am trecut înainte pînă la Cracovia, unde aflând de revoluţia de la Lemberg, am luat'o înapoĭ. Ne sciind ce sĕ fac, m'am îndreptat la Paris ca sĕ mĕ întîlnescu cu Al. Golescu, sĕ vedem ce este de făcut. Sosind aicĭ, ellŭ a plecat îndată la Francfort; la plecare ĭ-am dat 40 galbenĭ pentru cheltuială de drum; peste câte-va ḑile am dat luĭ D. Brătianu 42 galbenĭ pentru cheltuială de drum, şi alţĭ 30 galbenĭ ca să'ĭ trimită luĭ Maiorescu. Am dat 20 galbenĭ luĭ Ubicini ca să 'şĭ facă haine, că nu avea cu ce sĕ umble, fiind că ĭ s'a pierdut lăḑile cu haine în ţérră, la întórcere'ĭ din Constantinopole. Sosind şi voĭ, am cheltuit în casă 1080 francĭ, vr'o 90 alţĭ pe nisce hârtiĭ tipărite luĭ Al. Golescu şi pe jurnalele tipărite; am maĭ împrumutat pe N. Golescu cu 400 şi câţĭ-va francĭ, pe Stefan Golescu cu 100, şi pe alţi cu alte sume maĭ micĭ. Aşa dar din suma banilor rĕmaşĭ asupră'mĭ, când veĭ aduna tot ce am datŭ, cum arătŭ, şi veĭ pune şi paguba ce am suferit la Sibiŭ la schimbarea banilor din sfanţĭ în galbenĭ cam rĕĭ, peste 30 galbenĭ, veĭ vedea că asupra mea nu rĕmân maĭ mult de 200 şi câţĭ-va galbenĭ, pe care 'ĭ-am cheltuit în călătorie'mĭ de la Sibiŭ pînă aicĭ, şi în vremea de când mĕ aflu aicĭ; póte că ţi se va părea mult; dar acésta este adevĕrul. Daca nu am dat, şi nu daŭ, şi nu

voiŭ da luĭ Tel şi Eliad socotéla, este că, după cum 'ţĭ arăt maĭ sus, eŭ mĕ socotescŭ îndreptŭ sĕ nu daŭ; de vreme ce rĕspunderea pentru suma totală o privescŭ cădută asupră'mĭ, de vreme ce nu aŭ dat decret ca în puterea luĭ se pociŭ fi eŭ şi patrimoniul meŭ apărat; mĕ cunoscŭ încă către acésta îndreptŭ să le cerŭ eŭ socotélă de banĭ la toţĭ, pentru că sunt aĭ meĭ.

Domniĭ acestia şi clica D-lor sciŭ prea bine că dicŭ totŭ rĕul de mine, şi că rĕspândescŭ felurĭ de zîzaniĭ şi calomniĭ ca sĕ taie încrederea compatrioţilor de către mulţĭ; vremea le va arăta tóte pe adevĕr; de o cam dată cred că pentru orĭ ce omŭ cu judecată, când va lua în băgare de sémă că în vreme ce guvernul ţĕrreĭ mĕ póte socoti numaĭ pe mine respundĕtor de acestĭ banĭ, eŭ ca sĕ facŭ pe Magheru se susţie cauda nóstră, 'ĭ-am datŭ din banĭ maĭ 1000 galbenĭ; că amŭ dat încă luĭ Tel şi luĭ Eliad ca sĕ'ĭ întrebuinţede în causă; în dare şi ajutor emigraţilor peste 1400 g., în vreme ce putém să'ĭ puiŭ prea bine la banca de la Sibiŭ şi pe d'oparte sĕ trăescŭ cu dobînda lor, pînă la întrare'mĭ în ţérră, iar pe d'alta să'ĭ am atuncĭ gata a'ĭ rĕspunde guvernuluĭ ce va fi şi mĕ va apuca.

In vreme ce baniĭ ce 'mĭ maĭ rĕmăsese puteam prea bine sĕ'ĭ ţiŭ numaĭ pe séma mea; eŭ pe câtă vreme am avut banĭ, am dat orĭ căruia din compatrioţĭ ce mi-aŭ cerut, şi la tóte trebuinţele causeĭ nóstre; de o cam dată dicŭ creduiŭ că un asemenea omŭ, nu uumaĭ nu se va putea îndoi despre mine, dar încă se va mira de o abnegaţie care merge póte pînă la nesocotinţă desăvîrşită.

Inchipuesceţĭ că lucrurile se aşédă óre-cum în ţérră, că se alege unŭ Domnŭ (care va fi unŭ Cantacuzino, Suţu, Vilara, Ghica saŭ Filipescu, pentru că nu maĭ tragŭ nădejde sĕ fie Eliad saŭ alt cine-va din aĭ noştrii); că se dă amnistie generală; că noĭ atuncĭ putem intra, în puterea amnistieĭ; că Locotenenţiĭ sunt firesce apăraţĭ de orĭ-ce actŭ allŭ lor, pentru că puterea lor era dictatorială; Ministriĭ însă, şi toţĭ amploiaţiĭ subalternĭ, pot fi nesupăraţĭ pentru abusurile ce vor fi

făcut în vremea slujbeĭ lor? Chiar după Constituția, cu care guvernul ce va fi atuncĭ o sĕ'ĭ lovéscă în capŭ, nu sunt și nu era eĭ respundătorĭ de actele lor? Ce alternativă dar am eŭ intrând în țérră alta, de cât aceea d'a putredi în temniță, de nu voiŭ avea cu ce se plătescŭ 3000 galbenĭ? Saŭ se vênd tot ce voiŭ avea ca sĕ plătescŭ; și cum sĕ cred eŭ care n'am avut nicĭ odată norocŭ, că o se am acella d'a nu fi apucat de nisce banĭ carĭ sunt luațĭ de sine'mĭ, fără deslegare și hîrtie nicĭ din partea Locotenențiĭ, nicĭ a Ministeruluĭ, ci numaĭ cu iscălitura mea? Slăbiciunea în care mĕ aflu, pricinuită de răcială cu junghiŭ, nu mĕ iartă ca să'țĭ scriu maĭ mult; și socotescŭ că este destulŭ atâta ca sĕ mĕ îndreptedŭ în ochiĭ teĭ.

Sunt slab încă, în cât nu pociŭ sta bine pe picióre; tragŭ nădejde sĕ fiŭ mâine maĭ bine.

Cu Filipescu nu o pociŭ lăssa josŭ; și te rogŭ sĕ'ĭ ducĭ răvașul acesta, și să le puĭ la cale; nu trebue sĕ reculedĭ de locŭ; eŭ te alegŭ pe tine; de trebue și altul, ia pe Iancu Brătianu, pe care îllŭ rogŭ printr'acésta la trebuință. Inbrâncesce lucru și priimesce cu pistolul, chiar à bout portant; voiŭ sĕ isprăvescŭ odată cu toțĭ pentru tóte și pentru totŭ-d'auna.

No. 13.

Altă epistolă a D-luĭ C. Bălcescu către I. Voinescu și I. Brătianu.

25, Martie, 1849

Prietenĭĭ meĭ,

Intr'o scrisóre ce am îndreptat în dilele trecute unuia din D-v. (D. Voinescu) făcênd istoricul chipuluĭ priimiriĭ unor banĭ la plecare'mĭ din țérră, a călătoriĭ melle pînă aicĭ, și a întrebuințări lor, căutam sĕ dovedescŭ că baniĭ aceia nu eraŭ aĭ meĭ, că 'ĭ-am întrebuințat pe ceĭ maĭ mulțĭ în ajutorul causeĭ

şi al camaradilor noştriĭ; şi că nu am cheltuit din eĭ pentru trebuinţele melle, de cât vr'o 200 şi căţĭ-va galbenĭ.

Declaraţia acésta o făceam atuncĭ cu aproximaţie, şi cu scopŭ a demonstra prietenuluĭ Voipescu, şi altora ce ar fi fost curioşĭ se afle adevĕrul, saŭ ca sĕ dicŭ alt-fel, pe cât ar avea temeiŭ calomniile acellea ce rĕspândescŭ asupră'mĭ uniĭ din camaradiĭ nostriĭ, uniĭ din aceĭ prietenĭ recĭ şi vrăjmaşĭ caldĭ, că nu póte fi judecată drétptă o hotărîre făcută a priori, maĭ nainte adică d'a se asculta amêndouĕ părţile; şi că prin urmare, de şi nu mĕ socoteamŭ legalmente datorŭ sĕ daŭ vr'o socoteală cuĭ-va de aceĭ banĭ, eŭ îĭ dam o idee óre-cum de chipul întrebuinţăriĭ banilor meĭ, de mine însu'mĭ, ca o confidenţă amicală.

Dupĕ ce odată aşedasem principiul legalemente că nimenĭ nu póte sĕ 'mĭ ceară nicĭ banĭ nicĭ socoteală de eĭ (afară de guvernul ce va fi în ţérră în minutul când voiŭ reintra într'ênsa, pentru că ellŭ ţine înscrisul meŭ de priimirea banilor) credeam că orĭ-cine va recunósce dreptul sĕŭ în parte, şi respectînd pe allŭ aprópeluĭ ca se dobîndéscă dreptul de respectŭ pentru sine, nu va maĭ interveni în lucrurĭ streine.

Din nenorocire însă vĕdŭ că m'am înşelatŭ şi aci ca totd'auna asupra caracteruluĭ unora din onorabili camaradĭ aĭ noştri; şi acéstă amăgire vine póte din pricină că inima mea o fi stricată; căcĭ de nu ar fi póte ca a unora din camaradiĭ noştri, cariĭ sĕ daŭ ca modele de virtuţĭ, ca adevĕrate caractere stoice, ca alţĭ puritanĭ, pentru că potŭ avea necontenitŭ veninuĭ în bude şi rĕutatea în inimă, în cât se denaturede faptele şi cugetările fie-căruia, şi sĕ pótă găsi pete chiar în sóre. Vĕdŭ că m'am înşelat; pentru că erĭ priimiŭ de la unul din D-vóstră, de la D. Voinescu, o socoteală redigétă nu sciŭ de cine, dar scrisă de D. St. Golescu, prin care se dă unŭ demanti cellor ce avansasem D. Voinescu, arătândŭ că eŭ rĕmâiŭ dator 471 galbenĭ şi 9 sf.; rĕmâiŭ dator cuĭ? şi din baniĭ cuĭ? nicĭ o pomeneală; dar cu tóte acestea intenţia cea rea d'amĭ aduce o mare pagubă la baniĭ ce am dat unuia şi altuia, şi precugetarea d'a găsi argumente la calomniile ce

aducŭ şi asupră'mĭ ca asupra multora, se arată de departe, şi dovedescŭ orĭ-căruia că cea d'ăntêiŭ aci arătată*) este efectul celleĭ din urmă,**) şi născocite ca să'ĭ dea viaţă.

Eŭ n'am o copie după scrisórea dântêiŭ, şi prin urmare nu'mĭ aducŭ bine aminte de tóte câte am scris în ea; dar cu tóte acestea sunt sigurŭ că n'a putut fi ce-va greşelĭ, de şi nu era făcută ca sĕ înfaţişeḑe o socoteală minuţiósă; şi dacă nu mĕ înşelŭ, conclusia era că eŭ care urméḑă a fi privit de guvernul ţĕrreĭ ca respunḑător de baniĭ luaţĭ pe a mea numaĭ iscălitură, o sĕ mĕ vĕḑŭ silitu saŭ sĕ vênḑ orĭ-ce stare voiŭ avea, orĭ sĕ staŭ închisŭ ca sĕ plătescŭ într'unŭ chipŭ saŭ altul vr'o 3000 galbenĭ, ce am cheltuitu în ajutorul causeĭ şi camaraḑilor nostriĭ din neroḑia mea; daca vreţĭ sĕ ḑiceţĭ, saŭ dintr'unŭ ellanŭ patrioticŭ.

Vĕ maĭ arătăm în acea scrissóre că am datŭ D-luĭ Tel şi Eliad la 20,000 sf.; nu'ĭ hotărâm câţĭ, căcĭ sciam că, de şi după ţidulele ce era pe pungĭ când le-am datŭ, era peste 20,000, la numĕrătórea ce aŭ făcutŭ înşi-le, fără se fiŭ eŭ de faţă; peste câte-va ḑille 'mi-aŭ ḑisŭ că aŭ găsit numaĭ 19665 sf. adică cu 413 maĭ puţin de cât se arăta pe idulele d'affară, pusse de la Visterie. Dar sĕ lasŭ acum acestea la o parte, şi se vĕ aducŭ aminte altŭ faptŭ. In ḑilele d'ântêiŭ când au sosit aicĭ D-lor, nu s'aŭ îndoit a mărturisi, chiar în salon la noĭ, faţă cu maĭ mulţĭ, că baniĭ ce aŭ priimit de la mine 'ĭaŭ datŭ cu socoteală la Comisia ce se întocmisse la Braşov, care oprind 900 galbenĭ, le aŭ datŭ cusurul de 500 galbenĭ ca sĕ voiajeze; 900 galbenĭ dar adăogaţĭ la 500 facŭ 1400 galbenĭ, care socotiţĭ câte 14 sf. facŭ 19600 sf., saŭ ceva maĭ puţinŭ de câtŭ arătŭ maĭ susŭ că mi-aŭ spusŭ înşile că aŭ găsit în natură. Eŭ nu sciŭ ca câţĭ banĭ vor fi arătat la Comisie că aŭ priimit de la mine, şi ca câţĭ din eĭ vor fi datŭ în priimirea eĭ; într'o ḑi, şi nu têrḑiŭ póte, voiŭ sci şi acésta; dar vĕḑŭ că în socoteala scrisă de D. Golescu se arată că aŭ

*) Intenţia.
**) Precugetarea.

priimit de la mine galbenĭ 1327, şi 9 sf., pe care socotindu'ĭ în sfanţihĭ, câte 14 la unŭ galbenŭ, arată că aŭ priimitŭ în natură numaĭ 18,587 sf. din 19,000 ce pretind că s'ar fi arătat pe ţidule; către acésta sciŭ că când aŭ venit D-lor la Sibiŭ nu avea de locŭ banĭ, şi 'ĭ-am audit jurîndu-se că aŭ plecatŭ amêndoĭ cu suita D-lor de la Braşov avênd numaĭ 7 galbenĭ, o dovadă despre acésta amŭ avutŭ atuncĭ curênd, pentru ca preumblându-mĕ pe uliţĭ cu D. Tel, în maĭ multe dile d'arîndu'l, şi vrînd să'şĭ facă nisce haine şi se cumpere nisce mărunţişurĭ, nu aŭ avut banĭ; şi am fost silitŭ eŭ d'am plătit 6 galbenĭ şi maĭ biue pentru D-luĭ; iar Eliad nu ş'aŭ poruncit nisce haine de câtŭ tocmaĭ după ce le-am datŭ banĭ; şi prin urmare dicŭ cu încredinţare ca, daca în socoteala ce aŭ datŭ D-lor la Comisie aŭ arătatŭ că aŭ priimitŭ de la mine 1327 galbenĭ şi 9 sf. cum se arată în socoteala copiată de D. Golescu, că daca prin urmare aŭ rĕspunsŭ D-lorŭ în priimirea Comisiĭ acéstă sumă în galbenĭ, apoĭ atuncĭ suma banilor ce aŭ priimit de la mine nu numaĭ că aŭ fost în natură 18,587 sf., dar aŭ fost maĭ mare şi de 19,000 sf, cât pretind póte acum că s'a arătat pe pungĭ; şi cuvintele melle sunt:

I. Că neavênd atuncĭ banĭ ca tot-d'auna, aŭ fost siliţĭ, dupĕ dreptŭ cuvêntŭ, se cheltuiască din aceĭ banĭ pentru ţinerea D-lor şi a familiilor D-lor pe tótă vremea ce aŭ mijlocit de la priimirea banilor de la mine pînă la predarea lor în aceea a Comisiĭ, saŭ pînă la găsirea de alte resurse.

II. Că le aŭ fost peste putinţă se găséscă curînd alte resurse, pentru că nu aŭ fost maĭ nicĭ odată solvabilĭ, şi încă şi maĭ puçinŭ atuncĭ; şi pentru că maĭ toţĭ aĭ noştriĭ eraŭ fără banĭ; şi îndeobsce, emigraţĭ şi pămêntenĭ, îşĭ păstră baniĭ pentru fie-care, şi

III. Că D-lor avênd priimiţĭ baniĭ de la mine în sfanţĭ, şi siliţĭ fiind ca şi mine ca pentru comoditatea transportuluĭ şi pentru siguranţă să'ĭ schimbe în galbenĭ, de vor fi plătitŭ ş DD. cum am plătit şi eŭ, dupĕ cum ţiŭ minte, câte ½ sf. şi 1 firfirică de fie-care galbenŭ, apoĭ atuncĭ aŭ avutŭ o pierdere pentru schimbatul banilor, şi priimirea a 1327 galbenĭ

şi 763 sf. fără un kreitzar argint; de unde urméḑa că la asemenea casŭ suma sfanţilor ce aŭ fost în natură în pungĭ n'aŭ pututŭ fi numaĭ de 18,587 dar maĭ mare şi de 19,000, câtŭ arată acum că aŭ fost pe ţidule; de vreme ce 18,587+763 sf. facŭ 19,350 sf., arătarea socoteleĭ ce aŭ datŭ D-lorŭ la Comisie, şi a înscrisuluĭ ce urméḑă a avea D-lorŭ de la mădularele Comisieĭ, de priimirea banilor de la D-lor (hîrtiĭ pe care D-vóstră trebue se cereţĭ a le vedea şi pe care D-lor nu le potŭ refusa d'a vi le arăta, fără să tragă asupră-le grele bănuelı) va putea da o lumină asupra acestiĭ chestiĭ pe care o greşală saŭ o rea cugetare dintr'o parte saŭ alta, o ţine în întunericŭ. Când voiŭ avea învederea mea copiĭ d'aceste înscrisurĭ, nu voiŭ lipsi se facŭ observaţiile cuviinciόse, pe care astăḑĭ, când D-lor nu 'mĭ daŭ înscrisurĭ de baniĭ ce aŭ priimit, sunt silitŭ să le amînŭ.

Dar sĕ revenimŭ la biata socotélă, în ea se arată că amŭ priimitŭ baniĭ în sf. şi că 'ĭ-am cheltuitŭ în galbenĭ şi francĭ Eı bine ce felŭ mĕ socotescŭ όmeniĭ acestia pe mine? Sunt eŭ în părerea lor unŭ Bosco? Saŭ credŭ c'am găsitŭ piatra filosofală, în cât se pociŭ schimba natura metaluluı din argint în aurŭ, în hîrtie şi altele? Saŭ daca nu mĕ credŭ aşa, şi credŭ că sunt ca toţĭ όmeniĭ, ca ceĭ maĭ de ıînd încă, de ce nu'şĭ închipuescŭ că facŭ şi eŭ ca toţĭ? Că când voiŭ să schimb o monedă de un felŭ de metalŭ în alta d'alt-fel, mĕ îndrepteḑŭ la nisce όmenĭ carı aŭ specialitatea acésta d'a schimba baniĭ, şi care se chiamă în ţérră la noĭ zarafĭ; că mĕ tocmescu cu eĭ ca ce să 'mĭ dea saŭ ca să'ı daŭ eŭ pentru acéstă operaţie, dupĕ felul moneḑi ce voiŭ sĕ schimbŭ pe alta ce voiŭ să iaŭ, şi dupĕ cursul ce are în momentul acella? Ce fel! Aŭ uitatŭ D-lorŭ că la Bucurescĭ în Visterie nu se maĭ priimea de atâta vreme galbenĭ, ci numaĭ sfanţı? Şi că adesea avênd trebuinţă de galbenĭ, îĭ cumpăra de la zarafĭ plătindu-le bacşişŭ? Ce fel! Aŭ uitatŭ D-lor că galbenul numaı la Visterie umblă 31½ leĭ, şi sfanţul 90 parale, şi că ast-fel un galben face tocmaĭ 14 sfanţihĭ, iar în tîrgŭ sfanţihul umblă 92 parale, şi galbenul 32 ½ leĭ? De unde urméḑă că galbenul

este maĭ scumpŭ de cât 14 sfanţihĭ, cu 12 par. Ce felŭ! Aŭ uitat D-lor că zarafiĭ maĭ tot-d'auna, cu câtŭ maĭ vîrtosŭ în vremĭ grele şi nesigure, nu schimbă cuĭ-va un galbenŭ pe 14 sf. şĭ 12 par. ce 'ĭ-ar da, ci că cere să'ĭ dea ceva maĭ mult? Şi daca n'aŭ uitat, daca aŭ avut pretenţia a face o socotélă de cugetŭ, daca credŭ că eŭ am schimbat toţĭ baniĭ în galbenĭ, daca cred că schimbându'ĭ am plătit ceva, de ce nu trecŭ în socotéla ce aŭ redĭjat, că pentru 3342 pe care 'ĭ-aşĭ fi priimit dreptŭ sfanţĭ ce aşĭ fi dat zarafilor, de aşĭ fi plătitŭ numaĭ câte $^1|_2$ sf. de galbenŭ, aşĭ fi cercatŭ o pagubă de 1671 sfanţihĭ s'aŭ 119 galbenĭ şi 5 sfanţihĭ! Iar daca nu cred că eŭ amŭ schimbatŭ toţĭ sfanţiĭ în galbenĭ, daca sunt siguriĭ că am dat din banĭ cea maĭ mare parte în sfanţihĭ, cum am şi facut, de ce nu aŭ consciinţa d'a arăta în socoteală că trebue să fi cercat eŭ atâta pagubă la schimbatul banilor din sf. în galbenĭ? De ce greşala d'a nu se trece 10 galbenĭ daţĭ Bălăşesculuĭ? De ce aceea d'a se trece ca daţĭ luĭ Botmer numaĭ 10 galbenĭ când 'ĭ-amŭ dat 20, însă 10 când aŭ plecatu de la Bucurescĭ, şi 10 când l'am pornitŭ de la Sibiŭ? De ce năpăstuirea d'a mĕ scădea cu 572 francĭ pentru 3 lunĭ, analogia părţiĭ melle la cheltuiala oteluluĭ, afară de 140 francĭ ce s'aŭ scosŭ la socoteala din urmă, când fiind veniţĭ D-niĭ Golescĭ şi ceĭ-l-alţĭ la otelŭ, la 14 Decemvrie şi mutându-se la 6 Martie, n'aŭ şedut de cât 2 lunĭ şi treĭ săptămânĭ peste tot, în locŭ de patru ce se arată? Când tótă cheltuiala făcută pe acéstă vreme de câte'şĭ şése (afară de chiria odăiĭ melle ce aŭ remasŭ asupră'mĭ în deosebĭ) se arată de gasda c'aŭ fost de 3286 francĭ, coprindêndu-se în eĭ şi ceĭ 140 ce m'aŭ lăsat ceĭ-l-alţĭ dator: cum se póte ca partea mea, a acelluĭ ce va plăti odaia sa îndeosebĭ, se fie de 572 francĭ, plus 140, adică de 712 fr.? în vreme ce acelor-l-alţĭ, cu odaie cu tot, abia se urcă la 515? De ce se nu scadă D-lor din suma de 3286 pe câte 2 $^1/_2$ lunĭ cellŭ puţinŭ chiria câte 220 francĭ apartamentul, şi 75 aĭ luĭ A. G. pe lună, peste totŭ 737; şi suma ce rĕmâne de 2549, împărţind'o în şése, se vadă că vine partea mea 425 francĭ, din care scădêndu-se 140, se cuvinea

să mĕ treacă cu 285 numaĭ? In scurt, de şi nu mĕ cunoscŭ dator sĕ daŭ vr'o socotélă cuĭva de aceştĭ banĭ de câtŭ guvernuluĭ ce ar fi în ţérră, când voiŭ avea norocirea sĕ mĕ maĭ întorcŭ într'ênsa, saŭ acelluia ce s'ar înfăţişa cu adeverinţa mea, şi 'mĭ ar cere socotéla, orĭ aceluia care vrênd sĕ aibă onórea că aŭ slujit ellŭ causa, şi pe câţĭ va din jertfele eĭ, ar vrea sĕ'ĭ daŭ documentele de rĕspunderea banilor drept una din parte'ĭ, prin care ar priimi asupră'şĭ orĭ ce respundere către Statul nostru; cu tóte acestea ca se respingŭ réoa precugetare a unora d'a mĕ putea vătăma în tot chipul, iată că complectedŭ cu esactitate socoteala acésta. Am priimit cu decret 200 galbenĭ pentru cheltuială de drum în galbenĭ. Am luatŭ numaĭ cu iscălitura mea 44 miĭ sfanţihĭ, în sf., iar nu în galbenĭ.

Dintr'acestĭ 44,000 sf. am datŭ în sfanţihĭ:

Luĭ Magheru.	14,000	
» Creţulescu şi Pereţĭ .	935	
» Tel şi Eliad	20,078	
Peste totŭ.		35,013
Aŭ rĕmas asupra mea		8,987
		44,000

Pe acestĭ banĭ, schimbîndu ĭ în galbenĭ cu paguba de 398 1/2 sf., am priimit 613 galbenĭ şi 8 1/2 sfanţihĭ.

Dintr'aceştĭ galbenĭ 613 8 1/2 sf. am datu:

Luĭ Botner	20 galbenĭ	
» Bălăşescu.	10 »	
» Hristopolo	10 »	
» Petri	10 »	
» Besteleĭ	8 »	
» Teulescu	7 »	
» Tel 6 galbenĭ şi 8 sf. şi		
» Eliad 6 sf.	7 »	
» A. G. Golescu	53 »	
» D. Brătianu	72 »	
» Ubiceni.	20 »	
Peste totŭ.		217 galbenĭ

Suma dar acéstа de 217 galbenĭ, scădêndu-se din cea de 613 galbenĭ $8^{1}/_{2}$ sf., rĕmâne asupră'mĭ 396 galbenĭ $8^{1}/_{2}$ sf.

Dintr'aceştia amŭ datŭ în francĭ la otelŭ pentru toţĭ 1080, şi pentru gazete tipărite şi nisce hîrtiĭ; însă:

Pentru Al. Golescu	43
Pentru articolul din *Curieru*	38 $^{1}/_{2}$
Pentru articolul din *Reforma*	4
Peste totŭ	85 $^{1}/_{2}$
Imprumutaţĭ luĭ N. Golescu	361
Detto luĭ Stefan Golescu	100
Peste totŭ	546 $^{1}/_{2}$
Dintr'acestia se maĭ scadŭ partea mea pentru cheltuiala de la otelŭ, şedere, chiria caseĭ, şi 140 francĭ ce s'aŭ lăsatŭ asupră'mĭ	285
Rĕmânŭ dar	261 $^{1}/_{2}$

Aşa dar 114 galbenĭ şi 2 francĭ, scădêndu-se din suma maĭ susŭ arătată de 396 galbenĭ 8 $^{1}/_{2}$ sf. rĕmâne asupră-mĭ 282 galbenĭ $8^{1}/_{2}$ sf. şi 2 francĭ. Eĭ bine! dupĕ cum vĕdurăţĭ pînă aci, din câte atinseiŭ, nu numaĭ nu credŭ că nu se va putea convinge orĭ-cine că o vrăjmăşie nevrednică de dignitatea unuĭ omŭ ce se crede chemat a cârmui unŭ popor întregŭ, aŭ coprinsŭ pe vr'o câţĭ-va din camaradiĭ noştriĭ pentru persóna mea, dar către acésta că acea vrăjmăşie, care n'are nicĭ o pricină din parte'mĭ, care nu este provocată de mine, de vreme ce nimenĭ nu s'aŭ putut plânge că l'am ofansat eŭ cellŭ d'ântêiŭ, de vreme ce eŭ tot-d'auna am fost supusul şi cellŭ maĭ umilitŭ omŭ, 'ĭ-aŭ coprins aşa de tare în cât 'ĭ-aŭ degradatŭ din vrednicia de omŭ cu totulŭ, în câtŭ sĕ vrea să mĕ omóre în totŭ chipul, ca să'mĭ rĕsplătéscă de atâta dragoste ce am avut pentru fie-care în parte, de atâta supunere ce le-am arătatŭ, şi de atâtea slujbe ce am adusŭ la mulţĭ, şi am dorit se aduc la toţĭ. Se va convinge credŭ că celle ce amŭ arătat atât prin graiŭ cât şi prin înscrisŭ, orĭ câte, aŭ fostŭ tot-d'auna adevĕrate; pentru că minciuna n'a atinsŭ nicĭ odată busa mea, şi făţărnicie n'a găsit lăcaşŭ în inima mea.

Şi daca este unŭ D-ḑeŭ colo susŭ, daca ellŭ nu dórme, daca ellŭ mĕ va iubi încă, cum mi-a arătatŭ de atâtea orĭ, sperŭ că va veni o vreme când sĕ pociŭ, nu a'mĭ resbuna, căcĭ cugetulŭ nu m'a lăsatŭ nicĭ odată sĕ facŭ acésta către nimenĭ, dar se facŭ a se umili toţĭ voitori meĭ de rĕŭ, dę ruşinea vrăjmăşieĭ lor.

No. 14.

O epistolă a luĭ Eliade către emigraţiĭ Românĭ internaţĭ la Brussa.

Paris. — 1849 Iulie 20.

Fraţilor din Brussa!

Scrisorile D-vóstră aŭ făcutŭ o sărbătóre pentru toţĭ Româniĭ nerătăciţĭ din Paris. Este maĭ o săptămână de când le-am priimit; şi orĭ pe cine întîlnescŭ, fie-care nu se póte ţine încă d'a nu esclama, citind unŭ frasŭ de bucurie, de mirare, de entusiasmŭ: «Bravĭ Românĭ! generoşĭ băeţĭ! Nu móre patria nóstră cu ast-felŭ de fiĭ!» şi altele asemenea.

Suntŭ plinŭ de mulţumire şi de recunoscinţă că scrisorile melle s'aŭ priimitŭ de D-vóstră, şi s'aŭ simţitŭ adevĕratulŭ lorŭ simţŭ; cu copiile lorŭ schimonosite póte umbla a'mĭ face mie mare rĕŭ saŭ desbinare, făcêndu-le felŭ de felŭ de rĕstîlmăcirĭ.

Fraţilorŭ! Eŭ cugetŭ că eramŭ datorŭ să vĕ scrim pe tótă espediţia, dându-vĕ socotélă de ce facemŭ, arătându-vĕ cugetările şi părerile nóstre, luminându-vĕ asupra orĭ căriĭ curse ce ni se întinde, povăţuindu-ne unii pe alţiĭ cu blândeţe şi cu inimă curată. In locŭ sĕ fiŭ încriminatŭ că n'amŭ urmatŭ aşa, că nu v'amŭ scrisŭ în totŭ-d'auna, mĕ încriminéşă din contra pentru cele puţine scrisorĭ de ce să vĕ scriŭ; eĭ vorŭ să aibă monopolu tuturorŭ, eĭ singurĭ să cugete şi să facă, şi să lucreze orĭ câtŭ de rĕŭ şi de copilăresce; eĭ singurĭ să scrie şi să ţie corespondinţă cu cine vorŭ, fără să dea socotélă nimuluĭ.

Calomnia fie monopolu lorŭ; iar consiliulŭ şi luminarea, darea părerilorŭ, este unŭ dreptŭ allŭ fie-căruia. Pe tótă espediţia vinŭ felurimĭ de scrisorĭ din Constantinopole, când cu o idee când cu alta; când pline de batjocoră şi ridicole, allŭ cărora scopŭ nu e de câtŭ să ne desbine şi să ne facă a eşi din programa mişcăriĭ, şi a călca principul Constituţiĭ, compromiţîndu-se în ochiĭ naţiĭ ceĭ aŭ juratŭ pe dênsa şi suferă pentru dênsa, cum şi în ochiĭ Europeĭ şi în ochiĭ Turcilorŭ.

Aceste scrisorĭ suntŭ tolerate, necriticate, pentru că D-lorŭ 'şĭ-aŭ arogatŭ monopolu de a scrie; eŭ însă pentru două scrisorĭ fuiŭ condamnatŭ de D-lorŭ; şi pentru ce? Căcĭ 'mĭ-amŭ datŭ părerile melle, cari le aveţĭ şi D-vóstră? Căcĭ v'amŭ mărturisitŭ profesia mea de credinţă? Căcĭ v'amŭ spusŭ şi pe vaporŭ şi într'aceste scrisorĭ că capĭ n'amŭ avutŭ de câtŭ patria saŭ poporulŭ, şi că nu ne trebue capĭ? Căcĭ mi-amŭ luatŭ o datorie inspirată de dragostea D-vóstră şi de vîrsta mea a crede ca să vĕ daŭ óre-care consiliurĭ?

Pe autonomia ţĕrreĭ şi pe suzeranitatea Porţiĭ amŭ juratŭ; óre ce va ḑice lumea vĕḑêndŭ broşure ca cea de la Londra, în care se atacă Pórta? Şi protesturĭ ca celŭ care s'a vĕḑutŭ din partea unuĭ Comitetŭ Democraticŭ?

Numele nu facŭ faptele; dacă chiamă pe cine-va Aristide, orĭ Caton, orĭ Achille, orĭ Petru, va să ḑică óre că este însu'şĭ Aristide, Caton, Achille aĭ antichităţiĭ, orĭ apostolul Petru? Saŭ că virtuţile acestorŭ bărbaţĭ aŭ trecutŭ în omonimulŭ lorŭ? Franţa se ḑice astăḑĭ democratică, şi nicĭ odată Libertatea n'a fostŭ maĭ înecată într'însa ca astăḑĭ. Pentru ce cu unŭ nume atâtŭ de profanatŭ de impostoriĭ contimporanĭ, cu unŭ nume atât de batjocoritŭ în Franţa, să înjurăm principiile sânteĭ nóstre cause, basate pe datinile ţĕrriĭ, cari facŭ ceva maĭ sacru de câtŭ o democraţie, şi să ne perdemŭ causa cu copilăriĭ? *Insă acestea nu vinŭ de la copiĭ, că suntŭ destulŭ de măriceĭ.*

Acum în urmă *să maĭ făcu o hîrtie în Constantinopole maĭ oleo-leo*; cine a auḑitŭ de dînsa a rĕmasŭ în uimire de atâta imprudenţă. Unguriĭ se plângŭ *precum că aŭ fostŭ o cursă*

pentru dênşiĭ aĭ compromite cu Turcia. Ungurilorŭ, cărora li se propuse ca s'o priiméscă, aŭ refusatŭ, ḑicênd că e nebună. De vi se va propune să sub-scriţĭ o asemenea hîrtie, *feriţi-vĕ, nu e curatŭ lucru*; singurĭ scriţĭ să se ţie Autonomia şi Suzeranitatea. Prin urmare nu eşiţĭ nicĭ odată din aceste douĕ principe, aci stă mântuirea nóstră. Coprinsulŭ şi sensulŭ acesteĭ hîrtiĭ îlŭ cunoscŭ; însă nu pociŭ să vi-lŭ scriŭ acuma; atâtŭ vĕ rogŭ, feriţi-vĕ de a pune semnătura pe orĭ-ce actŭ în contra Autonomieĭ şi Suzeranităţiĭ, orĭ ce actŭ *care ne degradà în starea sclavilorŭ ce schimbă stăpîniĭ*, saŭ de bună voe, saŭ daţĭ de zestre, saŭ în schimbŭ, saŭ vênduţĭ; *pricepeţĭ, fraţilorŭ*, ast-felŭ de hîrtie cuteḑară uniĭ să facă; este curatŭ lucru asta?

Aceiaşĭ ómenĭ cari în Bucurescĭ făcură atâtea relle în înţelegere cu Odobescu, *mişcaţĭ din pîrghiĭ în pîrghiĭ*, prin relaţiĭ orĭ de rudeniĭ, orĭ de amicie, să'ĭ vaḑă cine-va despărţiţĭ de maĭ întregimea Emigraţilorŭ, şi să ţie neîncetatŭ unŭ drumŭ cu totulŭ altul de câtŭ alŭ Constituţiĭ, când înapoind cu *regalitatea*, când prefăcêndu-se că înaintéză cu *democraţia*, când în drépta cu o hîrtie, când în stânga cu unŭ actŭ: şi tóte faptele, tóte greşalele să se grămădéscă şi să facă unŭ totŭ, ce ne vatămă causa ast-felŭ cum inemiciĭ nu o arŭ fi putută vătăma. Aceste tóte, o repetŭ şi o voiŭ repeta, că nu se potŭ mişca *de câtŭ de pîrghiĭ, de pîrghiĭ necurate, inemice*; şi creduliĭ se facŭ victime. Sunt plinŭ de mângîere şi aplaud sentimentulŭ de a vĕ ţine dreptulŭ de ómenĭ liberĭ, cu aceeaşĭ misiune fie-care, *fără capĭ şi fără vătafĭ.* Fapta D-v. de a scóte din neavere şi a ne trimite una mie francĭ, e o probă vie că nu vĕ trebue capĭ, ci însărcinaţĭ, abonaţĭ, servitorĭ. Pe totŭ Românulŭ să'lŭ întăréscă Dumneḑeŭ totŭ-d'auna de a plăti, iarŭ nu de a fi plătitŭ; cândŭ plătiţĭ cereţĭ socotélă; ceea ce aţĭ făcutŭ D-vóstră vĕ onoră; şi noĭ priimim cu bucurie însărcinarea. Se va da şi cellorŭ d'aicĭ hîrtia D-vóstră.

Erémŭ hotărîţĭ, v'amŭ scrisŭ câte treĭ*), să nu ne maĭ a-

---

*) Adică, Membriĭ Locotenenţeĭ.

mestecămŭ în nimicŭ ca capĭ saŭ códe, de câtŭ numaĭ ca Românĭ. *Cu condiţia acésta însă, de a fi plătiţĭ, priimimŭ totŭ. Nu o mie de francĭ, ci şi chiar unŭ francŭ de ne-aţĭ fi trimisŭ din neaverea D-vóstră, se schimbă şi rolul şi langajul**) Nu maĭ suntemŭ capĭ, ci slugĭ; *pricepeţĭ voĭ?* Acésta să o cereţĭ şi de la alţiĭ şi de la voĭ înşi-vĕ, dacă aţĭ luatŭ crucea care o purtaţĭ, crucea exiluluĭ şi a proscripţieĭ. *Feriţi-vĕ de ambiţioşĭ*; şi dacă aţĭ vĕḑutŭ şi în mine altă ambiţie de a mĕ sacrifica servind, fugiţĭ de mine că nu vĕ suntŭ omulŭ. Atâtea scrisorĭ nebune staŭ de faţă dupĕ la toţĭ aceia ce umblaŭ sĕ vĕ amăgéscă, cu capacităţĭ ce ḑicŭ că aŭ marĭ, cu minte diplomatică, alergărĭ în sus şi în josŭ, ca să desbine prin pîrĭ şi minciunĭ; eĭ bine, aceştĭ ómenĭ în ţérră, în timpulŭ constituţiiĭ, n'apucaserămŭ să fimŭ recunoscuţĭ; şi mirosea mulţĭ la Domnie; scriea scrisorĭ pe la comisarĭ să facă a fi aleşĭ de Domnĭ; vĕ póte spune şi fratele Scarlatŭ Filipescu. Apoĭ să créḑă cine-va pe astŭ-felŭ de ómenĭ copilăroşĭ şi ambiţioşĭ, fără timpŭ şi fără locŭ?

Ce facŭ astăḑĭ de câtŭ intrigĭ? Cine îĭ pune să le facă? Cu ce le-aţĭ greşitŭ saŭ le-amŭ greşitŭ? Pentru ce maĭ tótă emigraţiunea să aibă acelleaşĭ principe pe care aŭ juratŭ, şi numaĭ eĭ **nu?** Ca să ḑică că suntemŭ despărţiţĭ în douĕ câmpurĭ. Nu unŭ câmpŭ suntemŭ toţĭ, şi altu inemiculŭ ce sugrumă ţérra. Ca să ne facă rĕŭ afară, *recrută pe aceĭ din emigraţĭ câţĭ suntŭ lepădaţĭ din sînulŭ emigraţieĭ pentru pete de banĭ.* Ce a făcutŭ C. Bălăcescu peste o mie de galbenĭ publicĭ? Ce a făcutŭ frate-sĕŭ Nicu şése sute alţĭ? Nu ḑicŭ să'ĭ dea altora, cum 'ĭ-amŭ datŭ noĭ comitetuluĭ alesŭ de D-v; ci nicĭ să voéscă a da socotéla nimuluĭ, ḑicêndŭ că nu cunósce pe nimenĭ?**) Ce v'amŭ socotitŭ noĭ cândŭ v'amŭ datŭ socotéla şi baniĭ? şi ce ne-amŭ socotitŭ pe noĭ? Asta va să ḑică frăţie, a ne stima uniĭ pe alţiĭ, şi a stima ceĭ maĭ puţinĭ pe ceĭ

---

*) Acésta cum şi o altă epistolă a luĭ Eliad de la 1851 Febr. a provocat epistola luĭ Negulicĭ din Românulŭ No. 22 pe 1860.

**) Bălcesciĭ aŭ datŭ socotéla. Veḑĭ actele reproduse în broş. 1. şi II.

maĭ mulţĭ, iar nu să eşimŭ *cu calitate şi cu calitate;* şi apoĭ, ca să facemŭ rĕŭ, să iscălimŭ la comitete democratice; *şi să visàmŭ a schimba ómeniĭ şi naţiile ca vitele.*

In Londra astăḑĭ se face minunĭ pentru Ungurĭ, şi noĭ stăm cu jindŭ; pentru că nu ne putemŭ duce a maĭ cerca întru a sèmânţa chestiunea în favorulŭ Turcilorŭ, şi prin urmare alŭ nostru. Pentru ce? Pentru că baniĭ publicĭ s'aŭ mâncatŭ de ceĭ ce umblă cu democraţia, par-că noĭ şi voĭ n'amŭ fi cevă maĭ multŭ ca democraţĭ, dacă nu voimŭ a fi creştinĭ. Noĭ aristocraţĭ, şi voĭ, cari dămŭ socotélă unulŭ altuia? Noĭ aristocraţĭ, cari n'avémŭ cu ce să ne cumpărămŭ séra lumînare, şi ḑioa hîrtie, dacă nu ne trimitéţĭ voĭ banĭ? Voĭ aristocraţĭ, cari *nu suferiţĭ vătafŭ*, şi care scóteţĭ celŭ după urmă obolŭ ca să ajutaţĭ pe fraţiĭ vostriĭ? Voĭ aristocraţĭ ce v'aţĭ pusŭ cu toţi în egalitatea proscripţieĭ, esiluluĭ, şi v'aţĭ perdutŭ libertatea?

Să dămŭ socotéla; în urma protestuluĭ fără chibzuinţă, n'am pornitŭ mişcare în contra ca să'lŭ anulămŭ în publicŭ, socotind că nu e bine să ne ştie lumea că suntem uniĭ în drépta şi alţiĭ în stînga. Am făcut altŭ protestŭ, ca şi când nicĭ n'ar fi esistatŭ alŭ lorŭ. L'am datŭ la Ministru Franceĭ şi am tipăritŭ vr'o sută de coppiĭ, nu ca să se publice, ci ca să le împărţimŭ pe la aĭ noştriĭ dându-le socotéla; îlŭ vomŭ trimite şi la Londra; nu l'amŭ trimisŭ, căcĭ nu avémŭ cum să ne ducemŭ; de nu trimitéţĭ baniĭ n'avémŭ nicĭ cu ce tipări aceste esemplare; iată vĕ trimitemŭ şi D-vóstră.

Eŭ amŭ scrisŭ o broşură în care arătŭ continuaţia ţĕrreĭ de la Radu Negru pînă la Mihaiŭ, drepturile şi datinile eĭ, schimbarea principelor constituţiĭ la Mihaiŭ, Reforma luĭ Mavrocordat, regimul fanarioticŭ, intrigile Rusieĭ de la 1828—48, impunerea Regulamentuluĭ, perderea autonomieĭ, causele ce aŭ făcutŭ pe Românĭ a face mişcarea, şi în fine preparaţia mişcăriĭ. Revoluţia, partea dramatică a eĭ, amŭ lăsat'o pe séma altora, saŭ pentru alţĭ timpĭ. Acéstă broşură, de voiŭ afla unŭ editorŭ, credŭ că voiŭ putea să v'o trimiţŭ cu espediţia viitóre, de nu va maĭ întârḑia, pînă voiŭ găsi mijlóce de a o tipări. Este lucrată franţuḑesce. Am lucrat iară o altă scriere

intitulată *impressiile unuĭ Românŭ după ajungerea în Françа.* Am aflatŭ (mijlocu) să mi-o tipărescŭ, şi vi-le voiŭ trimite. Nu puţin va recomanda scrierea acéstа pe *Românio*, pe fii eĭ şi constituţiile eĭ. Simpatie vomŭ dobîndi; într'acésta figurésă şi traducţia uneĭ poesiĭ ce amŭ făcut'o la Orşova, unde mĕ aflam la sântul Nicolae trecutŭ, 1848 Decemvrie 6; vĕ trimiţŭ coppie şi D-vóstră.

Mĕ occupŭ şi cu Evangeliile a le comenta, cum este *tatălŭ nostru*; acestea le voiŭ da în formă de jurnalŭ sub titlu *Christianismulŭ*, ca să luămŭ arma din mâna iezuiţilorŭ. Evangeliile la începntul lor ereaŭ jurnalulŭ epoceĭ, căcĭ (Εὐ-ἀγγελεία) va să ḑică *nuvelă bună.**)

No. 15.

Comptulŭ datŭ de Eliade emigraţilorŭ de la Brussa pentru baniĭ priimiţĭ de la acestia spre susţinerea causeĭ naţionale.

Domnilorŭ,

Lăssând Parisulŭ şi occnpaţiile ce aveamŭ aci, îmĭ facŭ o datorie a vĕ da socotélă de baniĭ ce amŭ priimitŭ *de la 1 Maiŭ 1849 pînă la 31 Decemvrie 1850*, cum şi de cheltuelile ce amŭ făcutŭ atâtŭ din baniĭ priimiţĭ, câtŭ şi din ceĭ promişĭ a mi se trimite. Despre fie-care articolŭ de cheltuele amŭ în regulă adeverinţele ce la orĭ-care cerere se va face cunoscute fie-căruia ce a subscrisŭ şi a datŭ banĭ, saŭ uneĭ comissiĭ numită de ceĭ ce aŭ datŭ sumele ce amŭ priimitŭ.

*) Originalulŭ acesteĭ epistole trebue să fie la D. Zossima, după care a scosŭ copie Marin Sergiescu (naţionalu), şi după care am scosŭ şi noĭ acéstă copie.

Comptul No. A.

Ce amŭ cheltuitu

	Francĭ.	
La tipărirĭ:		
O broşură *Protectoratulŭ*, de 4 cóle . .	439	
Două cóle şi jumătate şi unŭ afişŭ. . .	158	
Impressiile unuĭ proscrisŭ, în 20 cóle, şi alte publicărĭ.	1500	
O mică tipărire	18	
Tipărirĭ românescĭ	300	
Broşura D-luĭ Real	238	
Două vignette după cererea autoruluĭ. .	62	
Litografia D-luĭ Etex, de D. Nanteuil. .	150	
Hîrtie la broşura D-luĭ Real, şi la unŭ suplimentŭ	52	
		2917
La abonamente:		
La întêiulŭ trimestru, 7 exemplare din *La Semaine*.	49	
Idem, la alŭ duoilea trimestru, 8 exemp.	56	
Idem, pentru alte 8 exemplare.	56	
Pentru *Presse*.	12	
		173
La acţiĭ:		
Întêia óră	400	
Apoĭ în maĭ multe rîndurĭ.	600	
		1000
La differite persóne:		
D-luĭ Real pe 7 lunĭ à 50 fr.	350	
Idem pentru alte cererĭ.	150	
Unuĭ Francesŭ.	40	
La duoĭ Românĭ	500	
La alţĭ duoĭ	22	
Altuia	45	
D-luĭ Carpentier	100	
		1207

Cheltuele mănunte:

	Francĭ.	
Porturĭ de scrisorĭ în 18 lunĭ, de broşure, de gazete, după particulara fóie anume.	441	
La prescrierĭ, la unŭ desemnŭ, şi cheltuele de scrisŭ	108	
Cheltuiala a două poliţe	14	
Portŭ de broşure în urmă, şi de espediţiĭ numeróse	116	
Şederea la Londra în urmă, 25 de ḑille, şi cheltuiala drumuluĭ.	350	
		1029
Totalŭ.		6326

Priimiţĭ:

La începutŭ.	2200	
A doua óră.	708	
A treea óră.	694	
De la D. Grădisténu	250	
De la D-niĭ S. şi N. G.	100	
Idem.	36	
De la cărţĭ vêndute.	66	
		4054
Cheltuiţĭ maĭ multŭ.		2272

1850, Decemvrie 31.

I. Eliade.

Comptul No. B.

De cheltuelile ce amŭ făcutŭ şi de baniĭ ce amŭ priimitŭ de la 1 Februarie 1851 pînă la 1 Iul. 1851.

Tipărirĭ:	Francĭ.	
Scrisorĭ şi broşure românescĭ şi francese	521	
Memoriulŭ asupra Regeneraţieĭ.	1418	
		1939
Cheltuelĭ differite:		
Porturĭ de scrisorĭ în 6 lunĭ.	120	
Porturĭ de cărţĭ şi broşure.	46	
D-luĭ Ledain pe 7 lunĭ.	350	
La acţiĭ nouĕ*)	75	
La poliţa de 1000 fr..	48	
Ducerea la Londra în urmă	150	
Tipărirĭ micĭ, şi cheltuelĭ fără probe . .	350	
		1139
Totalŭ		3078
Priimiţĭ:		
Poliţă plătită de D. Zossima	1000	
De la D. Gr. Grădisténu	100	
De la duoĭ Românĭ	100	
Se scadŭ		1200
Rĕmânŭ		1878
Se adaogă suma cum se vede la comptul No. A		2272
Patru miĭ una sută cincĭ-ḑecĭ fr. cheltuiţĭ maĭ multŭ		4150

---

*) Cumpăra acţiunĭ la ḑiáre, spre a putea apăra causa naţională.
Edit.

Comptulŭ cărţilorŭ.

Protectoratulŭ (1000 exemplare)

Din care s'aŭ vêndutŭ	20	Exemplare.
S'aŭ împărţitŭ gratisŭ.	480	
Se află în fiinţă.	500	
		1000

Impressiĭ (600 exemplare).

Din cari s'aŭ vêndutŭ.	16	
S'aŭ împărţitŭ gratisŭ.	264	
Se află în fiinţă.	320	
		600

Memoriurĭ (610 exemplare)

Din cari s'aŭ împărţitŭ.	98	
Se află în fiinţă.	512	
		610
Broşure Române	400	
Gravure de douĕ felurĭ	150	

Cărţile aflate în fiinçă la 1851 Iunie 28:

Protectorate.	500
Impressii.	320
Memoriurĭ.	512
Broşure	400
Gravure	150
	1882 exemplare.

1851, Iul. 1*)

I. Eliade.

---

*) Coppie scósă după exemplarul aflatŭ la D. Marcel Giurescu, fiiul Giurescului internatŭ la Brussa.

No. 16.

Notiçă despre ceĭ internaţĭ la Brussa.

In Joea patimilor, din anul 1849, s'a decisŭ de către Ministerulŭ turcŭ a se da câte 1000 leĭ vechĭ fie-căruĭ emigratŭ ce se afla în Constantinopole, ş'a trece la Brussa. Baniĭ fură daţi la 1 şi 2 Aprilie (Vinerĭ şi Sâmbătă) de către Rusten-Bey, secretarul luĭ Euad Effendi; iar Duminică, la 3 Aprilie, în ḑioa de Pasce, fură porniţĭ la Brussa ceĭ josŭ însemnaţĭ; afară de Andronie, Teologu şi (nedescifrabil), cari, prinḑênd de veste, fugiră; iar Eliad, Tell şi N. Golescu, ce abia sosisseră în Bosforŭ cu unŭ batellu francesŭ, prinḑênd şi eĭ de veste, s'aŭ înapoiatŭ în Françà; maĭ allesŭ că N. Golescu n'a fostŭ priimit Vinerĭ de către Suleiman Paşa, după cum spera. Trimitterea la Brussa a cellorŭ de maĭ josŭ a fostŭ provocată de Titof, ambassadorul Russieĭ, care, la sosirea în Constantinopole a generaluluĭ Grabben, a cerut a se interna la Brussa emigraţiĭ Românĭ, neputêndŭ fi sufferiţĭ în Constantinopole.

Ceĭ internaţĭ la Brussa aŭ fost:

Scarlat Filipescu
Negulicĭ Ioan
Grigore Zossima
Grig. Ipătescu
Dimitrie Florescu
Iorgu Vălénu
C. Serghiad
Căpitan Serghie (Serurie)
Căpitan Lazurénu
Alex. Zane
Iorgu Giurescu
Damian Duţulescu
Petre Cernătescu
Iuncărul Al. Manu
Nicolae Russo
Cost. Pădénu
Niţă Magheru
Radu şi Alex. Golescu
Simon Căllugărul
Maĭ tărḑiŭ fu internatŭ la Brussa şi Popa Şapcă.*)

*) Coppie după notta aflată în hîrtiele reposatuluĭ Iorgu Giurescu.

No. 17.

Chestiunea diamantelor Contelui Eugeniŭ Zichy.

I.

Le journal l'Assemblée nationale.

No. 314. Vendredi, 14 Novembre, 1851.

Vol de diamants.

Nous croyons utile, avant que Kossuth quitte l'Angleterre, de mettre au jour l'episode suivant de l'histoire de la révolution de Hongrie.

Nous devons à notre correspondance de Pest la connaissance de ces détails, et les documents que nous produisons à l'appui.

On se rappelle la triste fin de l'infortuné cômte Eugène Zichy, exécutê ignominieusement par odre du gouvernement révolutionnaire de Hongrie. Ce même gouvernement s'empara, à cette occasion, des bijoux du comte, qu'il fit transporter d'abord à Pest et Débretzin, et ensuite à Lugos, petite ville du Banat. Ce fut là que le 8 Août 1849, M-r Duschek, ministre hongrois des finances, conformément aux ordres de Kossuth, remit au nommé Cesar Bolliac de Valachie, homme de confiance de l'ex-gouverneur de Hongrie, neuf boutons en diamants, et une paire d'éperons également ornés de pierres précieuses.

De Lugos, Bolliac se rendit à Orsowa, où il arriva en même temps que Kossuth, le 16 Août 1849, peu de jours après la bataille de Temeswar et la soumission de Villagos, qui eut lieu le 13 Août, et qui peut être considérée comme la fin de l'insurection de Hongrie.

Réfugiéen Turquie, et poursuivi par le comte Edmond Zichy, frère et unique héritier du comte Eugène, cet individu (Bolliac) fut arrêté à Constantinopole par ordre du ministre de police, Mehmed Pacha, qui lui fit subir un interrogatoire le 27 et 28 Avril 1850, dans l une de ses chancelleries. A cette occasion Bolliac déclara avoir pris possession de ces bijoux, par ordre

exprès de Kossuth, ainsi que cela résulte d'ailleurs d'une quittance signée par lui, et trouvée parmi les papiers du gouvernement révolutionnaire. Il ajouta qu'il avait remis à Kossuth les éperons à Orsowa, le 16 Août 1849. Quant aux boutons de diamants, il prétendait les avoir perdus. Bolliac fixa, dans cet interrogatoire, la valeur de ces bijoux à 1000 ducats pour les boutons, et à la même somme pour les éperons; il s'engagea à déposer une somme equivalente; et il fut sur cette promesse mis en liberté. Bientot après, muni d'un passeport anglais, sous le nom de Timoléon Paleologue, *sujet britanique*, il prit la fuite et se rendit à Malte, où il arriva au mois de Septembre de la même année.

Le comte Edmond Zichy réclame alors l'intervention de la légation d'Angleterre à Vienne; mais sans succès. Les réponses officielles qu'il reçut, et que nous sommes à même de donner à nos lecteurs, constatent d'une manière positive que Cesar Bolliac, poursuivi non pour crime politique, mais pour vol ordinaire, a pu se soustraire aux poursuites légales de l'héritier de la victime, grâce à la protection qu'il a trouvée auprès des autorités anglaises à Constantinopole et à Malte.

Il résulte de ce qui précède que Kossuth, avec l'aide de son complice, s'est emparé d'une partie des bijoux appartenant à l'infortuné magnat, pendu par ses ordres.

Il en résulte de plus, que la protection de la diplomatie anglaise est assurée, non seulement aux criminels politiques, mais aussi à ceux qui sont légalement poursuivis pour délits communs, pour peu qu'ils aient aux yeux des autorités du gouvernement britannique le mérite d'être en rélation avec les révolutionnaires du continent. C'est bien là le cas de dire que le *pavillion couvre la marchandise.*

On a lu dans les journeaux que M-me Pulski à remis dernièrement à M-me Kossuth des diamants d'une grande valeur. Comme ceux dont il est chestion ici, ont, d'après la déclaration faite à Vienne sous serment par l'orfèvre qui les a montés, la valeur de 3,700 ducats, ou 40,000 fr; le petit récit qui précède servira pour expliquer d'où pouvaient venir

les diamants que M-me Pulski prétend avoir *sauvés*, et qui, selon elle, appartiendraient à M-me Kossuth.

Am. Pellier

COPIE

Je sousigné ai reçu neuf boutons en brillants (solitaire) et une paire d'éperons en or, du ministre des finances de Hongrie, sur l'ordre du gouverneur Kossuth.

Lugos 8 Août, 1849.

Cesar Bolliac.

Traduction du Hongrois.

Nous sousignés certifions avoir remis, par ordre du ministre des finances, au sieur César Bolliak les neuf boutons de diamants sous mentionnés, savoir :

Le premier, de 6 karats $^{17}/_{32}$.
Le deuxième de 5 karats $^{3}/_{32}$.
Le troisième de 3 karats $^{15}/$;
Le quatrième de 3 karats $^{1}/$;
Le cinquième de 3 karats $^{7}/$;
Le sixième de 3 karats $^{1}/$;
Le septième de 2 karats $^{1}/$;
Le hutième de 2 karats $^{1}/$;
Le neuvième de 1 karats $^{1}/$;

Ainsi qu'une paire d'épérons en or.—Le tout provenant de la caisse principale, et spécialement des joyaux appartenant au comte Zichy. Lugos, 8 Août, 1849.

(Signés) *Fulepp Lipoh*, Comissaire du gouvernement.
Larody, Conseiler au ministère de l'interieur
Guillaume Fuchs, Consseiler ministeriel.
Vidi : *Duschek.*

II.

Ce 12 Février, 1851.

Mon cher Zichy,

Je reçois à l'instant une dépêche du gouverneur de Malte, en date du 31 Janvier, réponse à la mienne du 4, au sujet de M. César Bolliac, voyageant sous le nom de Timoléon Paléologo.

D'après une annexe du chef de la police, il parait que le dit Timoléon Paléologo, muni d'un passeport anglais, est effectivement arrivé à Malte le 21 Septembre dernier par le bateau à vapeur *Eurotas*, français; mais il a quitté l'île le 27 du même mois pour Marseile, à bord du bateau à vapeur français *l'Alexandre*; et n'y est pas revenu.

Recevez, avec cette esplication, l'assurance de tous mes sentiments.

(Signé) *Arthur Magnésie.*
Chargé d'affaires de S. M. Britannique à Vienne.

III.

Ce 26 Février, 1851.

Voici, mon cher Zichy, copie du rapport de l'intendant de police que vous m'avez prié de vous donner.

Recevez l'assurance de tous mes sentiments et de mes voeux pour que vous reussissiez à attraper ce *coquin.*

(Signé) *Arthur Magnésie.*

NB. Urmésă, în limba englesă, copia raportuluĭ intendentuluĭ poliçieĭ, de care menţionésă epistola D-luĭ Arthur Magnésie de la 12 Febr. 1851, reprodusă maĭ sus; iar rapportul pórtă data 28 Ianuarie 1851, scrisŭ din Valetta.

Le journal l'Assemblée nationale.

No 74.—Mardi, 15 Mars, 1858.

Au mois de Novembre 1851, lorsque Kossuth, venu de Turquie en Angleterre, y était l'objet, sous le patronage et à l'instigation du Lord Palmerston, des ovations les plus bruyantes et les plus révolutionnaires, les journaux de Londres annoncèrent que Madame Pulski, femme d'un des compagnons de Kossuth, avait remis à la femme de ce dernier des diamants d'une grande valeur.

Cette histoire des diamants attira l'attention d'un de nos correspondants de Pesth. Ce n'était pas la première fois en effet qu'il était question de diamants entre les révolutionnaires de Hongrie. Notre correspondant nous adressa plusieurs documents que *l'Assemblée nationale* publia dans son Numéro du 14 Novembre 1851, et des quels il résultait qu'après la mort du comte Eugène Zichy, exécuté ignominieusement par ordre du gouvernement révolutionnaire de Hongrie que présidait Kossuth, ce gouvernement s'était emparé des bijoux du comte; et que le 8 Août 1849, le ministre des finances les avait remis, par ordre de Kossuth, au nommé César Bolliac, homme de confiance de ce dernier.

Réfugié plus tard en Turquie, ce César Bolliac y fut arrêté sur les instances du comte Edmond Zichy, frère et unique héritier du comte Eugène. Interrogé par les autorités turques, il déclara avoir remis une partie des diamants dont il s'aglt à Kossuth, et avoir perdu l'autre. C'était le cas de retenir cet homme en prison; on se hâta au contraire de le mettre en liberté; et muni d'un passeport anglais qui lui fut délivré sous le nom de Timoléon Paléologue, *sujet britanique.* il se sauva à Malte.

Une fois sur cette terre d'asile, il brava les nouvelles poursuites du comte Edmond Zichy, qui n'obtint autre réponse des autorités anglaises sinon que César Bolliac a quitté l'île.

Mais il parait que Bolliac, ayant dejà eu occasion d'appré-

cier la tolérance de la police turque, n'avait pas cru pouvoir trouver un séjour plus commode que la Turquie, et qu'en conséquence il y était retourné et s'y était établi; car nous voyons dans la *correspondance autrichienne* que parmi les engagements pris par le gouvernement ottoman sur les réclamations du comte de Leiningen, se trouve celui de faire restituer aux héritiers du Comte de Zichy ces bijoux et 2000 ducats, volés ou récélés par César Bolliac.

On ne peut s'empêcher de regretter, pour le gouvernement ottoman, qu'il ait fallu employer la contrainte pour obtenir cette restitution.

Am Pellier.

IV.

Le journal l'Assemblée nationale.

Mr. César Bolliac, Roumain des principautés danubiennes, de qui il a été question dans les numéros de l'*Assemblée nationale* du 14 Novembre 1851 et du 15 Mars 1853, s'est présenté dans les bureaux du journal. Il a protesté avec indignation contre les faits allégués dans les deux articles.

Notre loyauté dès lors nous fait un devoir de retirer toutes les expressions qui sont de nature à apporter atteinte à l'honneur de M. César Bolliac.

Mr. César Bolliac nous adresse la réponse suivante aux faits à propos des quels son nom a été cité dans les colonnes du journal.

Am. Pellier.

Paris, le 22 Mars, 1853.

Monsieur le Rédacteur,

Lorsque le peuple latin des principautés roumaines du Danube s'est levé en 1848, j'ai rempli une des plus hautes fonctions comme magistrat de Bucharest. Proscrit et arrêté à la suite de l'occupation de ma patrie par les armées russo-

ottomanes, j'ai pu m'échaper et me rendre chez mes compatriotes les Roumains de la Transylvanie. Je me dois de ne jamais permettre qu'on altère le caractère de ma véritable situation de réfugié politiqne. Pour être bref, je renvoie aux journaux du temps qui ont enrégistré qu'au péril de ma vie et aux dépens de ma fortune, j'ai contribuer à arrêter la guerre civile entre les Roumains et les Maggiares, Je me borne donc aujourd'hui à livrer à la publicité une notte adressée par moi à Son Excellence Veli-Pacha, ambassadeur de la Sublime Porte à Paris. J'en ai transmis des copies aux autorités françaises.

«*Escellence !*

« J'ai l'honneur de déposer entre vos mains la rélation exacte des faits qui ont motivé de la part du gouvernement autrichien contre moi des réclamations sans fondement, et qui ont amené le séquestre de mes biens et revenus en Valachie.

«Vers la fin de la guerre de Hongrie en 1849, je fus. me trouvant à Arad, à la demande du général Bem, chargé par son Ex. le gouverneur de la Hongrie Kossuth d'une míssion politique ; et je reçus à Logos, pour les frais de cette mission, des objets s'élevant, d'après l'estimation même du gouvernement qui me les remettait, à la somme de dix mille francs. Ces objets consistaient en une paire d'épérons d'or et neuf boutons garnis de pierreries.

«J'ai rempli ma mission, et j'en ai rendu compte à son Exc. le gouverneur Kossuth, le 16 Août 1849, dans le village de Horschova. Je n'ai du qu'à lui ce compte, et je l'ai rendu.

«Cependant l'Autriche, après la réduction de la Hongrie, a élevé la prétention d'obtenir de moi le payement de vingt quatre mille francs, ou deux mille ducats, pour restitution des valeurs qui m'avaient été remises, et dont j'avais la décharge de qui de droit.

«J'ai dû protester, et je proteste encore, contre cette ré-

clamation. Non seulement le gouvernement autrichien n'a le droit de rien réclamer de moi, mais par quel abus va-t-il jusqu'à demander plus que la valeur des objets qui forment le prétexte de sa réclamation?

«Néanmoins, à la demande de l'Autriche, son Exc. le Ministre des affaires étrangères de la Sublime Porte, certainement mal renseigné et induit en erreur, a fait mettre le séquestre sur mes biens et revenus en Valachie. Les biens er revenus de ma femme elle même ont été compris dans la mesure.

«Je dénonce à votre Excellence et à la justice du Gouvernement qu'elle représente ce séquestre dont je suis victime, comme un acte arbitraire et sans motif.

«Aujourd'hui je suis exilé. Je me trouve en France comme réfugié politique. Je ne puis que m'élever contre l'injustice des réclamations de l'Autriche et des mesures qu'elle a provoquées. J'invoque en tant que de besoin la protection de la Porte pour faire lever ce séquestre de mes biens, et je place ma personne comme réfugié sous la sauvegarde de l'autorité française.

.... *)

«Telles sont, Excellence, les explications et protestations que je crois devoir déposer entre vos mains. Ne devraient-elles pas, j'en fais appel à votre esprit de justice, me concilier la protection du Gouvernement plutôt que ses poursuites?

«Veuillez agréer, Excellence, l'assurance de mes profonds respects.»

Que me reste-t-il à ajouter à la publication de cette lettre qui a un caractère quasi-officiel?

J'aurais reçu, a-t-on avancé, de M-r. Douchek, ministre des finances en Hongrie, 2000 ducats**). Où les aurait on puiser?

---

*) Aceste punturĭ sunt în originalŭ.

(** Nu în banĭ, ci în diamante.

Les caisses maggiares étaient à cette époque totalement dégarnies de monnaies ayant cours à l'étranger.

J'aurais été, Monsieur le rédacteur, inquiété, arrêté, incarcéré à Constantinople pendant l'année que j'y passais? J'y aurais été l'objet de poursuites aux quelles je n'aurais pu me soustraire qu'en faisant usage d'un passeport à l'étrager, et en me sauvant sous un faux nom? Pure invention. Je suis parti de Constandinople au mois d'Août 1850, muni d'un passeport turc régulier, qui m'avait été remis par son Exc Ali-Pacha lui-même, alors ministre des affaires étrangères. Le passeport, libéré à mon nom, m'était délivré pour moi, ma femme, un domestique et une femme de chambre. Cependant, comme on ne parlait alors que des arrestations que l'Autriche opérait dans les villes de la Turquie, et principalement à Smyrne, et des malheureux réfugiés politiques qu'elle enlevait en plein jour pour les jeter à bord de ses bateaux à vapeur, je dus à la sollicitude de Lord Stratford Canning d'être autorisé à me servir d'un passeport anglais jusqu'à mon arrivée sur le sol de France.

Je regrette d'être forcé de sommer, sous peine du talion, M. Arthur Magnésie, chargé d'affaires à Vienne, de retirer publiquement les expréssions dont il s'est servi dans sa lettre du 26 Fevrier 1851, publiée dans votre numéro du 14 Novembre, même année, et dont j'ai eu connaissance hier seulement.

J'habite Paris depuis plus de deux ans; j'y suis sous mon nom et avec mes qualités. Si on prétend quelque chose de moi, et que j'ignore, j'espère qu'on rappelera que je ne me suis pas caché en Turquie, et que je demeure 45, rue Bonaparte.

J'ai l'honneur etc

César Bolliac.

V.

Câte-va esplicări pentru complectarea cellorŭ relatate.

In dossiera No. 1235 din anulŭ 1851 din arhiva Ministerulul de interne, figuréză circulările Ministruluĭ respectivŭ către prefecturĭ pentru cercetarea averiĭ D. Bolliac, spre a se putea secuestra pentru suma pretinsă de moştenitorul conteluĭ Eugeniŭ Zichy.

In dossiera No. 175 din anul 1850 de la Ministerul de esterne (masa francesă), figuréză Nota luĭ Ali-Paşa, ministru de esterne allŭ Turcieĭ, cu data 20 Novembre 1850, către Domnitorul Stirbeĭ, pentru secuestrarea averiĭ D. Bolliac spre despăgubirea mostenitorilor conteluĭ Zichy; iar nota luĭ Ali-Paşa era provocată de nota internunciuluĭ Austrieĭ de la Constandinopol. Nota luĭ Ali-Paşa se esprimă ast-fel:

«D. Cesar Bolliac e datorŭ duoĕ miĭ ducaţĭ moştenitorilor conteluĭ Eugeniŭ Zichy, preçulŭ unor pietre scumpe; iar D. Bolliac se află âcum la Paris, plecatŭ pe furisŭ din Constandinopole, spre a se sustrage de la justiçie.»

Secuestru s'a şi pusŭ pe moşia dotală a D. Bolliac. S'a accordat de Stirbeĭ maĭ multe termine moştenitorilor Conteluĭ Zichy d'a trimite deplin-împuternicitŭ în România spre a se judica cu represintanţiĭ D. Bolliac. Nepresentându-se nimenĭ, secuestrul s'a ridicat la 27 Oct. 1854 *)

In fine cestiunea vine pe tapetŭ în Camera legislativă a Românieĭ, în şedinça de la 5 Iuliŭ 1860, **) cu occasiunea verificăriĭ titluluĭ de deputatŭ al D. Bolliac.

Desbatterea privitóre la acéstă cestiune, revĕrsând şi e a óre-care lumină, credem de datorie a reproduce estractul cuvintelor pentru şi contra în acéstă cestiune.

Raportul relativŭ la allegerea D. Bolliac conchidea că allegerea sa este legală, dér nu s'a putut confirma actul de alle-

*) Veḑi dossiera citată No. 157/50.

**) Veḑĭ Monitorulŭ pe acelŭ anŭ, No. 185.

gere, lăsând ca Adunarea să se pronunce asupra motivelor de escluderie.

D. Bolliac a fost susţinut de DD. generalu Tell, Rosetti şi Brătianu (aceştĭ duoĭ fiind Ministriĭ), Pâclénu, Bozianu, Vernescu, Turnavitu, etc.

D. Dim. Ghica a combătut allegerea cu aceste cuvinte :

«Că în dossarul în cestiune figurésă, p'între alte acte, şi o nottă a ambassadoruluĭ austriacŭ din Turcia, în care se arată că însuşĭ D. Bolliac s'a obligat a respunde suma de 2000 galbenĭ pretinşĭ de moştenitoriĭ co teluĭ Zichy;

«Că accusările adduse D-luĭ Bolliac nu sunt făcute de ómenĭ de rîndŭ, ci de persóne carĭ nu sunt în stare a hasarda cu uşurinçă asemenea grave accusărĭ;

«Că Turcia la 1850 era favorabilă refugiaţilor Românĭ; prin urmare Notta luĭ Âli-Paşa nu póte fi supusă îndoeleĭ;

«Că s'a chematŭ D. Bolliac în sînulŭ comissiuniĭ rugându'lŭ a se justifica, nu ca înaintea unuĭ tribunalŭ, ci ca innaintea fiitorilor sĕĭ collegĭ; D Bolliac însă a tăgăduit tóte arătările oficiale ale Ministrilor Turcieĭ ş'Austrieĭ; asemenea a negat c'a fost arestatŭ, ḑicênd c'a fost numaĭ întrebat prietenesce d'un Paşă, la care a respuns pe cât l'a ertat discreţiunea; de şi sunt persóne onorabile chiar între Deputaţĭ carĭ attestă că D. Bolliac a fost arestat la Constandinopol, şi prin cheḑăşia lor a putut eşi Domnia-sa din închisorile Turcieĭ; *)

«Că în fine D. Bolliac a refusat a da chiar comissiuniĭ nisce simple desluşirĭ, carĭ ar fi uşurat şi posiţia Dumisale ş'a comissiuniĭ; Domnia sa însă a negat totul, puind comissiunea într'o posiţiune fórte anevoiósă; ba încă D. Ghica priimesce ş'o scrisóre anonimă prin care 'ĭ se ameninţă viaţa; faptŭ care nu se póte considera ca o desvinovăţire pentru D. Bolliac.

«D. Dim Ghica stăruesce a crede pe D. Bolliac culpabilŭ, nu de acelle accusărĭ grave ce i se adduce, ci de indefferinça ce a

*) Se ḑice că cu cheḑăşia D. Ion Ghica.

pusŭ pînă a̧ḑi d'a se justifica, d'a protesta adică contra acellor accusărĭ prin *doveḑĭ pipăite.*

«D. Ghica speră că nu va întârḑia D. Bolliac d'a o face; dér pînă atuncĭ va vota pentru escluderea sa din Adunare.

«Comissiunea nu cere de la D. Bolliac de cât o disculpare, orĭ-cum ar fi vrut s'o facă, producênd acte pentru desvinovăţirea sa, mergênd la tribunalŭ, făcênd în fine tot ce va şti spre a se disculpa d'acea gravă accusare ce i se adduce.

«Nu passiunele politice a dictat D. Ghica acea hotărîre, ci onórea Camereĭ de care trebue să fie toţĭ geloşĭ; şi nu se sfiesce a declara înaintea Naţieĭ că D. Bolliac nu e demnŭ a sta între represintanţiĭ eĭ pe cât timpŭ n'a voit a depărta d'asuprà'ĭ accusarea cea maĭ gravă ce póte cădea asupra unuĭ omŭ.»

Ceĭ ce l'aŭ susţinut, invocaŭ legea electorală şi opinia comissiuniĭ verificătóre, că allegerea n'a avut nicĭ unŭ viçiŭ electoralŭ; adăogând că arătările ministrilor turcĭ şi austriacĭ nu putéŭ fi luate ca temeiŭ, emanândŭ de la nisce inamicĭ aĭ naţionalităţiĭ române.

In fine, puindu-se la votŭ conclusiunele rapportuluĭ pentru escluderea D-luĭ Bolliac, se priimescŭ cu 34 bile albe contra a 25 negre, majoritatea fiind pentru respingerea sa din Cameră.

VI.

Maĭ mulţĭ din emigraţiĭ Românĭ, bărbaţĭ onorabilĭ, sunt de părere că parte din diamantele în cestiune le-a sustrasŭ D. Bolliac; şi ceea ce'ĭ face a fi convinşĭ de acésta, sunt cheltuelele straordinare ce făcea în emigraţie, *trăind ca un Satrapŭ*, ḑicŭ eĭ negreşit că cu aceĭ banĭ a dat dineurĭ pe la publicistĭ şi ómenĭ de Statŭ, şi a tipărit şi operile selle din emigraţie spre susţinerea causeĭ naţionale, basându-se póte pe axioma iesuitică că *scopulŭ justifică mijloculŭ.*

La Oct. 1867, când am scris articolu din Trompetta No. 579, că D. Bolliac e candidat de dreptŭ allŭ partituluĭ naţionalŭ,

unŭ legitimŭ scrupulŭ m'a îndemnatŭ a cere D-luĭ Bolliac esplicărĭ în privinça accusăriĭ grave ce i se adduce în cestiunea de façă; Domnia sa 'mĭ a arătat atuncĭ o scrisóre a representatuluĭ luĭ Kossuth în care (mi se pare) se ḑicea că a priimitŭ pinteniĭ, şi că face cado soçieĭ D. Bolliac vr'o duoĕ din acelle diamante; finalul scrisoriĭ însă a refusat D. Bolliac a mĕ lăsa sĕ 'lŭ citesc, sub pretestŭ că privesce pe Kossuth, şi că sunt secrete de Statŭ alle Ungarieĭ pe care nu le póte divulga.

De unde resultă, cum ḑicea şi ḑiarulŭ *Àdunarea naţională* la 1851 şi 1853, cá D. Bolliac a restituit pinteniĭ, şi póte diamantele celle micĭ, iar diamantele cele maĭ marĭ a ḑisŭ că le-a perdut; Domnia sa însă susţine că are dovadă de predarea lorŭ.

Refusul de a lăsa să citéscă cineva în întregul seŭ epistola în cestiune, refusul d'a se justifica înaintea publiculuĭ, cum ar face orĭ-ce omŭ de onóre cu fruntea senină, în fine cheltuelele esagerate alle D. Bolliac din emigraţiune, tóte acestea lasă să plane grava bănuială că D. Bolliac n'a restituitŭ tóte diamantele în cestiune, oprind pe séma sa pe cele maĭ marĭ póte în înţellegere cu Kossuth care n'a ḑisŭ nicĭ unŭ cuvêntŭ în privinţa acésta, pe cât ştim

C. D. Aricescu.

No. 18.

A. Son Altesse Reschide Pacha, ministre des affaires étrangères de la S. P.

Altesse!

Interné dans la ville de Brousse, et sans avoir les moyens d'existence que le gouvernement de la S. P. accorde à tous les exilés politiques, je me vois forcé pour vivre de mandier mon pain.

Plusieurs fois je me suis adressé au gouvernement de la S. P. en le priant de me donner ce qu'on ne saurait refuser

au prisonnier de guerre même, le moyen d'existence; mais toutes mes demandes sont restées sans résultat.

Maintenant je viens prier V. A. de vouloir bien ordonner à qui de droit à fin qu'un *tescherea* me soit délivré, avec la permission de partir pour l'étranger ou pour toute autre province de l'Empire, où je pourrais vivre du travail de mes mains.

Le gouvernement de la S. P. est trop juste et trop éclairé pour insister à ce que je sois forcé de rester encore dans une ville où, pour vivre, il me faudrait sacrifier ma dignité d'homme étant réduit à l'état de mendicité.

J'ai l'honneur d'être de votre Altesse
le trés humble et trés obéissant serviteur,
Radu Şapca (prètre valaque*)

No. 19.

Appelul arhimandrituluĭ Iosafat (Snagovénu) către Românii din Paris, pentru înfiinţarea capelleĭ române din capitala Francei.

Socotescŭ că nicĭ unŭ bunŭ Chreştinŭ şi adevĕratŭ patriotŭ nu va fi care sĕ nu încuviinţese neapărata trebuinţă ce se simte pentru o Capelă românéscă, aicĭ la Paris; informându-mĕ c'afară d'o mulţime de Românĭ care vinŭ aicĭ pentru deosibite trebuinţe, numaĭ singurŭ numĕrulŭ scolarilorŭ se urcă aprópe la douĕ sute, acestĭ scolari, după cum este cunoscutŭ, deslipindu-se din braţele părinţilorŭ lorŭ, sunt trimişĭ aicĭ în vîrste fragete, ca sĕ 'şĭ câştige învĕţăturĭ şi sciinţe spre a se forma, şi a se putea face maĭ pe urmă ómenĭ bunĭ, oneştĭ şi folositorĭ lorŭ şi patrieĭ lorŭ; însă fără învĕţătura religieĭ, care e basa a tótă morala, orĭ-ce învĕţătură şi orĭ-ce mĕsurĭ s'ar lua din partea părinţilorŭ, totŭ-d'auna resultatele vorŭ fi maĭ

---

*) După coppia aflată între hîrtiile reposatuluĭ G. Giurescu.

pe josŭ de câtŭ speranţele. Cu atâtŭ maĭ vîrtosŭ că aceştı scolarĭ nu suntŭ chemaţı a fi numaĭ cetăţenĭ bunĭ şi ómenĭ oneştĭ, ci fiindŭ ceĭ maĭ alleşĭ aĭ tinerimeĭ, de la dênşiĭ aşteptă naţia română luminarea şi înaintarea sa. D'aceste sentimente fiindŭ mışcatŭ sub-semnatulŭ, luândŭ şi bine-cuvêntarea Prea sfinţituluĭ Patriarchŭ allŭ Constantinopoluluĭ, şi prin urmare alŭ stăpâniriĭ locale d'aicĭ, cu ajutorulŭ celorŭ ce aŭ bine-voitŭ a contribui, amŭ sfinţitŭ o capelă românéscă în care să pótă şi ceĭ d'ântêiŭ a 'şĭ împlini datoriile lorŭ către religie, pe câtă vreme vorŭ rĕmânea aicĭ, şi ceĭ d'alŭ doilea a se cresce cu hrana cuvêntuluĭ luĭ Dumneḑeŭ. — Dér ca să se pótă ţine acéstă capelă potrivitŭ cu scumpetea chiriilorŭ ş'a altorŭ cheltuelı alle Parisuluĭ, învitŭ şi îndemnŭ pe toţĭ crestiniĭ ıubitorı de religıe şi de patrie, ca sĕ bine-voiască a lua parte ş'a contribui la o assemenea faptă, care n'are trebuinţă de maĭ multă recomandaţie, pentru că se recomandă de sıne ; şi numele contribuitorilorŭ vorŭ fi totŭ-d'auna pomenite în altarulŭ sĕŭ, şi scrise cu litere neşterse în cartea Nemuririĭ.*)

Iosafat Archimandrit.

Paris, 1849.

---

*) Impĕratulŭ şi Impĕrătésa Francesi'or a dotat la 1862 Capella româna din Paris cu portretele Maestăţiĭ lor.—Veḑĭ *Românul* No. 52 pe anu'ŭ 1862, unde figurésă şi comptulŭ arhimandrıtuluĭ Iosafat de venitur şi cheltuele alle Capelleĭ nóstre din Paris

Veḑĭ şi discursulŭ luĭ Iosafat cu occasiunea alegerii luĭ Vodă Cuza publicatŭ în *Românulŭ* No. 20 din 1859.

EDIT.

No. 20.

DISCOURS

Prononcé par l'Archimandrite Josaphat dans l'église Roumaine de Paris, à l'occasion de l'affranchissement des Tzigaines *)

Mes frères,

Le peuple d'Israel consacra autrefois à la gloire du Seigneur la grande fête de Pâques, en commémoration du jour où il fut délivré de la terre d'exil. De même aujourd'hui nous nous réunissons dans ce temple sacré à fin de faire entendre au Tout-Puissant nos hymnes de reconnaissance, pour le double bien fait qu'il daigne nous accorder : l'abolition du protectorat russe et l'émancipation de nos esclaves les tziganes.

Nous sommes en face d'une même situation ; et si les souffrances qu'ont endurées nos Bohèmiens diffèrent des épreuves qu'ont subies les Israélites, la douleur du Père Céleste a été la même ; car chez nous les maîtres et les ésclaves, le tyran et ses victimes, étaient frères et chrétiens.

Je ne sépare pas l'idée de l'émancipation des Bohémiens de celle de notre propre affranchissement ; car la même main tyrannique s'appesantissait sur eux comme sur nous, la main du Pharaon du Nord, de celui qui se vantait d'être le protecteur de tous les Chrétiens d'Orient.

Pourquoi l'émancipation de tzigans recontra-t-elle tant d'opposition en 1844 dans la Moldavie, et en 1847 et 1848 dans la Valachie ? Pourquoi ceux qui s'y opposaient alors montrent-ils aujourd'hui des sentiments si pleins d'humanité ? C'est parce que le Dieu tout puissant a voulu mettre un terme aux injustices du nouveau Pharaon, dont il a brisé la tyrannie et enseveli les forces dans la mer Noire, comme il fit autrefois

*) Reposatulŭ archimandritŭ a fost la 48 membru în comissiunea pentru emanciparea ţiganilor.

des armées égyptiennes qui furent englouties dans la mer Rouge. L'esclavage n'a donc plus de protecteur.

Ce qui arrive à présent est en tout semblable à ce qui s'est passé autrefois, lorsque Dieu se servit de deux frères, Moïse et Aaron, en qui se réunissaient la puissance sprituelle et la puissance politique, et qui se sont dévoués au peuple d'Israel. Aujourd'hui ce sont la France et l'Angleterre qui, soeurs par leur alliance, unissent leur puissance de terre et de mer, et se dévouent au bonheur de l'Europe entière.

Réjouissons-nous comme frères, et bénissons le Seigneur d'avoir banni tant d'iniquité de nôtre conscience et de notre patrie. Réjouissons-nous comme chrétiens, car l'ésclavage est contraire à la loi du Christ, qui nous a commandé de nous aimer les uns les autres. Réjouissons-nous comme hommes, car l'ésclavage est le fléau des familles; il pervertit le coeur et corrompt les moeurs de nos enfants. Enfin réjouissons-nous comme Roumains, car ainsi que l'a justement dit le prince Ghika «au moment où l'Europe témoigne un si vif intérêt pour les Principautés, et méditè l'amélioration de leur sort il est du dévoir de notre patrie de faire d'elle même un pas en avant.»

Elevons nos voix et chantons comme le peuple d'Israel les louanges du Seigneur; prions-le d'accroître la prospérité de la Ftance et de l'Angleterre, en leur conservant la force et la volonté de briser le joug étranger qui a pesé jusqu'ici sur notre belle et infortunée Roumanie, et pour qu'elles fondent ainsi notre unité et notre indépendance, qui sont notre terre promise.

Prions aussi le Seigneur, et invoquons la bénédiction du Ciel pour ces âmes généreuses et vraiment roumaines, qui ont renoncé ou qui renonceront aux dédommagements offerts par la justice des hommes comme prix du rachat de nos semblables. *)

27, Janvier 1856.

*) Acestŭ discursŭ a fost tipărit în puţine foĭ volante, în imprimeria Moquet, Rue de la Harpe, 92, şi împărţit la Românii din Paris.

No. 21.

O scrisóre din Bucurescĭ, adressată unuia din emigraţiĭ romànĭ ce se afla în Paris la 1850

Bucurescĭ, 6 Aprilie, 1850.

Domnulŭ meŭ!

Nefericitulŭ ţĕranŭ, pe care epizootia şi abusurile îlŭ adusseseră în cea maĭ deplorabilă stare, astă-ḑĭ |Divanulŭ Caiafeĭ îlŭ condamnă să plătéscă birulŭ îndoitŭ. Sciĭ, D-le, ce va să ḑică birul îndoitŭ? Va să ḑică împătritŭ: pentru că, de şi după Regulamentŭ, birulŭ se cuvine a fi pe trimestru de treĭ şi jumĕtate sfanţĭ, nefericitulŭ săténŭ l'a plătitŭ chiar pînă astăḑĭ cu şése sf.; iar acum, pe basa acesteĭ analogieĭ, birulŭ se compune de 48 sf. pe anŭ; sub pretestŭ că Visteria este datóre 27 milióne, alte 20 le cere bine-voitorulŭ împĕrat şi creştinŭ Nicolae ca despăgubire pentru legitima invasie, şi pentru care supusse ţéra la nisce contribuţiĭ alŭ cărorŭ totalŭ, dupĕ aproximaţie, se urcă la cifra de 90 milióne.

Primulŭ Comissar al Russieĭ a pornitŭ pentru totŭ-dé-una d'aicĭ, dupĕ ce maĭ întêiŭ membriĭ Divanuluĭ obstescŭ îĭ votară suma de 16 miĭ ducaţĭ. In ajunulŭ plecăriĭ sélle, Vornicia, unită cu Poliţia, trimise câte 4 dorobanţĭ pe la starostiĭ corporaţiilorŭ ca să'ĭ ducă la conaculŭ E. S., *muscălesce.* Aicĭ îĭ ascepta marele vornicŭ din ântru, cellŭ de poliţie şi D. Iónidis. Li se ordonă să mulţuméscă E. S. pentru că a scăpatŭ proprietatea, comerciulŭ şi familiile lorŭ din ghérele unuĭ numĕrŭ de *têlharĭ politicĭ*, şi totŭ de-o-dată să sub-însemneze şi unŭ atestatŭ. Unulŭ din starostĭ, alŭ lumînărarilor, respunse: «Cât pentru mulţumirĭ, gura chirie nu ne ţine; înscrisŭ însă nu putem să dăm E. Salle.»

D. Iónidis, ca să nu dea timpŭ şi cellorŭ-l-alţĭ a se con forma cu opinia acestuia, se repeḑi şi trasse o palmă *inso-*

lentuluĭ mojicŭ. In urma căruĭ faptŭ, se săvêrşi totulŭ după cuviinţă.

O hoţie din celle maĭ marĭ s'a descoperitŭ de curêndŭ în Divanulŭ obstescŭ de către unŭ complice, căruia, se vede, i s'a fostŭ promisŭ o părticică maĭ bună, şi în urmă i s'a oferit maĭ mică.

După invasia Calmucilorŭ în Principate, comissarulŭ lorŭ a propusŭ să împrumute ţéra cu 6 milióne. Comissarulŭ turcŭ, îndoindu-se despre sinceritatea acesteĭ propunerĭ, se opusse; prin urmare proiectulŭ căḑu. In ḑilele trecute membriĭ Divanuluĭ obstescŭ, cercetândŭ socotelile Visieriеĭ, le aflară sfinte şi bune, ca *consciinţa* lorŭ; însă complicele susŭ ḑisŭ, I. V...cu, patriotŭ ca acela, descoperi trecută în socotele o datorie de 6 milióne, fără ca să esiste acéstă împrumutare în registrele Vistieriеĭ, care cu tóte acestea plăti regulatŭ, în timpŭ de duoĭ anĭ, câte şésse sute miĭ leĭ pe anŭ, dobàndă la acéstă suposată datorie. Scena în Divanŭ deveni comico-tragică: juniĭ impiegaţĭ, cari, pentru nefericirea boerilorŭ, lucraŭ în aceeaşĭ sală după unŭ paravanŭ, rîdéŭ cu hohote. Onorabiliĭ membriĭ nu putură afla altŭ pretextŭ de îndreptare de câtŭ că, dreptatea cerêndŭ ca comissarulŭ russŭ să aĭbă o pensie de la ţéră de 20 mii ducaţĭ pe anŭ, necessitatea 'ĭ-a silitŭ să născocéscă assemenea împrumutare, ca din dobânda eĭ să se dea numituluĭ din Vistierie aceĭ 20 miĭ ducaţĭ pe anŭ. La care susŭ ḑisulŭ patriotŭ respunse: «dér nu ḑicéţĭ voĭ ca «din miliónele ce se adună din contribuţiĭ, ceĭ ântĕiŭ banĭ ce «urméḑă a se împărţi între noĭ să fie acestia?» Scena deveni comică de totŭ; şi Mitropolitulŭ suspendă seanţa, în rîsulŭ împiegaţilorŭ şi dorobanţilorŭ.

Totŭ acestŭ *respectabilŭ* Divanŭ, vĕḑêndŭ în socotelile Visterieĭ figurândŭ suma de 1,200,000 leĭ, cheltuiţĭ în timpulŭ guvernnluĭ revoluţionarŭ în trebuinţele Statuluĭ, D. I. Manu, S. Bărcănescu şi I. Văcărescu sberaŭ că aceĭ banĭ să se plătéscă din stările revoluţionarilorŭ. Acésta se pusse la balota-

ţie; şi resultatulŭ fu o minoritate de unŭ glasŭ în contra revoluţionarilorŭ. Se încheiă dér jurnalŭ *să se restignéscă!* D. Manu, ca secretarŭ alŭ Statuluĭ, supusse îndată jurnalulŭ la întărirea Domnuluĭ.

Stirbeĭ respunse: «acésta este o lucrare de ómenĭ fer-«mecaţĭ. Aţĭ uitatŭ zaparta ce a'ţĭ priimit, acum duoĭ anĭ, «de la I. Pórtă intr'acésta? Acellŭ guvernămêntu a făstŭ le-«gitimŭ, recunoscutŭ de Turcia, şi felicitatŭ de consoliĭ pute-«rilorŭ străine. E totŭ atâtŭ ca cândŭ aţĭ cere să se vîndă «starea Domnitoruluĭ A. Ghica şi a frate meŭ Bibescu, ca să des-«păgubéscă Vistieria de cheltuelile Statuluĭ făcute atuncĭ.»

A doua ḑi Manu schimbă tonulŭ la Divanŭ; déră boeriĭ începură, după obiceiulŭ lorŭ, a sbera. Şi vorba luĭ Vodă de *legitimŭ* resuna în gurile tutulorŭ.

Veţĭ fi auḑit póte că noï avem acum scolĭ. Veţĭ fi citit frumosulŭ lorŭ programŭ? *) Elle suntŭ maĭ puţinŭ de cât nimicŭ. In tocmaĭ uneĭ sfărămăturĭ de catartŭ, ruptŭ dintr'unŭ vasŭ naufragiatŭ, şi care, plutindŭ în depărtare pe spumósele valurĭ ale măriĭ. se arată de mărimea unuĭ munte, a unuĭ vasŭ complectŭ, éră apropiindu-se, nu veḑĭ de câtŭ o tristă remăşiţă a uneĭ splendorĭ eclipsite, ast-felŭ suntŭ scólele nóstre d'astă-ḑĭ cândŭ le veḑi d'aprópe. Classe complimentare nu esistă; căcĭ fiindŭ luată măsură ca nicĭ unŭ Românŭ transilvanŭ, şi nimenĭ din ceĭ ce aŭ fostŭ revoluţionarĭ, să nu fie numitŭ professorŭ, nu se găsescŭ professorĭ pentru acésta. Personalulŭ professoralŭ se compune de Hill, Popp, şi Genilius; şi acestia, iniţiaţĭ şi *procetiţĭ*, în câtŭ junele Zalomitŭ 'şĭ-a datŭ demissia. Uitasemŭ pe Arsachi.—Eĭ bine! Iadulŭ n'arŭ fi în stare să producă o fiinţă maĭ uccigătóre hraneĭ morale a junimeĭ. Nicĭ unŭ Tătaru, nicĭ unŭ Mongolŭ, nicĭ chiar unŭ Russŭ, nu póte fi ca acestŭ fiŭ vitregŭ şi ingratŭ îmbrăţişăriĭ

*) Veḑĭ critica aceluĭ programŭ în epistolele D. Rosetti către Stirbeĭ, şi de care se menţionéză in acéstă scrisóre.

rĕŭ chibzuite ce 'ĭ-a făcutŭ sĕrmana Românie; acestŭ veneticŭ, cĕ nu fără cuvêntŭ trebue să roşéscă de frumósa şi lăudata conduită a nepotuluĭ sĕŭ Duca, emigratŭ pentru patria sa. *)

D-lŭ Herescu, ca capŭ allŭ miliţieĭ, a datŭ de curênd un banchetŭ în sala luĭ Momolo oficerilorŭ de garnizonă Românĭ. Dupĕ maĭ multe toasturĭ în sănĕtatea prea puterniculuĭ împĕratŭ protectorŭ, ellŭ ţinu următórea allocuţie:

«Nu suntŭ la îndoială că cunóscețĭ multele jertfirĭ ce prea pu«terniculŭ împĕratŭ alŭ Russieĭ a făcutŭ totŭ dé-una pentru «fericirea patrieĭ nóstre. Décă astă-dĭ ne bucurăm de institu«ţiĭ folositóre, legiuirĭ mântuitóre, statornicirea linişteĭ pu«blice, şi într'unŭ cuvêntŭ de o *fericire desăvêrşită*, suntemŭ «datorĭ acestea numaĭ mărinimóseĭ Russiĭ. Fie-care palmă de «pămêntŭ a ţĕreĭ nóstre e stropită cu sângele eroicŭ allŭ «*braveĭ* oştirĭ rusescĭ. Eĭ bine! D-lor, momentulŭ se apropie «întru care urmédă a ne arĕta şi noĭ, nu numaĭ vrednicĭ «de aceste marĭ facerĭ de bine, şi recunoscătorĭ, déră să şi «plătimŭ cu aceeaşĭ mĕsură; cu deosebire că, în locŭ de pâ«rae de sânge ce a vĕrsatŭ pentru noĭ făcĕtoriĭ noştriĭ de bine, «să dăm din sângele nostru câte-va picăturĭ. Ce dicețĭ, D-lor?»

O tăcere mortală domni în tótă adunarea. D-lŭ Spătar reîncepu:

«Vĕ mĕrturisescŭ, D-lor, că tăcerea D-vóstre mĕ mâhnesce

---

*) Credem că acestŭ blamŭ este prea aspru; ar fi trebuit să fie autorulŭ maĭ indulgent cu secretarulŭ intim alŭ luĭ Grig. Vodă Ghica de la 1822, de patriotică memorie. Vom observa încă că şi Onorabilulŭ Domnu C. Bozianu şi venerabilulŭ D. Petrache Poenarulŭ, aŭ fostŭ sub Ştirbeĭ unul directorul scólelorŭ şi altul director allŭ Secretariatuluĭ, silindu-se amêndoĭ a îmbunătăţi instrucţiunea, pe câtŭ permittea represintantulŭ Ţaruluĭ ce guverna atuncĭ ţéra în realitate.

EDITORUL.

«Credém că cuvêntarea mea va fi priimită de D-v. cu aplaude; »iar nu cu o tăcere întocmaĭ ca pescii, fără glăsuire.»

Unŭ june oficerŭ, ce se afla acolo, respunse :

— De multe orĭ tăcerea este unŭ respunsŭ elocuentŭ.

— Bine; déră este unŭ respunsŭ equivocŭ.

— Apoĭ cum veĭ voi E. Ta a'lŭ lua.

A duoa ḑi, acestŭ june officerŭ era scosŭ din serviciulŭ militarŭ.

Nisce broşure, compuse de Rosetache, tipărite cu litere chiriliane, şi sosite de curêndŭ aci, *aŭ tulburatŭ liniscea Curţiĭ*; credênd că ḑisele broşurĭ aŭ fost aicĭ imprimate, poliţia a călcatŭ maĭ multe casse şi tipografiĭ, confruntândŭ literile

---

D. C....nu este în ajunulŭ de a deveni Ministru alŭ Finanelorŭ. Acestŭ fostŭ patriotŭ séměnă uneĭ cochete care, gârbovită sub povara anilorŭ, se decide în fine a renunţa la *sulimanŭ*. Assemenea şi D-luĭ se vede obositŭ de a tot purta masca de liberalŭ; prin urmare s'a decisŭ a renunţa la problematicul sĕŭ principiŭ.

Vestea despre evacuaţia Principatelorŭ a devenitŭ positivă, şi s'a şi trămisŭ colăcerĭ *cu bice* prin sate să gătéscă merinde pentru aceste flămânde lăcuste ale Norduluĭ.

Desolaţia boierilorŭ şi a soţiilorŭ lorŭ despre acéstă veste de retragere a Moscoviţilorŭ este ceva ce nu se póte descrie; de şi sexulŭ frumosŭ are alte cuvinte despre acésta, maĭ mult de câtŭ spiritualiĭ şi patrioţiĭ lorŭ bărbaţĭ, jalea este totŭ aceea; şi impreună îşĭ smulgŭ pěrulŭ... Nefericiţiĭ *încoronaţĭ* alérgă la Domnŭ, cerŭ assigurarea stărilorŭ şi vieţiĭ lorŭ; îlŭ silescŭ să dea cu toţiĭ o petiţie Ţaruluĭ ca să nu'ĭ abandone în ghérele revoluţionarilorŭ; éră jumětăţile lorŭ ţinŭ consiliurĭ permanente, când la D-na V...cu, când la D-na B.. cu, despre

remediulŭ acestuĭ mare rĕŭ, de care suntŭ amenințate.,. Din nenorocire însă nicĭ unŭ resultatŭ nu s'a pututŭ dobândi din aceste consiliurĭ; pentru că oficeriĭ rușĭ, desolațĭ negreșitŭ și eĭ, îndată ce se forméză Consiliulŭ, mișcați de impaciență, năvălescŭ în sala seanțelorŭ, unde, ca ómenĭ experimentațĭ, voindŭ a'șĭ da salutariile lorŭ părerĭ în secretŭ, smulge fie-care câte o consiliantă, intră prin camere ca să dea cursŭ liberŭ opiniilorŭ lorŭ; și cândŭ se adună iară în sală, părerile suntŭ variŭ declarate: începu lamentațiile, și nicĭ un resultatŭ definitivŭ. In fine, în seanța din urmă, s'a decisŭ să se pórte *unŭ doliŭ generalŭ și eternŭ*; tifóne negre n'aŭ maĭ remasŭ prin magaziĭ. Se ḑice (décă trebue să credem) că s'ar fi hotărâtŭ assemenea să se trimiță o deputație de treĭ Dame, din celle maĭ frumóse, la Țarulŭ muscălescŭ, cu petiție ca să'lŭ róge a maĭ lăsa oștiirile în Bucurescĭ. Aceste dame vor fi însoțite în Russia de D. Spătaru Herescu. *)

Nisce jucăriĭ fórte capriciόse alle natureĭ, nisce fenomene ce nu eraŭ cunoscute încă aicĭ, s'aŭ ivitŭ în sînul a câtor-va familliĭ nobile. Intre oficeriĭ musulmanĭ de garnisónă, în vara trecută, era și unŭ june maiorŭ, *negru*: omŭ fórte galantŭ, și care frecuenta societatea nóstră de susŭ. Nobilele Dame cari, după ḑisa lorŭ, pe atuncĭ se aflaŭ *impressionate* de désa vedere a monstruluĭ, cum? nu sciŭ, că se produseră nisce ființe *olivate*, *buzate* și cu *ochiĭ câtŭ lintea*. Acella însă allŭ D-neĭ M ... e tăciune de negru, și cu buzele ca mărgénul. O spaimă grozavă a intratŭ in inimele tuturor bărbațilorŭ a cărora soçiĭ se află în posiție interessantă. Coconul M. B... conteză la toțĭ grija ce are despre acésta. «Frate, ḑice ellŭ, de așĭ vedea pe Elena ușurată; 'mĭ e témă de afurisitul ălla de Arapŭ

---

*) Veḑĭ Prima epistolă către femeile classelorŭ priviligiate... a D. C. A. Rosetti, Paris 1851.

Veḑĭ și poesia Bolintinénuluĭ, totŭ din emigrațiune, Către damele române.

«ceĭ ne-a frecuentatŭ casa aprópe 2 lunĭ.» Damicelele române, căsătorite după Calmucĭ în anulŭ trecutŭ, aŭ începutŭ acum a se reintórce din Russia pe la părinţiĭ lorŭ, purtândŭ nisce *vineţelle*, singure suvenire alle amoruluĭ conjugalŭ; de ḑestre, nicĭ nu maĭ e vorbă!

Domnul meŭ, nu este nimicŭ esageratŭ în acéstă. Spectacolul e îngrozitorŭ, tristŭ, şi ridicolŭ totŭ-odată! Décă aĭ fostŭ la Népole, apoĭ cunoscĭ strada S..... cu femeile sélle vesele uşóre, decoltate, ce se aruncă asupra trecătorilorŭ, ca unŭ cârdŭ de lupĭ flămânḑĭ, turbaţĭ, asupra prăḑilorŭ; acelle femeĭ a cărora frunte s'a încreţitŭ de timpuriŭ sub coróna neruşinăriĭ, aĭ cărorŭ ochĭ s'aŭ zănătăcitŭ, s'aŭ stinsŭ de vinŭ, de plăcerĭ şi de nopţĭ fără somnŭ; a cărorŭ feţe s'aŭ vestejitŭ şi s'aŭ învineţitŭ, cu câtŭ aŭ căutatŭ maĭ multŭ sĕ le acopere sub vĕlulŭ arteĭ mincinóse; alle cărorŭ buze s'aŭ ofilitŭ, s'aŭ pârlitŭ sub suflarea impură a sînuluĭ lorŭ, şi sub sărutările trecătorilor; eĭ bine! D-le, îţĭ poţĭ face o idee despre acestŭ felŭ de muerĭ, arătate cu degetulŭ... Tótă deosibirea este că femeile din Népole sĕ prostitue ca sĕ pótă trăì; de vreme că acellea de la noĭ suntŭ bogate; chipulŭ lorŭ e frumosŭ şi dulce, ochiĭ lorŭ plinĭ de vioiciune, buzele lorŭ rozate, suflarea lorŭ curată; întocmaĭ ca acelle spirite dulcĭ şi fermecătóre, ce în basmele române, prin farmeculŭ chipuluĭ şi dulcéţa cântărilor lorŭ, amăgescŭ şi attragŭ pe căllătoriĭ întârḑiaţĭ nóptea în palaturile Morţiĭ.*)

---

*) Acéstă epistolă care stigmatisésă, c'uă pénnă de maestru, servilismulŭ şi corumpţiunea din timpulŭ invasiunilorŭ ce au urmat după Revoluţiunea de la 1848, a circulatŭ tipărită, în fóe volantă, p'êntre emigraţiĭ noştriĭ din Francia şi Turcia de la 48.

Noĭ possedăm uă coppie după cea aflată între hârtiile reposatuluĭ G. Giurescu

A son Altesse Réchide Pacha, Ministre des affaires étrangères de la Sublime Porte.

Altesse,

Les heureuses conséquences qui résulteront inévitablement pour la Sublime Porte de l'état où en sont les choses aujourd'hui, remplissent de joie et d'espérance tous ceux qui s'intéressent au bonheur de cet Empire; et surtout ceux dont la destinée politique est intimement liée à la sienne.

Permettez-nous donc, Altesse, de vous rappeller que nos engagements en 1848 envers la Sublime Porte furent dictés par le sentiment le plus intime et le plus loyal; qu'aujourd'hui nos sentiments envers la Sublime Porte sont toujours les mêmes; que nous fûmes transportés de joie le jour où la Sublime Porte prit une attitude énergique pour défendre ses droits et les nôtres; et que celui que la Sublime Porte nous appellera à verser notre sang avec elle contre l'ennemi commun, comblera nos voeux les plus ardents, et sera fêté comme le commencement d'une ère nouvelle pleine d'assurance dans l'avenir.

Il est inutil de rappeler à Votre Altesse que Sa Majesté le Sultan peut compter sur nos populations comme sur le peuple le plus attaché et le plus dévoué aux grands intérêts de son Empire; aussi, dans l'éventualité d'une guerre, nous prions la Sublime Porte de vouloir bien nous permettre d'accompagner ses armées lors de leur entrée dans le pays, et de contribuer par notre présence et par notre influence à paraliser les menées des factieux qui, dans des vues de profits personnels, pourraient égarer les populations, et les entrainer avec eux dans le tourbillon du Nord.

Veuillez bien, Altesse, agréer nos sentiments les plus sincères d'attachement loyal, de fidélité à toute épreuve, et de dévouement inébranlable, avec lesquels nous avons l'honneur d'être de Votre Altesse

très humbles, très obéissants et très dévoués *)

I. Déivos, I. Magherou, N. Rousso, G. Lazurénu, B. Padeano, A. Zane. G. Giurescou. Brusse, ce 8/20 Juin 1853.

*) După coppia aflată între hărtiile reposatuluĭ GG. Giurescu.

LISTA

DE CEĬ ARESTAŢĬ LA VĂCĂRESCĬ DUPĂ 13 SEPTEMBRIE 1848*)

No. curent	Numele şi Pronumele	Professiunea	Locuinţa	Data arestăriĭ	Data liberăriĭ
1	Scarlatŭ Turnavitu . . .	Prof. şi administrator	Focşanĭ	16 Septembre 1848	8 Martie 1851
2	Iorgu Dumitrescu.. . . .	Secretar la Prefectură	idem.	idem. —	2 Martie. 1849.
3	Costică Şonţu.	Poliţaiŭ..	idem,	idem. —	Decembrie. 1848.
4	Căpitan N. Şonţu. . . .	Militarŭ	idem.	idem. —	25 Martie. 1849.
5	Panait Mărculescu . . .	Sub-prefectŭ . . .	idem.	idem. —	Ianuarie. —
6	Mihaiŭ Zăgănescu . . .	Idem	idem.	idem. —	idem. —
7	Chesarie Măcsinénu. . .	Egumenŭ.	idem.	idem· —	25 Maiŭ. —
8	Logof. Costake Ceauşescu	Logofeţelŭ	idem.	idem. —	21 Martie. —
9	Mihaiŭ Perivoes . . . :	Croitorŭ.	idem.	idem —	9 Martie. —
10	Anastase Mironescu. . .	Curierŭ de geantă .	idem.	idem. —	26 Martie. —
11	Sotirache Geranu . . .	Preşed. de Magistr .	Rîmnicu Sărat.	17 Septembre —	5 Iulie. —
12	Ganea Tudor.	Lemnarŭ	idem.	idem. —	14 Februarie. —
13	Dumitru Ioan Tertelénu .	Necunoscută . . .	idem.	idem. —	Iulie. —
14	Praporcicu Dim. Perieţénu	Căp. de Pandurĭ. .	idem.	20 Septem. —	13 Maiŭ. —
15	Petre Sauci.	Prof. la Episcopie. .	idem.	18 Septem. —	Ianuarie. —
16	Ipatie Diaconul	Diacon	Buzĕŭ.	idem. —	27 Maiŭ. —
17	Costache Ciochinescu . .	Poliţaiŭ	idem.	24 Septem. —	29 Aprilie. —
18	Vasile Gredianu. . , .	Professorŭ	idem.	idem. —	16 Febrarie. —
19	Caloian Cătunescu . . .	Preşed. de magistrat	idem.	25 Septembre. —	2 Aprilie. —
20	Vasile Golea..	Şepcarŭ.	idem.	20 Septembre. —	Decembrie. 1848.
21	Gherasim Gorjan . . .	Profesore	Ploeşcĭ.	idem. —	13 Februarie. 1849.
22	Ioan Codrea.	Idem	idem.	idem —	Octombrie. 1848.
23	Protopopul Mihaiŭ . . .	Protopopŭ	Târgovişte.	28 Septombre. —	22 Martie. 1849.
24	Ràducanu Burdéuu . . .	Profesore	Câmpu Luug.	27 Septembre. —	31 Maiŭ. —
25	Părintele Silivestru. . .	Icouomul Episcopieĭ	Curtea d'Argeş.	25 Septembre. —	4 Aprilie. —
26	Ghiţă Petrescu.	Necunoscută . . .	Piteştĭ.	28 Septembre. —	Decembrie. 1848.
27	Toma Conţescu	Proprietarŭ . . .	idem.	1 Octombre —	4 Innie 1849.
28	Grig. Davidescu	Necunoscută . . .	R.-Vâlceĭ.	29 Septembre. —	8 Februarie. —
29	Athanasie Ieromonah . .	idem	idem.	idem. —	19 Iulie.. —
30	Costandin Codrénu . . .	Profes. şi propagant	idem.	idem. —	4 Iulie. —

*) La 24 Oct. aŭ fostŭ arestaţĭ de Ruşĭ la Plumbuita mulţĭ cetăţenĭ din Bucurescĭ, şi la 30 Oct. s'aŭ transportatŭ la Văcărescĭ, unde aŭ arestatŭ pe toţĭ ceĭ însemnaţĭ în acéstă listă.

No. curent	Numele și Pronumele	Profesiunea	Locuința	Data arestării		Data liberării	
31	Gg. Călinescu	Professor	Târgu-Jiuluĭ.	29 Septembre.	1848	4 Iulie,	1849.
32	Gheorghescu	Idem	idem.	idem.	—	23 Aprilie.	—
33	Gheorghe Vlad	Necunoscută . . .	Caracal.	idem.	—	10 Aprilie.	—
34	Petre Petrescu	idem	idem.	idem.	—	idem.	—
35	Protopopul Dimitrie . .	idem	Craiova.	Octombre.	—	18 Februarie.	—
36	Petre Eliad	idem	idem.	idem.	—	20 Ieuuarie.	—
37	Cost. Petrescu	idem	idem.	idem.	—	2 Februarie.	—
38	Cost. Parascovénu . . .	idem	idem.	idem.	—	19 Aprilie.	—
39	Ioan Obedénu	Boerŭ	idem.	idem.	—	5 Martie.	—
40	Atanasie Stoenescu. . .	Necunoscută . . .	idem	26 Octombre.	—	9 Iulie.	—
41	Boicea Radovicĭ . . .	Secretar la Magistr.	idem.	idem.	—	idem.	—
42	Haralambie Zaman . . .	Necunoscută . . .	idem.	idem.	—	25 Ianuarie.	—
43	Stefan Gărdescu. . . .	Sub-prefectŭ . . .	Mehedințĭ.	Octombre.	—	25 Aprilie.	—
44	Dumitru Gheculescu . .	Necunoscută . . .	idem.	idem.	—	idem.	—
45	Dinu Belișcovicĭ	idem	idem.	idem.	—	idem.	—
46	Dinu Brisnicénu . . .	idem	idem.	idem.	—	26 Fevruarie.	—
47	Ivancea Gheorghevicĭ . .	idem	idem.	idem.	—	idem.	—
48	Petruțu Cladovénu . . .	idem	idem.	idem.	—	idem.	—
49	Négu Cladovénu. . . .	idem	dem.	idem.	—	4 Iulie.	—
50	Preotu Gheorghe . . .	idem	idem.	idem.	—	idem.	—
51	Duoĭ sătenĭ, (legațĭ).	idem	idem.	idem.	—	idem.	—
52		idem	idem.	idem.	—	idem.	—
53	Tănase Macoveĭ	idem	Turnu Măgurele.	idem.	—	10 Februarie.	—
54	Iordache Bunescu, (fiulŭ).	idem	idem.	idem.	—	4 Februarie.	—
55	Popa Florea	idem	idem.	idem.	—	idem.	—
56	Popa Ivan Lița	idəm	ipem.	idem.	—	idem.	—
57	Gheorghe Brîndă . . .	idem	idem.	idem	—	22 Februarie.	—
58	Popa Gheorge	idem	idem.	idem.	—	idem.	—
59	Popa Oprea	iaem	idem.	idem.	—	idem.	—
60	Tudor Mircea.	tdem	idem.	idem.	—	idem.	—
61	Marin Prodan.	idem	idem.	idem.	—	idem.	—
62-72	Dece sătenĭ	idem	idem.	idem.	—	idem.	—
73	Mateĭ Colcécŭ	Boerŭ	Bucurescĭ.	24 Octombre	—	28 Decembre	1848
74	Scarlat Petrovicĭ . . .	Proprietarŭ . . .	idem.	idem.	—	24 Decembre	—
75	Const. Steriad	Boerŭ și împiegatŭ.	idem.	idem.	—	26 Octombre.	—
76	Olănescu (Pană) . . .	Boerŭ	idem.	idem.	—	Octombre.	—
77	Piersicénu	idem	idem.	idem.	—	idem.	—
78	Savopolu bĕtrânu . . .	idem	idem.	idem.	—	idem.	—

No. corent	Numele şi pronumele	Profesiunea	Locuinţa	Data arestăriĭ	Data liberăriĭ
79	Dimitrie Ciupescu	Boerŭ	Bucurescĭ	24. Octombre 1848.	Noembrie. 1848
80	Ioan Creţénu	idem	idem.	idem. —	idem. —
81	Pitar C. Anghelescu	idem	idem.	idem. —	Ianuariŭ 1849.
82	Caramanlîu(frat. cel mare)	idem	idem.	idem. —	Noembre 1848
83	Nicolae Cuţarida	idem	idem.	idem. —	idem. —
84	Cuţarida	idem	idem.	idem. —	Decem. —
85	Cuţarida	idem	idem.	idem. —	idem. —
86	Iorgu Băjescu	idem	idem.	idem. —	idem. —
87	Mihalache Iliescu	Regist. la Efor. Scól.	idem.	idem. —	idem. —
88	Alex. Chiropulo	Copistŭ	idem.	idem. —	Idem. —
89	Costache Roată	Impiegatŭ	idem	idem. —	5 Iulie 1849
90	Henric Vinterhalder	Librarŭ	idem.	idem. —	28 Martie —
91	Nicolae Aspre	Avocat (sudit engles)	idem.	idem. —	5 Aprilie —
92	Altîm Arménu	Tutungiŭ	idem.	idem. —	7 Maiŭ. —
93	Alex. Izescu	Impiegatŭ	idem.	idem. —	idem. —
94	Constandin Catina	Fratele poetuluĭ	idem.	idem. —	idem. —
95	Demosten Turnavitu	Impiegatŭ	Pitescĭ.	24 Sept.—29 Oct.	4 Maiŭ. —
96	Stefan Turnavitu	idem	idem.	idem. —	idem. —
97	Scarlat Voinescu	Proprietarŭ şi prefect	Buzĕŭ.	26 Sept. —	8 Martie 1851
98	Cost. Urlăţénu	Proprietarŭ	Bucurescĭ.	25 Oct —	17 Martie —
99	C. Protopopescu	Necunoscută	Focşanĭ.	21 Sept.—5 Noem.	idem. 1849
100	Gg. Ghŏrek	Ungurŭ	Rîmnicu Săratu.	16 Sept. —	Ianuariŭ —
101	Moise	Candidatŭ	Ilfovulŭ.	idem. —	19 Februarie, —
102	Kiritză	idem	idem.	idem. —	idem —
103	Stefan Négoe	Necunoscută	Bucurescĭ.	Oct.26—Noem 5—	9 Aprilie —
104	M. Marghiloman	Proprietarŭ	Cerneţĭ.	Sept. 29—Noem. 5·	4 Iulie. —
105	Radu Ceauşescu.	Necunoscută	Călăraşĭ.	Noembre 5. —	8 Iunie. —
106	Costache Caramanlîu	Proprietarŭ.	Bucurescĭ.	idem. —	Decembre. 1848.
107	Scarlatŭ Carabetŭ	Comersantŭ	idem.	6 Octombre, —	Noembre. —
108	Păr. Amvrosie (Popa Tunu)	Din metohu Epis. Buzĕŭ	idem.	5 Noembrie. —	4 Iulie. 1849
109	Protopopu Hristea.	Necnnoscută	Turnn.	10 Noembrie. —	13 Iunie. —
110	Alecu Procopiŭ.	idem	idem.	21 Decembre. —	1 Iannarie. —
111	Bassarabescu.	idem	idem.	idem. —	idem. —
112	Costache Ciocârlanŭ.	Prefectŭ la Dâmboviţă.	Bucurescĭ.	25 Noembrie. —	27 Februarie. —
113	Cost. Mihăiléau	Comis. la galb. din Bucu.	idem.	27 Noembrie. —	11 Iunie. —
114	Cost. Halepliŭ	Actorŭ	idem.	idem. —	24 Martie. —
115	Ioan Ionescu	Proprietarŭ.	idem.	idem. —	25 Martie. —
116	Căpitanŭ Caracassidi	Militarŭ.	Cerneţĭ.	Oct. 14—Noem. 7.	15 Iulie. —

No. corent	Numele şi Pronumele	Profesiunea	Locuinţă	Data arestăriĭ	Data liberăriĭ
117	Dimitrie Cojocaru.	Industriaşŭ.	Bucurescĭ.	2 Decembre. 1848.	Februarie. 1849.
118	Dimitrie Iarcu	Profesore	idem.	3 Decembre. —	4 Iulie. —
119	Grigorie Mihăescu	idem	Craiova.	7 Noembre. —	idem. —
120	Petre Orbescu	Propagandistŭ.	idem.	idem. —	18 Februarie. —
121	Preotulŭ Dumitru.	Preotŭ	idem	idem. —	idem. —
122	Eftimie Beşteleĭ.	Proprietarŭ.	idem.	Oct. 6—Dec. 17.—	10 Iunie. —
123	N. Jaculis.	Suditŭ ellinŭ	Bucurescĭ.	Dec. 10—15. —	10 Martie. —
124	G. Cantacuzin	Proprietarŭ	Turnu.	21 Decembre. —	Februarie. —
125	Cost. Apostolescu.	Impiegatŭ	idem.	idem. —	22 Februrie. —
126	Ciculescu	Necunoscută	idem.	idem. —	26 Februarie. —
127	Filip Ionescu	idem	idem.	idem. —	22 Februarie. —
128	Stefan Sfetcovicĭ.	idem	idem.	idem. —	10 Martie. —
129	Stan Burcescu	idem	idem.	idem. —	Februarie. —
130	Conciu (Pitar)	Poliţaiŭ	Pitescĭ.	13—15 Dec. —	22 Februarie. —
131	C. Ballotă	Subprefectŭ	idem.	idem. —	16 Februarie. —
132	G. Antonescu.	Impiegatŭ	idem.	13 Decembre —	26 Februariŭ —
133	G. Georgescu	Necunoscută	idem.	idem. —	idnm. —
134	Tache Grigorescu	idem	idem.	idem. —	20 Februariŭ. —
135	N. Gălăşescu	idem	idem.	idem. —	12 idem. —
136	Trifonescu	Arendaşŭ	idem.	15 Decembre. —	20 idem. —
137	Toma Furduescu.	Impiegatŭ	idem.	17 idem. —	18 idem. —
138	Gradovicĭ Niporucek	Polonesŭ	Bucurescĭ.	24 Decembre —	Februariŭ. —
139	Dionisie Romanov	Librarŭ	idem.	27 Idem. —	4 Iulie. —
140	Ioan Penescu	Profesore	idem.	24 idem. —	3 Martie. —
141	Nicolae Daniil	Necunoscută	idem,	23 idem. —	27 Aprilie. —
142	Andreĭ Pretorian	Propagandistŭ.	idem.	21 idem. —	24 Martie. —
143	Tache Mihăilescu	Necunoscută	Turnu.	26 idem. —	27 Aprilie. —
144	Cost. Robescu	Propietar	Focşanĭ.	27 idem. —	29 Decembrie. 1848
145	Cost. Zaman	Sub-prefectŭ	Craiova.	27 Sept.—Ianu.2—	8 Martie 1851. —
146	Iancu Grigoriu	Necunoscută	Buzĕŭ.	17 Ianuariŭ 1849.	5 Iulie 1849. —
147	Anghel Bistricénu	Proprietarŭ	Câmpu-lungŭ.	18 idem. —	10 Februariŭ —
148	Preotul Nicolae	Preot.	idem.	idem. —	17 Martie —
149	Căpitan Fărcăşanuĭ	Ostaş	Caracalŭ.	24 Ianuariŭ. —	4 Iulie —
150	N. Nenovicĭ	Profesore şi propag.	Bucurescĭ.	17 idem. —	8 Martie —
151	Niţă Petre Muscalu.	Lăutar	Pitescĭ.	27 idem. —	25 Aprilie. —
152	Ioan Comănénu	Sefŭ de gardă	Bucurescĭ.	28 idem. —	11 Maiŭ. —
153	Marcovicĭ	Comersantŭ	idem.	idem. —	30 Ianuariŭ. —
154	Tănase Maçoveĭ	Militar	idem.	idem. —	2 Apriliŭ. —

No. Curent	Numele și Pronumele	Profesiunea	Locuința	Data arestării	Data liberării
155	Ioan Rotescu	Propagandistŭ	Brăila.	2 Februariŭ, 1849.	8 Martie 1851.
156	Stefan Rotescu	Necunoscută	idem.	5 idem. —	19 Februariŭ. 1849
157	Alecu Dedu	Propagagandistŭ.	Bucurescĭ.	24 Ianuariŭ. —	25 Apriliŭ. —
158	Preotu Gheorghe	Preot.	idem.	22 Februariŭ. —	21 Martie —
159	Stefan Protopopescu	Necunoscută	idem.	idem. —	idem. —
160	Pavel Zăgănescu.	Oficerĭ de Pompierĭ.	idem.	13 Februariŭ. —	12 Martie. —
161	Tase Marinescu	Necunoscută	idem.	16 idem. —	21 Maiŭ. —
162	Alecu Poenaru	idem	idem.	26 idem. —	4 Maiŭ. —
163	I. Costinescu	Impiegat	Buzeŭ.	26 Februarie —	4 Iulie —
164	C. Kirițopolu	Necunoscută	Ploescĭ.	12—26 idem. —	4 Iulie. —
165	Căpitanŭ Gr. Vlădăiann	Militar	Bucurescĭ.	17 Martie. —	23 Martie. —
166	Grigorie Hagi Ioan (Colcéc).	Proprietarŭ	idem.	17 Martie. —	11 Martie —
167	Officerulŭ Popovicĭ.	Militar	Transilvania.	idem. —	7 Aprilie. —
168	Ghiță Dertmanŭ.	Setŭ de gardă.	Bucurescĭ.	7 Ianuarie. —	21 Martie. —
169	Cost. Cămărășescu	Necunoscută	idem.	idem. —	idem. —
170	Ioan Kirițopolu	idem	Ploescĭ.	2 Martie. —	4 Iulie. —
171	Vasile Scafeșu	idem	Craiova.	5 Martie. —	21 Maiŭ. —
172	Ioan Ionescn	Propogandistŭ	Slatina.	7 Martie. —	4 Iulie. —
173	Dimitrie Solacolu	Proprietar	Bucurescĭ.	idem. —	13 Martie. —
174	Ghiță Ghenu Tabacu	Industrial.	idem.	17 Martie. —	26 Iunie. —
175	Toma Gheorghiu.	Cofetarŭ	idem.	idem. —	5 Iulie. —
176	Davidŭ Ahmasianu	Professore	Vasluiŭ.	idem. —	8 Aprilie. —
177	Ioan Codrea	idem	Ploescĭ.	idem. —	
178	Ioan Brezoianu	idem	Câmpu-Lungŭ.	idem. —	26 Maiŭ. —
179	C. Theodorŭ	Epist. colegiu. St. Sava	Bucurescĭ.	16 Martie. —	21 Maiŭ. —
180	Dobre Paraclisierulŭ.	Dela Biserica St. Sava.	idem.	idem. —	idem —
181	E. Treter	Polonesŭ	Galațĭ.	idem. —	7 Maiŭ. —
182	Nicu Zătrénu	Proprietarŭ	Craiova.	19 Martie. —	20 Martie. —
183	Grig. Stănescu	Comisarŭ la col. Negru.	Bucurescĭ	25 Martie. —	23 Iunie. —
184	Petre Protopopescu.	Necunoscută	Gorjŭ.	2 Aprilie. —	12 Iunie. —
185	Alecu Petrescu	Propogandist	Rușĭ de Vede.	6 Aprilie. —	8 Martie 1851.
186	Ioan Gheorghescu	Necnnoscută	Târgoviște.	13 Aprilie. —	5 Iulie 1849.
187	Iordache Bălăcescu.	Pomojnic la prefectură.	Caracal.	18 Aprilie. —	15 Iunie —
188	Tache Lăzărescu.	Sub-administratorŭ.	idem.	idem. —	idem. —
189	Marin Gălculescu	Necunoscută	idem.	idem. —	12 Iunie. —
190	Nica Belea.	idem	idem.	idem. —	idem. —
191	Dumitru Iónof.	idem	idem.	idem. —	7 Iunie. —
192	Dumitru Ioan.	Staroste.	idem.	idem. —	12 Iunie. —

No. curent	Numele și Pronumele	Profesiunea	Locuința	Data arestării	Data intrării
193	Nicolae Piţurlea. . . .	Necunoscută . . .	idem.	18 Aprilie 1849.	12 Iunie 1849.
194	Vasile Ioan.	idem	idem.	idem. —	idem. —
195	Gheorghe Pârscovénŭ . .	Proestosŭ	Caracalŭ.	18 Aprilie —	12 Iunie —
196	Căpitan Gheorghe Rusescu.	Militarŭ	Târgu-Jiuluĭ.	19 Aprilie. —	18 Iunie. —
197	Ioan Erculanŭ	Necunoscută . . .	Transilvania.	24 Aprilie. —	6 Iulie. —
198	Vasile Grădianu	Profesorŭ	Buzĕŭ.	27 Aprilie. —	4 Iulie. —
199	Protopopu Marinŭ . . .	Preotŭ	Caracalŭ.	30 Aprilie. —	18 Iunie. —
200	Ioan Bunescu.	Propagandist . . .	Idem	idem. —	idem. —
201	Paraschivanŭ	Necunoscută . . .	Idem	idem. —	12 Iunie. —
202	Ghiţă Sişcu	Comisarŭ la Albastru.	Bucurescĭ.	idem. —	26 Iunie. —
203	Tănase Macovicĭ. . . .	Necunoscută . . .	Turnu.	6 Maiŭ. —	idem. —
204	T. Polihronie	Sub-administratorŭ .	Slatina.	11 Maiŭ. —	13 Iunie. —
205	Vasile Dancovicĭ. . . .	Comersant	Bucurescĭ.	13 Maiŭ. —	29 Maiŭ. —
206	Dimitrie Solacolu . . .	Proprietarŭ . . .	idem	idem. —	19 Maiŭ. —
207	Florianŭ Aronŭ	Profesorŭ	Bucurescĭ.	18Marte-15Ap. —	7 Iulie. —
208	Costache Manega . . .	Propogandistŭ . .	Caracalŭ.	8 Iunie —	idem. —
209	Ioan Tulcea	Candidatŭ sătênŭ .	idem.	idem. —	5 Iulie. —
210	Stoica Sorénu.	Proprietarŭ . . .	idem.	idem. —	idem —
211	Toma Conţescu	Proprietarŭ. . . .	Pitescĭ.	22 Iunie. —	4 Iulie. —
212	Ioan Dascălu	Militarŭ'	Câmpu-Lungŭ.	idem. —	idem. —
123	Radu Chelaru.	Necunoscută . . .	Târgu-Jiuluĭ.	idem. —	22 Aprilie. —
214	Constantinŭ Frumuşanu .	Proprietarŭ. . . .	idem.	idem. —	5 Aprilie. —
215	Popa Radu Sapcă . . .	Preotulŭ care a sânţit stindardul la Islaz .	Caracalŭ.	6 Oct. Noe. 17 1848.	8 Iulie —
216	Costache Catina. . . .	Fratele Poetuluĭ. .	Bucurescĭ.	Octombrie —	Noembrie 1848.
217	Ioan Catina	Poetul, propogandist	idem.	8 Ianuarie. 1849.	idem. 1849.
218	Nicolae Florescu. . . .	Profesorŭ. idem . .	Bucurescĭ.	17 Iannarie. —	22 Iulie 49 — } Aduşĭ din Braşov, şi închişi la Colţea.
219	Apostolh Aricescu . . .	Propogandistŭ. . .	Câmpu-Lung.	idem. —	idem. —
220	Constandin Brezoianu . .	idem	Bucurescĭ.	idem. —	idem. —
221	Gavala	Impiegat	idem.	13 idem. —	idem —

NB. Intre ceĭ 24 sătenĭ arestaţĭ, ce s'aŭ liberatŭ treptatŭ eraŭ şi patru preoţĭ sătenĭ.

Ceĭ arestațĭ de câte doue orĭ

1. Codrea, din Ploescĭ.
2. Toma Conțescu, din Pitescĭ.
3. Dimitrie Solacolu, din Bucurescĭ.
4. Tănase Macoveĭ, din Turnu Măgurele.
5. Vasile Grădianu, din Buzĕŭ.

Ceĭ osândițĭ de Comissia întocmită la 15 Noem. 1848

1849 Maiŭ 5. Tănase Macoveĭ, 6 anĭ la Znagovŭ.
— — Costache Zamanŭ, 6 anĭ la munca Giurgiuluĭ.
— — Alecsandru Petrescu, idem. idem.
— Maiŭ 20. Boicea Radianu, 3 anĭ la Znagovŭ.
— — Ioan Rătescu 6 anĭ, idem.
— — Pavel Zăgănescu, idem, idem.
— — V. Caculescu. idem, idem.
— — Filip Ionescu, idem.
— Maiŭ 27. Grigorie Michăescu. idem.
— Maiŭ 30. Costache Ciochinescu, idem, idem.
— Iunie 13. T. Lăzărescu, 6 anĭ la Znagov.
— Iunie 17. Scarlat Turnavitu, 6 anĭ la Giurgiŭ.
— — Ión Bunescu, idem, idem.
— Iunie 20. Scarlatŭ Voinescu, idem.
— — Costache Manega, 6 anĭ la Znagov.

Din aceşti 15, numaĭ 11 aŭ fostŭ trămişĭ la Mărgineni iertându-se Macoveĭ. Zăgănescu, Cuculescu şi Filip Ionescu.

Ceĭ trecuțĭ peste granițĭ

1. Ión Negulicĭ (cârmuitorŭ la Prahova).
2. Gheorghe Vălénu (idem, la Oltu).
3. Hristopulo (idem, la Argeş).
4. M. Constautinescu (idem, la Teleorman).

5. Iónn Arcescu, (idem, la Romanaţĭ).
6. Ión I. Filipescu (idem, la Vlaşca).
7. Gheorghe Golescu (idem, la Brăila).
8. Opranu (idem, la Mehedinţĭ).
9 Duţulescu (Propagandistŭ).
10. 11. } 2. Alessadrescĭ (cumnaţiĭ luĭ Eliad).
12. Stefan Andronicu (rudă cu Eliad).
13 Nicolae Russo (sub administratorŭ la Romanaţĭ).
14. Grigorie Marghiloman (din Buzĕŭ).
15. Mihalache Marghiloman (idem).
16. 17. } Fraţiĭ Moşoĭ (Tache şi Mărgărit).
18. Vernescu (Gheorgbe Ión) din Bucurescĭ.
19. C. Serghiadŭ.
20. Petre Teulescu.
21. C. Telegescu (propagandistŭ).
22. Alexandru Fotescu (propagandistŭ).
23 24. } Fraţiĭ Florescĭ (Dumitru şi Costache, propagandistŭ)
25. Scarlat Filipescu.
26. Andreescu (Militarulŭ).
27. Alecu Manu (propagandistŭ).
28. Ioranu (propagandistŭ).
29. Marin Naţionalu.
30. Caracaşŭ.
31. Tache Giuvara.
32. Diaconu Nichiforu. (propagandistŭ).
33. Costache Pădénu (propagăndistŭ).
34. Baronschi.
35. Stefan Băjescu (propagandistŭ).
36. Majorŭ Teologu (şefulŭ gardeĭ).
37. C. Pălăcénu.
38. Hristofi.
39. Colonelŭ Pleşoianu.
40. Unter-oficerŭ Dincă.

41. Nicolae Florescu, (professorŭ şi propagandistŭ).
42. Ión Melicu (architect).
43. Iscovescu (pictorŭ).
44. Vasile Coculescu.
45. C. Brezoianu (propagandistŭ).
46. Apostol Aricescu (idem).
47. Vasile Arcescu.
48. Rosental (pictorŭ).
49. Petre de la Vinterhalder (tipografŭ).
50. Nicolae Creţulescu (comisarŭ generalŭ în România).
51. Ghenadie Poenaru (egumenu).
52. Nazar Arménu.
53. Laurian (professorŭ).
54. Maiorescu (professorŭ).
55. Duca (prefectŭ la Ilfov).
56. Zacharia Boerescu (profesoru).
57. Ión Ionescu (din Moldova, vice preşedinte la comissia de săteni şi proprietarĭ.)
58. Bărcănescu.
59. Cioranŭ.
60. Miltiad Costescu.
61. Zalicu (oficerŭ).
62. Barbu Bălcescu.
63. Zossima (Grigore).
64. Căpitanŭ Serurie (Grigorie Serurie).
65. Lăzurénu (oficeră).
66. Giuruescu (Gheorghe).
67. Nepotu Magheruluĭ.
68 N. Zătrénu.
69. P. Cernătescu (propogandistŭ)
70. Simon Călugăruiŭ.
71 M. Duilie.
72. Nestorŭ Heruvimŭ, (propogandistŭ).
73. C. Racoviţă, nepotulŭ Golescilor.

Daţi pe chezăşie chiar în ḑioa arestăriĭ lorŭ din 24 Octomvrie 1848.

1. Petrache Poenaru.
2. Alecu Izescu.
3. Costache Steriadu.
4. Alessandru Orăscu.
5. Andreĭ Dertmanŭ (care maĭ în urmă a fostŭ arestatŭ).
6. Mincu.
7. Dadu Filipescu.
8. Alessandru Dedu (arestatŭ la întórcerea sa din emigraţie.)

NB. Ceĭ ascunşĭ în Capitală şi prin Sate se urcă peste o sută; numele acelora nu le maĭ trecurămŭ la pomelnicŭ, fiindŭ că s'aŭ allesŭ numaĭ cu frica, iar nu cu puşcăria.

ERRATA

Cum este	Cum trebue să fie	Pagina	Rîndul
sés propres intérêts .	leurs propres intérêts.	2	11
de motifs	des motifs	2	26
le plupart	la plupart	8	26
ou dedans	au dedans	11	20
ni se va trimite . .	Vi se va trimite . . .	15	10
à piene	àpeine	18	32
en parland	en parlant . . .	19	3
că a redus	ea a redus	32	26
La Prussie	La Prusse	46	31
Grabben ou Titoff . .	Grabben et Titof . .	47	19
ḑioa aniversală . . .	ḑipa aniversară . . .	49	3
Si Botner	Şi luĭ Botner . . .	54	13
idulele	ţidulele	60	20
εὐ ἀγγλεία	εὐ ἀγγελεία	71	11
1000 leĭ vechĭ. . . .	1000 leĭ vechĭ pe lună	76	2
Andronie	Andronic	76	7
în hîrtiele	între hîrtiele . . .	76	29
au irès	auprès	78	20
l'heitier	l'héritier	78	19
15 Mars, 1858 . . .	15 Mars, 1853 . . .	81	2
er revenus	et revenus	84	9
et médité	et médite	93	19
şi patrioţiĭ lor . . .	şi de cât patrioţil lor .	98	25